

Veteranen: een levend verleden

Een onderzoek naar de berichtgeving over veteranen rondom de regionale veteranendagen in de regionale weekbladen van 2007

Master Thesis Media en Journalistiek

Naam: Manouk Goettsch
Nr: 307102mg
Begeleider: Bernadette Kester
Martin Elands
Tweede lezer: Allerd Peeters
E-mail: manoukgoettsch@hotmail.com
Datum: 22-08-2008

Voorwoord

Een half jaar geleden was mij nog geheel onduidelijk waar ik mijn afrondingsonderzoek voor mijn masteropleiding naar zou doen. Toen kwam de dag van de thesismarkt. Martin Elands van het Veteraneninstituut vertelde zo enthousiast over een beeldvormingonderzoek naar veteranen dat ik gelijk verkocht was. Oorlogen en geschiedenis hebben altijd al mijn interesse gehad, combineer dit met mijn grote interesse voor media en journalistiek en dit leek de perfecte afsluiting van mijn opleiding. Bovendien was mijn kennis over veteranen niet groot en had ik geen idee wat er uit mijn onderzoek zou komen, wat dit voor mij tot een grote uitdaging maakte.

Mijn onderzoek begon met het bellen van organisatoren van regionale en lokale veteranendagen door heel Nederland. Ondanks er inmiddels al meer dan een half jaar verstreken was sinds de lokale en regionale veteranendagen van 2007, konden veel mensen me nog precies vertellen wat er die dag gebeurd was, hoeveel bezoekers er waren en hoe ontzettend leuk het was. Het enthousiasme van die mensen maakte mijn motivatie voor dit onderzoek alleen maar groter.

Aan het einde gekomen van de lange thesisweg wil ik natuurlijk een aantal mensen bedanken. Allereerst wil ik mijn eerste begeleider Bernadette Kester bedanken voor haar begeleiding bij het schrijven van mijn masterthesis. Ook wil ik Martin Elands van het Veteraneninstituut van harte bedanken voor de verbeteringen en het enthousiasme waarmee hij mij begeleidde. Tevens wil ik de andere ‘veteranenstudent’ Angelique van Tilburg bedanken voor het beantwoorden van mijn vele vragen en de gezellige treinreizen naar Doorn. Het Wegener Archief in Enschede wil ik ook van harte bedanken voor de gastvrijheid en natuurlijk alle gemeentes en organisatoren van de lokale en regionale veteranendagen voor alle informatie.

Ook ben ik grote dank verschuldigd aan mijn vader Maarten Goettsch en zijn vriendin Lineke Verwijs voor het kritisch en grondig doorlezen van mijn scriptie. Frank en Iris Bos verdienen mijn grote dank voor het vlot laten verlopen van mijn verhuizing zodat ik me snel thuis voelde in mijn nieuwe huisje en weer met frisse moed verder kon met mijn scriptie. Tot slot wil ik mijn lieve moeder Ineke Timbergen bedanken die er altijd voor me is.

Ik heb deze thesis met veel plezier gemaakt en ik ben op een andere manier tegen het veteranennieuws aan gaan kijken. Ik hoop dat dit ook geldt voor de mensen die deze thesis lezen.

Manouk Goettsch

Inhoudsopgave

VOORWOORD	2
<u>SAMENVATTING</u>	<u>5</u>
<u>INLEIDING</u>	<u>6</u>
<u>1. ACHTERGROND</u>	<u>8</u>
1.1 VETERANEN	8
1.1.1 TWEEDE WERELDOORLOG	9
1.1.2 NEDERLANDS-INDIË	9
1.1.3 NIEUW-GUINEA	9
1.1.4 VREDESOPERATIES	10
1.2 VETERANENBELEID	10
1.3 VETERANENINSTITUUT	11
1.4 VETERANENDAG	11
<u>2. THEORETISCH KADER</u>	<u>13</u>
2.1 BEELDVORMING EN CULTUUR	13
2.2 BEELDVORMING EN MEDIA	14
2.3 STEREOTYPERING	15
2.4 FRAMING	16
2. 5 CENTRALE VRAAGSTELLING EN ONDERZOEKSVRAGEN	17
<u>3. METHODIEK</u>	<u>20</u>
3.1 INHOUDSANALYSE	20
3.2 ONDERZOEKSGEGEVENS	21
3.2.1 REGIONALE DAGBLADEN	21
3.2.3 HUIS-AAN-HUIS KRANTEN	22
3.3 CODEERSHEMA EN VARIABLEN	23
3.4 VERWERKING GEGEVENS	29
<u>4. RESULTATEN</u>	<u>30</u>
4.1 HOEVEELHEID AANDACHT REGIONALE DAGBLADEN	30
4.2 PROFIEL VETERANEN REGIONALE DAGBLADEN	33

4.3	STEREOTYPERING REGIONALE DAGBLADEN	34
4.4	BEOORDELING REGIONALE DAGBLADEN	36
4.5	TOONZETTING BERICHTEN REGIONALE DAGBLADEN	37
4.6	FRAMES REGIONALE DAGBLADEN	39
4.7	HOEVEELHEID AANDACHT LOKALE KRANTEN	41
4.8	PROFIEL VETERANEN LOKALE KRANTEN	43
4.9	STEREOTYPEN LOKALE KRANTEN	43
4.10	BEOORDELING LOKALE KRANTEN	45
4.11	TOONZETTING LOKALE KRANTEN	45
4.12	FRAMES LOKALE KRANTEN	47
4.13	EEN VERGELIJKING TUSSEN DE REGIONALE DAGBLADEN EN DE LOKALE KRANTEN	48
5.1	HOOFDVRAAG	51
5.2	DISCUSSIE	53
<u>LITERATUURLIJST</u>		55
KRANTEN		55
REGIONALE DAGBLADEN		55
LOKALE KRANTEN		62
INTERNET		65
<u>BIJLAGEN</u>		66
BIJLAGE I, OVERZICHT REGIONALE VETERANENDAGEN EN OPKOMST INDIEN BEKEND		66
BIJLAGE II, REGIONALE KRANTEN VOLGENS LEXIS NEXIS NAAR AANWEZIGHEID		69
BIJLAGE III, HUIS-AAN-HUIS KRANTEN NAAR AANDACHT VETERANEN		70
BIJLAGE IV, CODEERSHEMA INCLUSIEF UITLEG BRON PLANTINGA		76
BIJLAGE V, NIET GEBRUIKTE FIGUREN		81

Samenvatting

Onze beeldvorming wordt beïnvloed door de beelden die door de media naar buiten worden gebracht en aan de hand van deze beelden interpreteren wij de wereld om ons heen en construeren wij de sociale werkelijkheid. Welke beelden brengen de media naar buiten over veteranen? De berichtgeving over veteranen in alle regionale en lokale dagbladen rondom de regionale en lokale veteranendagen van 2007 is geanalyseerd. Uit de analyse blijkt dat de regionale en lokale media veel aandacht besteedden aan veteranen en de regionale en lokale veteranendagen. Zowel de oude als de jonge veteranen krijgen aandacht, zij het de ene iets meer van de regionale en de ander iets meer van de lokale krant. Als van stereotypering gebruik wordt gemaakt is dat het stereotype held en er wordt naar veteranen gekeken vanuit het frame dat veteranen erkenning en waardering verdienen. De journalisten zelf geven geen oordeel aan de veteranen en de berichten die ze plaatsen hebben vaak een neutrale of zelfs positieve toonzetting, waarbij de veteraan zelf de meest gebruikte bron is. Naast de overheersende korte nieuwsberichtjes worden er ook veel reportages en foto's geplaatst. Het thema van de veteranendag 2007 'Praat eens met een veteraan' heeft in de regionale en lokale media in ieder geval zijn weerslag gegeven. Of de berichtgeving van de regionale en lokale veteranendagen van 2008 ook zo overwegend positief is zal vervolgonderzoek moeten uitwijzen.

Inleiding

"Ik snap niet dat je naar zo'n land toe wilt. Ik zou het nooit doen. Maar als iedereen dat zegt, dan komt er nooit vrede in de wereld. Wel gek dat jij een veteraan bent. Ik dacht altijd dat je dan heel oud moest zijn." (Ministerie van algemene zaken, geraadpleegd 15 juli 2008). Met dit citaat van een 15 jarige scholier opende minister-president Balkenende de Nederlandse Veteranendag van 2007. In het citaat zitten gelijk twee belangrijke issues, namelijk het vooroordeel dat een veteraan oud moet zijn en de erkenning en waardering die ze verdienen. Want, zoals de scholier Noortje duidelijk maakt, als niemand naar een oorlogsgebied zou willen, komt er nooit vrede in de wereld.

Enige tijd nadat ZKH Prins Bernhard verzocht of, in plaats van het defilé van Wageningen, niet gewoon een hele dag in het jaar besteed kon worden aan veteranen, is de Nederlandse Veteranendag een prominent onderdeel van onze samenleving. Sinds 2005 wordt ieder jaar op 29 juni, de geboortedag van ZKH Prins Bernhard, stilgestaan bij de goede dingen die veteranen hebben gedaan voor ons land¹. Op deze wijze brengt de samenleving zijn waardering tot uiting en wordt getracht deze waardering verder te vergroten. In 2006 is hier ook een regionale variant bijgekomen, om de veteranen ook in hun directe woonomgeving waardering te geven: de regionale of lokale veteranendag. Nog niet iedere gemeente is hier actief in, maar er is een sterke stijging te zien. Voor het Veteraneninstituut in Doorn was het een reden om te laten onderzoeken op welke wijze deze regionale en lokale veteranendagen bijdragen aan de beeldvorming over veteranen.

Media besteden veel aandacht aan de Nederlandse Veteranendag. In eerdere onderzoeken in opdracht van het Veteraneninstituut werd al onderzoek gedaan naar deze media en dan met name de landelijke geschreven pers. Naar de regionale en lokale media was echter nog geen onderzoek gedaan. Aangezien media invloed uitoefenen op onze opinies en beelden is het erg interessant om te kijken hoe deze media veteranen dan neerzetten. Scholier Noortje denkt dat alle veteranen oud zijn, maar is toch blij met wat ze hebben gedaan. Is dit het beeld dat de media laten zien, oude helden? Dit onderzoek zal een compleet beeld geven van de beelden van veteranen die in de regionale en lokale media worden geschetst. De probleemstelling die hierbij centraal staat is:

Welke beelden van veteranen domineren in de berichtgeving van regionale dagbladen en lokale kranten rondom de regionale en lokale veteranendagen van 2007?

¹ vanaf 2009 zal deze datum gewijzigd worden in de laatste zaterdag van juni

Het Veteraneninstituut heeft aanzet gegeven voor dit onderzoek en zal de resultaten gebruiken voor het vergroten van de maatschappelijke erkenning en waardering voor veteranen en het verder ontwikkelen van het eigen mediabeleid.

Dit onderzoek is opgesplitst in twee delen, de regionale dagbladen en de lokale kranten. Na een kwantitatieve analyse over de gevonden artikelen zullen deelvragen beantwoord worden. Daarna zullen de resultaten van de regionale dagbladen en de lokale kranten samengevoegd worden om zo een compleet beeld te krijgen van alle geschreven media rondom de regionale en lokale veteranendagen.

Dit onderzoek begint met een uiteenzetting van de geschiedenis van veteranen, het veteranenbeleid en de oorlogen en vredesmissies die hieraan ten grondslag liggen. Hierna zal de theorie worden besproken waarop dit onderzoek zich richt, gevolgd door de methodiek. Tot slot zullen de resultaten besproken worden en de conclusies.

1. Achtergrond

Een goede zorg voor veteranen is niet altijd vanzelfsprekend geweest in Nederland. Tot twintig jaar geleden was er weinig aandacht voor veteranen. De veteranen kwamen terug uit de dekolonisatieoorlogen en er werd van ze verwacht dat ze zich naadloos aansloten bij de wederopbouw (Gelderlander, 2007:25). Vooral de Indië-veteranen hadden hier moeite mee. Steeds meer uitten ze hun ongenoegen over het gebrek aan waardering voor hun inzet in het voormalige Nederlands-Indië. Ook de met regelmaat terugkerende negatieve berichten over oorlogsmisdaden en het gebrek aan zorg voor diegenen die met de psychische gevolgen van hun uitzending worstelden, was hen een doorn in het oog. De Indië-veteranen gingen zich organiseren en de media boden de veteranen de kans om hun ongenoegen te uiten (Elands, 2005:1). Door dit proces van emancipatie wat de categorie oude veteranen deels zelf afdwong, maar ook door de maatschappelijke aandacht voor jonge veteranen van VN- en NAVO-vredesoperaties en de toenemende maatschappelijke aandacht voor de (verlate) gevolgen van geweldservaringen, drong onder politici het besef door dat de overheid op het gebied van nazorg en erkenning voor veteranen tekort was geschoten (Schoeman, 2003:1). In 1990 werd met het verschijnen van de beleidsnota 'Zorg voor veteranen in samenhang' de aandacht voor veteranen op de agenda gezet. In dit hoofdstuk wordt verteld wie zich veteraan mag noemen. Vervolgens wordt de geschiedenis van het veteranenbeleid en het veteraneninstituut uiteengezet, gevolgd door de veteranendag en de regionale veteranendagen.

1.1 Veteranen

Veteranen zijn gewezen militairen die in oorlogen en vredesmissies hebben gediend en de krijgsmacht hebben verlaten, ongeacht de leeftijd. De Nederlandse veteranen zijn ondermeer tijdens de volgende conflicten ingezet: de Tweede Wereldoorlog, de kolonisatieconflicten in voormalig Nederlands-Indië en Nieuw-Guinea en vredesoperaties in Korea, Libanon, Cambodja, Irak, Ethiopië, Angola, Haïti, voormalig Joegoslavië en de meest actuele missie in Afghanistan (Ministerie van Defensie- veteranen, geraadpleegd 6 juni 2007). Eind 2007 telde Nederland nog zo'n 130.000 veteranen zoals blijkt uit het volgende overzicht:

Tweede Wereldoorlog	14.500
Nederlands Indië	52.500
Nieuw Guinea	18.000
Vredesoperaties	45.000
Totaal	130.000

Figuur 1 Overzicht brandhaarden veteranen

1.1.1 Tweede Wereldoorlog

Op 1 september 1939 viel Duitsland Polen binnen. Dit was het begin van de Tweede Wereldoorlog. Nederland had zich in het begin van deze oorlog neutraal verklaard, maar dit veranderde toen Duitsland op 10 mei 1940 ook Nederland binnenviel. Tijdens de Tweede Wereldoorlog hebben zo'n 380.000 Nederlandse militairen en gemilitariseerde burgers Nederland gediend in de strijd tegen Duitsland en Japan. Ongeveer 16.000 Nederlandse militairen en gemilitariseerde burgers kwamen in deze oorlog door oorlogshandelingen om het leven. Van deze oorlogsveteranen waren er bij benadering eind 2007 nog zo'n 14.500 in leven. (Factsheet 5: veteranen en hun missies, december 2007:1).

1.1.2 Nederlands-Indië

Soekarno en zijn nationalistische medestanders hadden direct na de Japanse capitulatie de Republiek Indonesië uitgeroepen. Nederland erkende deze Republiek niet en wilde alles op alles zetten om Nederlands-Indië te behouden. Perioden van diplomatie en onderhandelingen werden afgewisseld door perioden van strijd. Uiteindelijk gaf Nederland onder zware druk van de Verenigde Staten en de Verenigde Naties toe en kreeg Indonesië aan het einde van 1949 zijn onafhankelijkheid (Koninklijke Landmacht, geraadpleegd 26 juni 2008). Tijdens deze oorlog zette Nederland ruim 170.000 (Indisch) Nederlandse en ruim 35.000 inheemse (Indonesische) militairen in. Eind 2007 waren van de ruim 150.000 militairen die na het conflict terugkeerden er nog 52.000 in leven en zij vormen daarmee nog altijd de grootste groep Nederlandse veteranen (Factsheet 5: veteranen en hun missies, december 2007:1).

1.1.3 Nieuw-Guinea

Toen Indonesië onafhankelijk werd, was het westelijk deel van Nieuw-Guinea buiten de soevereiniteitsoverdracht gebleven. Indonesië eiste dit gebied al snel op. Nederland wilde hier niets van weten en was bereid militairen in te zetten om haar positie te kunnen behouden. Rond 1960 kreeg het conflict een steeds sterker militair karakter. Onder zware druk van de Amerikanen bereikten Nederland en Indonesië in 1962 een akkoord. (Bart Rijs, volkskrant 10 februari 1999). In dit conflict zette Nederland tussen 1950 en 1962 zo'n 30.000 militairen in. Eind 2007 waren hiervan nog ongeveer 18.000 militairen in leven. (Factsheet 5: veteranen en hun missies, december 2007:1)

1.1.4 Vredesoperaties

Naast bovenstaande conflicten heeft Nederland sinds 1945 aan zo'n vijftig internationale vredesoperaties deelgenomen. Een vredesoperatie is een militaire operatie om de vrede te herstellen of te behouden in bepaalde conflictgebieden. De vredesoperaties opereren doorgaans onder de vlag van de Verenigde Naties maar deze volkerenorganisatie besteedt de uitvoering soms uit aan een andere veiligheidsorganisatie, zoals de Noordatlantische Verdragsorganisatie (United Nations Peacekeeping, geraadpleegd 26 juni 2008). Tijdens deze missies heeft Nederland tot op heden zo'n 75.000 militairen ingezet. Van deze militairen hadden eind 2007 45.000 de dienst verlaten en worden dus gerekend tot veteraan (Factsheet 5: veteranen en hun missies, december 2007:1). Nederlandse veteranen zijn niet allemaal oud. Ook vandaag de dag dienen Nederlandse militairen het Koninkrijk in vredesmissies, bijvoorbeeld in Afghanistan, en komen er nieuwe veteranen bij.

1.2 Veteranenbeleid

Een veteraan in Nederland kon na de Tweede Wereldoorlog uitsluitend rekenen op een regeling van pensioenen voor militaire oorlogsslachtoffers en een paar diensten en voorzieningen op het gebied van wonen en werken. Gebrek aan nazorg en een gevoel van miskening leidde bij de veteranen van de strijd Nederlands-Indië (1945-1950) eind jaren tachtig tot grote onvrede. Zij voelden zich miskend en het werd duidelijk dat de militairen veel meer nazorg nodig hadden dan ze tot die tijd gekregen hadden, zodat het thema 'zorg voor veteranen' op de overheidsagenda werd gezet (Handboek Veteraan, veteraneninstituut, 2008:11).

De politiek pakte het onderwerp op en in 1990 kwam de eerste veteranennota genaamd: 'Zorg voor veteranen in samenhang'. Twee doelstellingen stonden in deze beleidsnota centraal;

- Het stimuleren of vergroten van maatschappelijke erkenning voor veteranen
- Het minimaliseren van de negatieve (gezondheids)gevolgen van de oorlogs- of uitzendervaringen

De belangrijkste partijen die betrokken zijn bij de formulering of de uitvoering van het veteranenbeleid zijn:

- Het Ministerie van Defensie
- De Stichting het Veteraneninstituut
- De Stichting de Basis
- De Stichting Veteranenplatform

(Factsheet 2, veteranenbeleid, december 2007:1).

1.3 Veteraneninstituut

Op 10 mei 2000 werd het Veteraneninstituut in Doorn op initiatief van onder meer het Ministerie van Defensie opgericht. In 2003 is het instituut een stichting geworden. Het Veteraneninstituut voert met middelen van de defensiebegroting een belangrijk deel van het veteranenbeleid uit en streeft naar optimale psychische en lichamelijke zorg voor Nederlandse veteranen en hun gezinsleden, maatschappelijke erkenning voor de inspanningen die veteranen hebben geleverd en het vergroten van kennis over uitzendervaringen en aan veteranenbeleid gerelateerde thema's (Factsheet 1, veteraneninstituut, december 2007:1).

1.4 Veteranendag

In 2003 leidde de snelle ontwikkelingen op het gebied van veteranenbeleid uiteindelijk tot het idee veteranen, net als in landen als de Verenigde Staten, Frankrijk en Groot-Brittannië, met een speciale dag te eren. Deze veteranendag kreeg als doel de maatschappelijke waardering voor veteranen publiekelijk tot uitdrukking te brengen en de bekendheid met en waardering voor hun militaire inzet te vergroten. De Nederlandse Veteranendag was geboren en wordt jaarlijks – behalve op de zondagen- op 29 juni in Den Haag gehouden². Dit was de verjaardag van ZKH prins Bernhard die in 2004 overleed en die een speciale band met veteranen had (Factsheet 12, Nederlandse veteranendag, december 2007:1).

Sinds 2006 worden naast de landelijke veteranendag ook steeds vaker regionale en lokale bijeenkomsten georganiseerd om de veteranen in hun directe omgeving te eren. Deze thesis richt zich op die regionale en lokale bijeenkomsten. Het doel van deze bijeenkomsten is nog meer erkenning voor de veteranen te genereren en een alternatief te bieden voor veteranen die vanwege afstand of gezondheidsproblemen niet in staat zijn de nationale manifestatie in Den Haag bij te wonen. De invulling van deze dagen varieert van koffie drinken bij de burgemeester tot een dagvullend programma. Ook de bezoekersaantallen verschillen van een kleine informele bijeenkomst met zeven veteranen zonder toeschouwers tot een groot defilé door de Veluwe met meer dan 10.000

² vanaf 2009 zal deze datum gewijzigd worden in de laatste zaterdag van juni

toeschouwers. In bijlage I zit een overzicht van alle gemeentelijke veteranendagen in 2007, inclusief activiteiten en deelnemers.

De regionale en lokale veteranendagen krijgen veel media-aandacht, van de grotere regionale bladen tot de kleine huis-aan-huis bladen. Beiden zullen in dit onderzoek meegenomen worden, maar daarover meer in hoofdstuk drie.

2. Theoretisch kader

Voor een onderzoek naar de beeldvorming over veteranen rondom de regionale en lokale veteranendagen zijn theorieën over beeldvorming van belang. De meest relevante theorieën zullen in dit hoofdstuk worden besproken. Onze beeldvorming wordt beïnvloed door de beelden die door de media naar buiten worden gebracht en aan de hand van deze beelden interpreteren wij de wereld om ons heen en construeren wij de sociale werkelijkheid. Cultuur en media staan centraal in ons beeldvormingsproces. Beeldvorming is dan ook te omschrijven als een cultureel proces waarbij je een referentiekader opstelt waaraan je je omgeving kunt toetsen om zo een eigen beeld van de werkelijkheid te vormen.

Onderzoekers die een grote bijdrage hebben geleverd aan het onderzoek naar de relatie tussen media, beeldvorming en cultuur zijn de cultureel antropoloog Johan Tennekes en communicatiewetenschapper James Carey. Hun gedachtegoed wordt in de volgende paragrafen besproken.

2.1 Beeldvorming en cultuur

Communicatie vindt plaats in een bepaalde samenleving of cultuur. Johan Tennekes omschrijft cultuur als een systeem van betekenissen waarmee individuen of sociale groepen zich oriënteren op de natuurlijke en sociale wereld waarin zij leven. Deze cultuur is een menselijk product, 'het resultaat van historische processen waarin de menselijke creativiteit een rol speelt' (Tennekes, 1990:19). Toch betekent dit niet dat we onze wereld zo kunnen inrichten als wij dat willen. We hebben dan wel een zekere invloed op onze omgeving maar die invloed is beperkt. De wereld is niet door ons gemaakt en we kunnen ook niet kiezen waar we geboren worden. Cultuur is voor een belangrijk deel een objectieve werkelijkheid die buiten ons zelf ligt. Daarnaast is cultuur ook een subjectieve werkelijkheid die binnen ons zelf ligt. De manier waarop wij denken, handelen, beleven en het beeld wat wij van onze werkelijkheid hebben, wordt in sterke mate bepaald door onze cultuur. De mens is dus een product van zijn eigen cultuur (Tennekes, 1990).

De verhouding tussen mens en cultuur kunnen we het beste zien als een zichzelf herhalend en dialectisch proces, waarin de mens nieuwe feiten creëert die vervolgens worden geëxternaliseerd. Deze feiten worden geobjectiveerd en tenslotte geïnternaliseerd. Een voorbeeld hiervan kunnen we zien in het ontstaan van het veteranenbeleid en daarmee de erkenning en waardering voor veteranen.

Veteranenbeleid en waardering voor veteranen zijn inmiddels onderdeel geworden van onze cultuur. Maar zoals we al zagen was niet altijd zo. In de periode na de Tweede Wereldoorlog en het conflict om Nederlands-Indië werden veteranen grotendeels genegeerd door de Nederlandse samenleving en was er geen vorm van nazorg. Veteranen voelden zich ondergewaardeerd en zeiden vaak niet dat ze veteraan waren uit angst om bijvoorbeeld niet aangenomen te worden of omdat mensen het domweg niet begrepen. Dit alles veranderde zo'n twintig jaar geleden. Veteranen uitten hun onvrede, veteranenbeleid werd op de agenda gezet en met de komst van de veteranendag was de erkenning en waardering voor veteranen compleet. Er werd dus een situatie gecreëerd die vervolgens werd geëxternaliseerd. Deze behoefte werd erkend door de maatschappij, er werd over gepraat in de media en de politiek besteedde er aandacht aan. Uiteindelijk werden veteranenzorg en veteranendagen opgenomen in de maatschappij. De nieuwe generatie groeit op met deze wetgeving en ziet veteranen en veteranendagen als normaal en als onderdeel van de cultuur. Het is dus geïnternaliseerd. Voor deze nieuwe generatie is het zelfs moeilijk om voor te stellen dat er vroeger helemaal geen sprake was van veteranendagen of veteranenbeleid. Pas wanneer we geconfronteerd worden met de eerdere situatie, zien we hoe de cultuur zich in de loop van de jaren heeft ontwikkeld.

Hoe er binnen een cultuur wordt gedacht, wordt dus weerspiegeld in culturele indicatoren.

Massamedia zijn hiervan een goed voorbeeld.

2.2 Beeldvorming en media

Massamedia weerspiegelen vaak wat mensen in een cultuur belangrijk vinden. De mens gebruikt deze kanalen vervolgens weer om zijn ideeën over de werkelijkheid te vormen. Onze beeldvorming wordt beïnvloed door de beelden die de media naar buiten brengen over bepaalde zaken en groepen. Aan de hand van deze beelden, interpreteren wij de wereld om ons heen en construeren zo onze eigen werkelijkheid.

Als we het hebben over de beeldvorming rondom veteranen hebben de media een belangrijke functie. De berichten die zij naar buiten brengen bepalen voor een deel hoe de mensen denken over veteranen. Sommige veteranen voelen zich niet of onvoldoende erkend en wijten dit aan de media die hen soms 'onheus bejegenen'. Zij bedoelen hiermee de artikelen waarin halve waarheden staan of waarin hun militaire inzet wordt bekritiseerd (Factsheet 10 veteranen en media, december 2006:1).

Sinds 2004 voert het Kennis- en Onderzoekscentrum onderzoek uit naar de beeldvorming van veteranen in de media. Tot nu toe zijn alleen de geschreven media onderzocht. Uit de onderzoeken blijkt onder andere dat de berichten wat betreft de beeldvorming die zij opleveren zijn in te delen in drie stereotypen: held, dader en slachtoffer.

2.3 Stereotypering

Stereotypering is een mechanisme dat onderdeel is van het beeldvormingsproces. Brehm, Mervielde, Van Hiel, Kassin en Fein geven in hun boek *sociale psychologie* (2007) de volgende definitie van stereotypering: 'een opvatting die een groep personen met bepaalde groepeigenschappen associeert'. Stereotypen kunnen verschillende oorzaken hebben. Vanuit historisch perspectief vloeien stereotypen voort uit vroegere gebeurtenissen. Vanuit sociaalcultureel perspectief zijn stereotyperingen te verklaren door echte verschillen tussen sociale groepen die bijdragen tot waargenomen verschillen (Brehm et al., 2007:137). Het stereotype veteraan als dader is dus te verklaren vanuit een historisch perspectief. Onderzoek van Martin Elands toonde aan dat de Indië-veteraan in sommige media bestempeld werd als dader. Dit was te wijten aan de publieke discussie over de oorlogsmisdaden die enkele decennia na die oorlog werd gevoerd. De media bestempelden de Tweede Wereldoorlogveteranen vooral als helden. Historisch gezien is dit ook te verklaren, omdat zij een 'goede oorlog' vochten tegen een misdadige tegenstander. De veteranen werden gezien als bevrijders, niet als daders. Het beeld van veteranen als slachtoffers is ook historisch terug te leiden tot de (ernstige) gezondheidsproblemen die sommige veteranen na hun missies hadden (Factsheet 10, veteranen en media, december 2006:1).

Walter Lippmann zegt over de relatie tussen cultuur en stereotypering: 'For the most part, we do not first see and then define, we define first and then see. In the great blooming, buzzing, confusion of the outer world we pick out what our culture has already defined for us, and we tend to perceive that which we have picked out in the form stereotyped for us by our culture' (Lippmann, 1950:50). De mens ziet dus wat de cultuur al voor hem heeft gedefinieerd en zijn beeld wordt gevormd door de cultureel bepaalde stereotypen. Volgens Lippmann identificeert een persoon de boodschappen die hij ontvangt met zijn eigen interesses en maakt zo een patroon van stereotyperingen. (Lippmann, 1950:23). Een van de redenen waarom mensen vervallen in stereotypering is volgens Lippmann verdediging. Mensen creëren hun eigen wereld waarin iedereen zijn eigen plekje heeft en waarin ze zich thuis voelen. Stereotypering helpt hen de wereld om hun heen te begrijpen en enigszins te ordenen (Lippmann, 1950:59). Een ander mechanisme van het beeldvormingsproces is framing.

2.4 Framing

Media vestigen de aandacht van het publiek op bepaalde onderwerpen en bepalen voor een belangrijk deel waarover men denkt. Het concept van aandacht vestigen op bepaalde onderwerpen heet *agendasetting*. Het kenmerkende hiervan is dat de onderwerpen die op de media-agenda gezet zijn ook op de publieksagenda voorkomen.

In nieuwsberichten gebeurt meer dan alleen maar het aan de orde stellen van onderwerpen. De manier waarop een onderwerp wordt gebracht, het oogpunt van waaruit een onderwerp wordt bekeken en de manier waarop het onderwerp wordt ingekleed is een journalistieke keuze. De journalist bepaalt wat hij schrijft, wie hij het woord geeft en wie niet. Het proces, waarbij de journalisten in hun keuze ook beïnvloed kunnen worden door interne en externe factoren wordt *framebuilding* genoemd (De Boer&Brennecke, 2006:211).

Scheufele(1999) noemt twee soorten frames ‘media frames’ en ‘individuele frames’. De definitie van een mediaframe neemt hij over van Gamson en Modigliani (1987). ‘A central organizing idea or story line that provides meaning to an unfolding strip of events’ Voor wat individuele frames inhouden verwijst Scheufele naar een definitie van Entman(1993) ‘Mentally stored clusters of ideas that guide individuals’ processing of information’ Entman noemt hierbij twee referentiefames die van invloed zijn bij het lezen van informatie. Een lange termijn referentie, namelijk je politieke voorkeur, en een korte termijn referentie, een frame die aan een bepaalde zaak gerelateerd is. Deze laatste referentie kan van grote invloed zijn bij het interpreteren van berichten (Scheufele, 1999:107).

Het gebruikte mediaframe kan bepalen vanuit welk perspectief het publiek een onderwerp gaat bekijken. De interpretatie van een onderwerp door de media bepaalt in sterke mate hoe het publiek dat onderwerp definieert. Door in de berichtgeving over Indië-veteranen bijvoorbeeld de nadruk te leggen op de dingen die verkeerd gegaan zijn in die oorlog, kan het zijn dat het publiek ook de aandacht richt op deze dingen. Dit proces heet *framesetting*. Bij dit proces zijn publieksframes de afhankelijke en mediaframes de onafhankelijke variabele (De Boer en Brennecke, 2006: 212).

Framesetting heeft zowel op individueel niveau als op maatschappelijk niveau gevolgen. Het kan ervoor zorgen dat bepaalde opvattingen van mensen over een bepaald onderwerp veranderen en dat mensen zich anders gaan gedragen ten opzichte van dat onderwerp (De Boer&Brennecke 2006:212). Iemand die de oorlogsverrichtingen van Indië-veteranen altijd als positief heeft gezien en

in de media alleen maar de negatieve kanten ziet, kan zijn opvatting veranderen en zich hierdoor anders gaan gedragen tegenover de Indië-veteraan. Op maatschappelijk niveau kunnen frames sociale processen als politieke socialisatie, beleidsbeslissingen en collectief gedrag beïnvloeden (De Boer&Brennecke, 2006:212).

Bij framing is de selectie van attributies (te benadrukken aspecten die de wijze van inkadering bepalen) met betrekking tot een bepaald onderwerp van belang (De Boer&Brennecke, 2006:212). Door het maken van een selectie uit bepaalde attributies, komt een mediaframe tot stand. Een bericht over veteranen kan bijvoorbeeld gaan over de heldendaden die de veteranen tijdens hun operationele inzet hebben verricht, de psychische problemen die zij na hun missie ondervonden, de lichamelijke klachten die zij na hun missie ondervonden, de miskennen die hen ten deel viel toen ze terugkwamen enz. Dit zijn allemaal attributies van hetzelfde onderwerp: de veteraan. De keuze van de journalist voor een van deze attributies beïnvloedt de wijze waarop het publiek een onderwerp zal interpreteren. In dit onderzoek wordt onderzocht welke attributies, oftewel welke thema's er worden besproken in de berichtgeving over de veteranen.

2. 5 Centrale vraagstelling en onderzoeksvragen

De vraagstelling die centraal staat in dit onderzoek is:

- *Welke beelden van veteranen domineren in de berichtgeving van regionale dagbladen en lokale kranten rondom de regionale veteranendagen van 2007?*

Om deze hoofdvraag goed te kunnen beantwoorden zijn deelvragen opgesteld. Deze deelvragen gaan verder in op de inhoud van de berichtgeving en kunnen zo een volledig overzicht geven van de beelden die de media verspreiden over veteranen. In de deelvragen is een onderscheid gemaakt tussen de regionale dagbladen en de huis-aan-huis bladen om ook te kunnen kijken of er verschil zit tussen de beide genres. Verder sluiten de deelvragen aan op het onderzoek van Angelique van Tilburg naar de landelijke media van 2007 om een eventuele vergelijking tussen landelijke, regionale en lokale media mogelijk te maken. De eerste deelvraag is:

- *Hoeveel aandacht geven de regionale dagbladen aan veteranen in de berichtgeving rondom de regionale en lokale veteranendagen van 2007 en welke rol spelen de veteranen hierin?*

De tweede vraag is gelijk, alleen richt deze zich op de lokale huis-aan-huis bladen:

- *Hoeveel aandacht geven de lokale bladen aan veteranen in de berichtgeving rondom de regionale en lokale veteranendagen van 2007 en welke rol spelen de veteranen hierin?*

Deze deelvragen geven inzicht in de omvang van de aandacht die de regionale en lokale media besteden aan veteranen. Ook geven deze deelvragen inzicht in de bronnen die gebruikt worden, de onderwerpen en of de veteraan meer als hoofd of als bijzaak wordt gezien in de artikelen. De hierop volgende deelvragen gaan over stereotypering:

- *Van welke stereotypen wordt in de berichtgeving rondom de regionale en lokale veteranendagen van 2007 gebruik gemaakt door de regionale dagbladen?*

En de daarbij horende vraag, maar dan gericht op de lokale bladen:

- *Van welke stereotypen wordt in de berichtgeving rondom de regionale en lokale veteranendagen van 2007 gebruik gemaakt door de lokale bladen?*

Deze vragen zijn opgesteld omdat, zoals genoemd in de paragraaf over stereotypering, uit voorgaand onderzoek is gebleken dat er drie stereotypes zijn die de veteranen toegewezen krijgen: held, dader en slachtoffer. Met het beantwoorden van deze vraag wordt duidelijk of deze stereotypen ook naar voren komen in de regionale en lokale media of dat die vooral neutraal zijn in de beelden die ze naar buiten brengen.

De volgende twee deelvragen richten zich op de beoordeling van veteranen in de regionale en lokale media. Geven de journalisten ze een positieve, negatieve of genuanceerde beoordeling of houden ze het objectief? De vragen zijn:

- *Worden de veteranen in de berichten rondom de regionale veteranendagen van 2007 door de regionale dagbladen beoordeeld? Is deze beoordeling positief, negatief of genuanceerd?*

De vervolgvraag richt zich op de huis-aan-huis bladen:

- *Worden de veteranen in de berichten rondom de regionale en lokale veteranendagen van 2007 door de lokale bladen beoordeeld? Is deze beoordeling positief, negatief of genuanceerd?*

Naast een directe beoordeling van de journalist zelf, kan een bericht ook een bepaalde toonzetting bevatten. De hierbij horende vragen zijn:

- *Is de toonzetting van de berichten over veteranen rondom de regionale en lokale veteranendagen van 2007 in de regionale dagbladen over het algemeen positief, negatief, neutraal of genuanceerd?*

De vervolgvraag voor de huis-aan-huis bladen luidt als volgt:

- *Is de toonzetting van de berichten over veteranen rondom de regionale en lokale veteranendagen van 2007 in de lokale bladen over het algemeen positief, negatief, neutraal of genuanceerd?*

Framing is ook van belang om de beelden die er zijn over veteranen te beoordelen. De volgende twee deelvragen richten zich op framing:

- *Van welke frames wordt gebruik gemaakt door de regionale dagbladen in de berichtgeving rondom de regionale en lokale veteranendagen van 2007?*

De vraag voor de lokale bladen luidt vervolgens:

- *Van welke frames wordt gebruik gemaakt door de lokale bladen in de berichtgeving rondom de regionale en lokale veteranendagen van 2007?*

Tot slot is er een overkoepelende deelvraag om een vergelijking tussen de regionale en de lokale kranten te maken:

- *Zijn er verschillen tussen de berichtgeving over veteranen en de lokale en regionale kranten, rondom de regionale en lokale veteranendagen van 2007?*

Al deze deelvragen tezamen vormen een antwoord op de hoofdvraag.

3. Methodiek

Dit hoofdstuk geeft inzicht in de manier waarop het onderzoek is opgebouwd. De methode en het codeerschema komen aan bod. Tevens zal een afweging en verantwoording van de keuzes geven worden.

3.1 Inhoudsanalyse

De onderzoeksmethode van dit onderzoek is de inhoudsanalyse. Judith Plantinga, die eerder onderzoek deed naar de beeldvorming van veteranen in de dagbladen (2006), baseerde haar onderzoek ook op deze methode en om een goede vergelijking mogelijk te houden is het noodzakelijk om dezelfde methode te gebruiken. Tevens is inhoudsanalyse de manier om erachter te komen welke beelden de media over veteranen uitdragen.

Het maatschappelijke belang van de media komt op veel manieren naar voren. Zo bestaat een algemene bezorgdheid over de eventuele kwalijke uitwerking van mediaboodschappen op de mens. Maar eigenlijk weten we erg weinig over media-inhoud. Dit is vreemd omdat de media zulke belangrijke invloeden krijgen toegeschreven zoals bijvoorbeeld de toenemende seksualisering van de samenleving. 'Dit wijst op een vanzelfsprekend geachte invloed van een vanzelfsprekend geachte media-inhoud. Maar zo vanzelfsprekend is die media-inhoud helemaal niet' (Wester, 2003:3-5). Inhoudsanalyse is dé manier om de inhoud van een mediabericht te analyseren.

De definitie van een inhoudsanalyse is volgens Wester (2003): "een systematische vorm van lezen om waarnemingen te doen". Het uitgangspunt voor dit lezen is niet de inhoud van de tekst, maar de onderzoeksvraagstelling. Iemand die onderzoek doet naar de berichtgeving over veteranen in het algemeen of iemand die bijvoorbeeld wil onderzoeken hoe de berichtgeving over de vrouwelijke veteranen is zal andere vragen aan de tekst stellen en de tekst dus ook anders lezen. Van groot belang bij een inhoudsanalyse is dat de teksten allemaal op dezelfde manier geanalyseerd worden. Bij grootschalige analyses is het daarom van belang om onderzoekers op te leiden om te zorgen dat ze teksten op eenzelfde manier bekijken. Aangezien dit een kleinschalig onderzoek is, is dit hier niet van toepassing.

Hansen, Cottle, Negrine en Newbold (1998) noemen inhoudsanalyse een kwantitatieve methode met als doel het voorkomen van gespecificeerde onderwerpen of dimensies van een tekst te ontdekken en te tellen. Hierdoor kun je wat zeggen over de tekst en zijn sociale belang. Door middel van een verderop gepresenteerd codeerschema zal in dit onderzoek een kwantitatieve

inhoudsanalyse uitgevoerd worden van de berichtgeving over veteranen. Het proces van inhoudsanalyse kan uiteengezet worden in zes stappen. Allereerst moet het onderzoeksprobleem bepaald worden. In dit geval luidt dan de vraag welke beelden er door de regionale en lokale kranten naar buiten gebracht worden over veteranen rondom de regionale en lokale veteranendag van 2007. Als tweede moeten mediabronnen geselecteerd worden: voor dit onderzoek zijn dit de regionale en lokale kranten. Stap drie en vier zijn analysecategorieën opstellen en een codeerschema maken, dit is terug te vinden in hoofdstuk 3.3. Stap vijf is het codeerschema testen en de betrouwbaarheid checken. Dit is voor mijn onderzoek gedaan door mijn voorgangster, Judith Plantinga, en ook is er een tweede check door mijzelf geweest waarbij het codeerschema beter is aangepast aan mijn onderzoek en daarmee nog betrouwbaarder is geworden. De laatste stap van de inhoudsanalyse is de data invoeren en analyseren. Dit alles zal gebeuren in verwerkingsprogramma SPSS (Hansen et al., 1998:124).

3.2 Onderzoeksgegevens

De onderzoeksgegevens zijn berichten over veteranen in regionale dagbladen en de lokale huis-aan-huis bladen in de periode rond veteranendag.

3.2.1 Regionale Dagbladen

Er bestaan verschillende opvattingen over welke dagbladen er tot de regionale dagbladen behoren en daarom heb ik me voor dit onderzoek gehouden aan de regionale dagbladen die Lexis Nexis aangeeft als regionale dagbladen. In bijlage II staat een tabel die aangeeft waar de gebruikte artikelen vandaan kwamen. In de bijlage is te zien dat Lexis Nexis niet beschikte over BN de Stem van de periode juni-juli. Deze artikelen heb ik verkregen via de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag, die had de krant beschikbaar op microfiche.

De overige artikelen zijn verkregen via *Lexis Nexis Academic*. Met de trefwoorden veteraan, veteranen en veteranendag zijn de artikelen bijgezoekt. Door deze drie trefwoorden te gebruiken is de kans klein dat een artikel niet gevonden wordt, dat wel over veteranen gaat. De onderzochte periode is de periode juni-juli en voor dagbladen in Friesland is hierbij ook nog de maand oktober meegenomen. Voor deze periode is gekozen, omdat de regionale en lokale veteranendagen niet allemaal op dezelfde datum hebben plaatsgevonden. De meeste vonden zich wel op en rond 29 juni plaats, maar er waren er ook verscheidene begin juni of eind juli en voor de provincie Friesland

waren er zelfs een paar in oktober. Aangezien de berichtgeving over veteranen *rondom* de regionale veteranendagen onderzocht wordt, was het van belang om zo'n grote periode door te nemen.

Alle artikelen die over veteranen gingen zijn in een eerste selectie meegenomen. Na nadere bestudering zijn aankondigingen in televisiegidsen of programmabeschrijvingen weggelaten. De dubbele artikelen in de verschillende edities zijn ook geschrapt. Plaatste bijvoorbeeld AD/Haagsche Courant en AD/Rotterdams Dagblad hetzelfde artikel dan werd dit als 1 gerekend en geschaard onder de kop: AD/Meerdere regionale edities. Hadden twee verschillende regionale dagbladen hetzelfde artikel, bijvoorbeeld Het Dagblad van het Noorden en AD/Rotterdams Dagblad dan werd dit wel apart geteld. Dit leidde tot een onderzoekseenheid van 218 artikelen uit regionale dagbladen.

3.2.3 Huis-aan-huis kranten

Naast de grote regionale kranten mogen ook de huis-aan-huis kranten niet vergeten worden. De meeste huis-aan-huis kranten hebben echter geen uitgebreid archief. Als de kranten al bewaard worden, is het meestal voor maximaal een half jaar en de archieven bevinden zich door heel het land. Aangezien ik de huis-aan-huis kranten wel relevant vond voor mijn onderzoek, maar ik toch aan een tijdslimiet gebonden ben, heb ik ervoor gekozen om alleen de huis-aan-huis kranten van Wegener te analyseren. Wegener is de grootste uitgeverij van huis-aan-huisbladen in Nederland en heeft een archief in Enschede.

Interview NSS en Synovate heeft in 2007 onderzoek gedaan naar bereik, waardering, leesduur en lezersprofielen onder bijna 24.000 consumenten. Uit dit onderzoek bleek dat met een totaal bereik van 95% (7,2 miljoen consumenten) en een gemiddeld bereik van 84% (6,5 miljoen consumenten) de huis-aan-huiskrant een zeer succesvol medium is. Vergeleken met landelijke en regionale dagbladen (totaal bereik van respectievelijk 75% en 76% en een gemiddeld bereik van respectievelijk 33% en 43%) zijn huis-aan-huiskranten uitermate geschikt voor advertentiecampagnes gericht op een brede communicatiedoelgroep. De huis-aan-huis kranten van Wegener bereiken met een gemiddeld bereik van 68% per week zo'n 5,4 miljoen consumenten. Uit hetzelfde onderzoek bleek dat het profiel van de huis-aan-huiskrantenlezer qua geslacht, leeftijd, opleiding en inkomen een vrijwel evenredige afspiegeling van de Nederlandse bevolking vormt. (Wegener huis-aan huis kranten: Huis aan huis krantenonderzoek 2007, geraadpleegd 20 juni 2008). Deze uitkomst bewijst dat het analyseren van huis-aan-huis kranten van grote waarde is in een onderzoek naar de berichtgeving over veteranen.

De huis-aan-huis kranten verschijnen wekelijks of twee maal per week en zijn met de hand doorgenomen en gekopieerd. Alle artikelen die met veteranen te maken hebben zijn meegenomen, met uitzondering van televisieaankondigingen. Bij het doornemen bleek dat er ook huis aan huis kranten zijn die geen aandacht hebben besteed aan veteranen. In bijlage III zit een tabel die inzicht geeft in de huis-aan-huiskranten die zijn doorgenomen en welke er aandacht hebben besteed aan veteranen. Er is gekomen tot een onderzoekseenheid van 101 artikelen uit de lokale kranten.

3.3 Codeerschema en variabelen

Het codeerschema is opgesteld door Judith Plantinga. Omdat dit onderzoek in zekere zin een voortzetting is van haar onderzoek wordt haar codeerschema aangehouden. Er zijn aanpassingen gedaan om het codeerschema meer ‘up-to-date’ te maken en meer van toepassing op mijn onderzoek. De variabele ‘Aanwezigheid ZKH Prins Bernhard’ is bijvoorbeeld voor dit onderzoek niet meer van toepassing aangezien ZKH Prins Bernhard in 2004 overleden is.

Het codeerschema begint met objectieve kenmerken van de artikelen zoals het aantal woorden, datum van publicatie, titel enz. Het paginanummer is achterwege gelaten aangezien *Lexis Nexis Academic* niet van alle kranten een paginanummer kon geven. Na de objectieve variabelen gaat het codeerschema dieper in op de inhoud van het bericht en komen stereotypering, framing en beoordeling aan de orde. In de bijlage zit het codeerschema plus een uitgebreide uitleg van de variabelen.

Codeerschema inhoudsanalyse	
Beeldvorming veteranen rondom regionale en lokale veteranendagen 2007 in de lokale en regionale kranten.	
1	nummer variabele
2	titel van het artikel
3	naam medium - <i>Dagblad van het Noorden</i> - <i>Leeuwarder Courant</i> - <i>Twentsche Krant Turbantia</i> - <i>AD/ Utrechts Nieuwsblad</i> - <i>AD/ Amersfoortse Courant</i> - <i>AD/ Groene Hart</i> - <i>AD/ de Dordtenaar</i> - <i>AD/ Haagsche Courant</i> - <i>AD/ Rotterdams Dagblad</i> - <i>AD/ Rivierenland</i> - <i>AD/ Meerdere regionale edities</i> - <i>Brabants Dagblad</i> - <i>De Gelderlander</i>

-	<i>De Stentor/ Gelders Dagblad</i>
-	<i>De Stentor/ Deventer Dagblad</i>
-	<i>De Stentor/ Nieuw Kamper Dagblad</i>
-	<i>De Stentor/ Zwolse Courant</i>
-	<i>De Stentor/ Veluws Dagblad</i>
-	<i>De Stentor/ Dagblad Flevoland</i>
-	<i>De Stentor/ Apeldoornse Courant</i>
-	<i>De Stentor/ Meerdere regionale edities</i>
-	<i>PZC</i>
-	<i>BN/De Stem</i>
-	<i>Het Parool</i>
-	<i>Eindhovens Dagblad</i>
-	<i>3B krant</i>
-	<i>Aalten Vooruit</i>
-	<i>Amelo's Weekblad</i>
-	<i>Amersfoort Nu-Woensdag</i>
-	<i>Apeldoorns Stadsblad</i>
-	<i>Arnhemse Koerier</i>
-	<i>Barendrecht- Het Zuiden</i>
-	<i>Barneveld Vandaag</i>
-	<i>Bennekoms Nieuwsblad</i>
-	<i>Berkelbode</i>
-	<i>Berkelland Nieuws Borculo</i>
-	<i>Bevelander</i>
-	<i>Biltse & Bilthovense Courant</i>
-	<i>Bossche Omroep</i>
-	<i>Boxmeer Weekendkrant</i>
-	<i>Boxmeers Weekblad</i>
-	<i>Brielsche Courant</i>
-	<i>Bunschoten Nu</i>
-	<i>Cuijks Weekblad</i>
-	<i>De Abrenberger</i>
-	<i>De Band</i>
-	<i>De Betuwe</i>
-	<i>De Botlek</i>
-	<i>De Brug</i>
-	<i>De Brug Nijmegen</i>
-	<i>De Drieboek</i>
-	<i>De Koerier</i>
-	<i>De Koerier Landerd</i>
-	<i>De Koerier Mill</i>
-	<i>De Kombinatie</i>
-	<i>De Krant Kampen</i>
-	<i>De Maas route</i>
-	<i>De Meijerij</i>
-	<i>De Molenkruier</i>
-	<i>De Nieuwe Krant</i>
-	<i>De Nieuwsbode Heuvelrug</i>
-	<i>De Nieuwsbode Zeist</i>

-	<i>De Peperbus</i>
-	<i>De Sleutel</i>
-	<i>De Toren</i>
-	<i>De Vonk</i>
-	<i>De Waalkanter</i>
-	<i>De Weekendkrant Maas en Waal</i>
-	<i>Delfse Post- Vrijdag</i>
-	<i>Delfse Post- Woensdag</i>
-	<i>Deventer Post</i>
-	<i>Deventer Weekendkrant</i>
-	<i>Dinkelland</i>
-	<i>Doetinchems Vizier</i>
-	<i>Dordt Nu</i>
-	<i>Duiven Post</i>
-	<i>Dukenburgs Weekjournaal</i>
-	<i>Edense Post- vrijdag</i>
-	<i>Edense Post- woensdag</i>
-	<i>Ermelo's Weekblad</i>
-	<i>Extra Nieuws Leerdam</i>
-	<i>Gorcumse Courant</i>
-	<i>Groot Bergen op Zoom- Roosendaal</i>
-	<i>Groot Eindhoven</i>
-	<i>Groot Vlaardingen</i>
-	<i>Groot Voorschoten</i>
-	<i>Haaksberger Koerier</i>
-	<i>Harderwijker Courant</i>
-	<i>Hattem Huis aan Huis</i>
-	<i>Havenloods, edities Alexander, Ijsselmonde, Feijenoord, Charlois, Noord</i>
-	<i>Heerde Huis aan Huis</i>
-	<i>Hellervoetse Post</i>
-	<i>Hengelo's Weekblad</i>
-	<i>Het Kanton</i>
-	<i>Het Kompas – Vrijdag</i>
-	<i>Het Kompas – Woensdag</i>
-	<i>Het Stadsblad – Breda</i>
-	<i>Heusdense Courant</i>
-	<i>Huis aan Huis Elburg</i>
-	<i>Huis aan Huis Enschede</i>
-	<i>Huis aan Huis Nunspeet</i>
-	<i>Ijssel en Lekstreek – Krimpen Capelle</i>
-	<i>Kleine Posthoorn</i>
-	<i>Koerier, Beuningen</i>
-	<i>Leusden Nu</i>
-	<i>Liemens Vizier</i>
-	<i>Maaskoerier</i>
-	<i>Montferlandjournaal</i>
-	<i>Needse Winkelstand Berkelland Nieuws</i>
-	<i>Nieuwe Dinkellanders</i>
-	<i>Nieuwe Stadsblad</i>
-	<i>Nieuws van de Week</i>
-	<i>Nieuwsblad</i>

-	<i>Nieuwsblad Oldenzaal</i>
-	<i>Nieuwsbode Bunnink</i>
-	<i>Ommer Nieuws</i>
-	<i>Ons Eiland – Goeree Overflakkee</i>
-	<i>Ons Eiland – Schouwen Duivenland</i>
-	<i>Oost Gelre</i>
-	<i>Oprechte Dalfser Courant</i>
-	<i>Oude IJsselstreek Vizier</i>
-	<i>Papendrechts Nieuwsblad</i>
-	<i>Postboorn Loosduinen- edities Laak, Loosduinen, Escamp West, Escamp Oost, Segbroek, Haagse Hout, Centrum, Scheveningen, Leidschenveen</i>
-	<i>Putten's Weekblad</i>
-	<i>Rhenense Betuwe Courant</i>
-	<i>Ridderkerk – Het Zuiden</i>
-	<i>Rijnpost - Vrijdag</i>
-	<i>Rijnpost – Woensdag</i>
-	<i>Rijnwaarden Post</i>
-	<i>Soest Nu</i>
-	<i>Stad Wageningen</i>
-	<i>Stadsblad</i>
-	<i>Stadsblad Stad Noord</i>
-	<i>Stadsblad Stad Utrecht</i>
-	<i>Stadsblad Stad Zuid</i>
-	<i>Stadsnieuws- Woensdag</i>
-	<i>Stadsnieuws Zondag</i>
-	<i>Streekblad – Woensdag</i>
-	<i>Traverse</i>
-	<i>Trefpunt Houten</i>
-	<i>Twentb Ruiten Drie</i>
-	<i>Twents Volksblad</i>
-	<i>Udens Nieuwsblad/ De Koerier Uden</i>
-	<i>Valkenwaards Weekblad</i>
-	<i>Vegbels Nieuwsblad/ De Koerier Veghel</i>
-	<i>Veluwe Post – Weekend</i>
-	<i>Veluws Nieuws</i>
-	<i>Vijfheerenlanden</i>
-	<i>Voorburgse Courant/Leidschendam Courant</i>
-	<i>Wassenaars Nieuwsblad</i>
-	<i>Weekblad van Salland</i>
-	<i>Weekend Totaal Apeldoorn</i>
-	<i>Weekendkrant Cuijk</i>
-	<i>Weekendkrant Eindhoven</i>
-	<i>Weekendkrant Gennep</i>
-	<i>Weekendkrant Twente</i>
-	<i>Weekjournaal</i>
-	<i>West- Twente</i>
-	<i>Westervoort Post</i>
-	<i>Westlander – Dinsdag</i>
-	<i>Westlander – Donderdag</i>
-	<i>Wijchens Weekjournaal</i>
-	<i>Wijkse Courant</i>
-	<i>Winterswijkse Weekkrant</i>

	- <i>Zenderstreeknieuws Montfort, Oudewater, IJsselstein, Lopik</i> - <i>Zevenaar Post</i> - <i>Zondagkrant Doetinchem</i> - <i>Zondagskrant Arnhem</i> - <i>Zondagskrant Nijmegen</i> - <i>Zutphense Koerier</i>
4	Datum - <i>dag</i> - <i>maand</i> - <i>jaar</i>
5	Paginanummer
6	schrijver artikel - door onze verslaggever, van een onzer verslaggevers, en dergelijke - persbureau ANP - naam verslaggever - onbekend - lezer, externe deskundige - persbureau GPD
7	aantal woorden - < 250 - 250-500 - 501-750 - 751-100 - 1001-1250 - > 1250
8	Genre - nieuwsbericht - nieuwsverhaal - verslag - ingezonden brief - reportage/ achtergrondverhaal - opiniërend artikel - bijschrift bij foto - aankondiging - nieuwsinterview - achtergrondinterview - profilerend interview - portretterend interview - column
9	Hoofdonderwerp - Veteranendag 2007 - Veteranen
10	Missie - Tweede Wereldoorlog - Nederlands-Indië - Nieuw-Guinea - Korea - Libanon - voormalig Joegoslavië

	- Irak - Afghanistan - Geen missie genoemd - Meerdere missies genoemd
11	Categorie veteraan - oud - jong - beide - onbekend
12	Thema - gezondheid - herdenking - misdrijf - oorlogsmisdaden - miskenning - erkenning/ waardering - veteranenbeleid - reconstructie - waarom vraag
13	Niveau - microniveau - mesoniveau - macroniveau
14	aantal bronnen
15	categorie bron - veteraan - woordvoerder veteraangerelateerde instelling - familie, vrienden, kennissen van veteraan - deskundige - Ministerie van Defensie - ministerie en overheidsinstelling overig - Kamerlid - oud-politicus - vakbond - burger - overig - media - geen
16	Nationaliteit veteraan - Nederlandse - buitenlandse - onbekend
17	Aandacht - veteraan is hoofdzaak - veteraan is bijzaak
18	Stereotypering veteraan - held - dader - oorlogsmisdadiger

	- gezondheidsslachtoffer - slachtoffer miskenning - neutraal
19	Framing veteraan - Medisch Frame - Psychisch Frame - Traditioneel Frame - Geen Frame
20	Oordeel - positief - negatief - genuanceerd - neutraal
21	Lading kop - positief - negatief - genuanceerd - neutraal
22	Toonzetting - positief - negatief - genuanceerd - neutraal

Figuur 2 Codeerschema

3.4 Verwerking gegevens

De data die zijn voortgekomen uit de inhoudsanalyse zullen worden opgeslagen en geanalyseerd met behulp van SPSS 15.0. De uitkomsten van deze analyse zullen in tabellen en grafieken worden weergegeven in het hoofdstuk ‘resultaten’ van deze thesis.

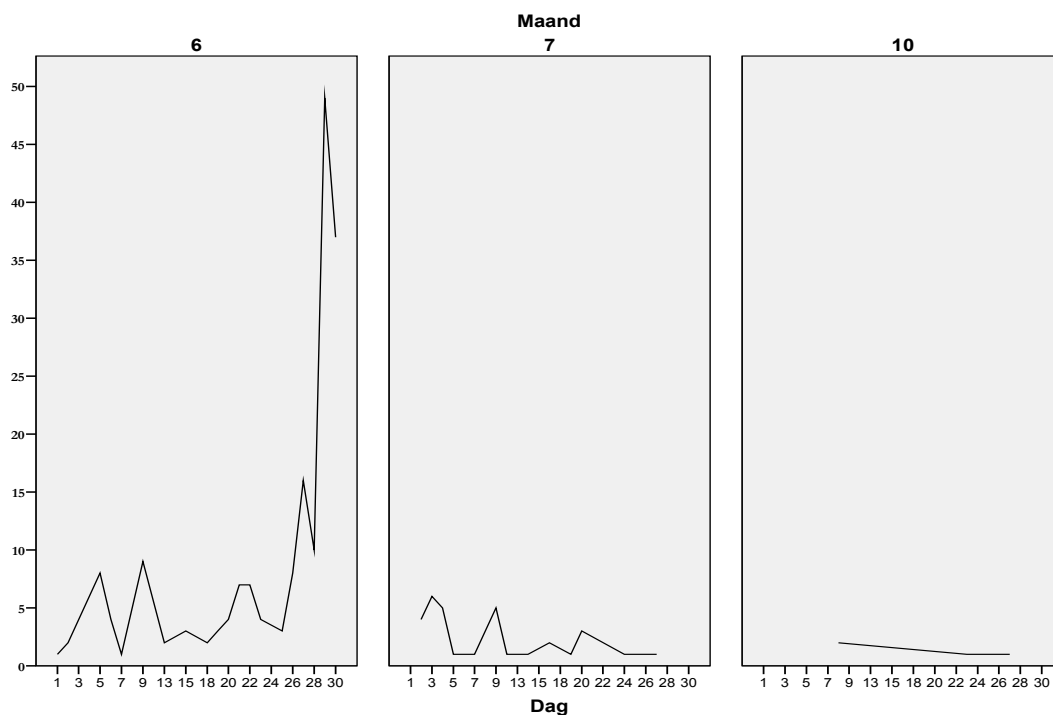
4. Resultaten

In dit hoofdstuk zullen de resultaten van de inhoudsanalyse worden gepresenteerd. In totaal zijn 319 berichten gecodeerd, 218 uit de regionale dagbladen en 101 uit de lokale kranten. Door middel van het statistische verwerkingsprogramma SPSS zijn deze geanalyseerd. Het hoofdstuk zal verdeeld worden in paragrafen die allemaal een deelvraag beantwoorden. De deelvragen van de regionale dagbladen zullen eerst beantwoord worden, gevolgd door de deelvragen over de lokale kranten. Gezamenlijk bieden de deelvragen antwoord op de hoofdvraag en dat antwoord zal terugkomen in de conclusies.

4.1 Hoeveelheid aandacht regionale dagbladen

De eerste deelvraag richt zich op de aandacht die de regionale dagbladen hebben besteed aan veteranen in de periode rondom de regionale en lokale veteranendagen van 2007 en of de veteranen en rol hebben gespeeld in de berichtgeving. Om deze deelvraag te kunnen beantwoorden zijn 218 berichten geanalyseerd met behulp van het codeerschema. De bron van het artikel, de vraag of veteranen hoofd -of bijzaak zijn in het artikel, het aantal woorden en de hoeveelheid artikelen zijn relevante variabelen die gebruikt zijn bij het beantwoorden van de eerste deelvraag. Deze deelvraag luidt:

Hoeveel aandacht geven de regionale dagbladen aan veteranen in de berichtgeving rondom de regionale en lokale veteranendagen van 2007 en welke rol spelen de veteranen hierin?

Figuur 3 Artikelen regionale dagbladen, aandacht veteranen naar maand

Bovenstaand figuur laat zien hoeveel aandacht de regionale kranten besteedden aan veteranen. De 218 berichten waren verdeeld over drie maanden: juni (6), juli (7) en oktober (10). In juni waren overduidelijk de meeste berichten te vinden, met een grote piek op de 29ste. Dit is de datum waarop de nationale veteranendag plaatsvond en waarop ook de meeste regionale veteranendagen plaatsvonden. Op 9 juni is er ook een kleine piek te zien. Dit is te verklaren doordat op die datum veel berichten werden geplaatst over een zorgloket voor veteranen. De paar berichten in oktober gaan allemaal over de veteranendag voor de (vooral Indië)-veteranen die in oktober plaatsvond in Heerenveen.

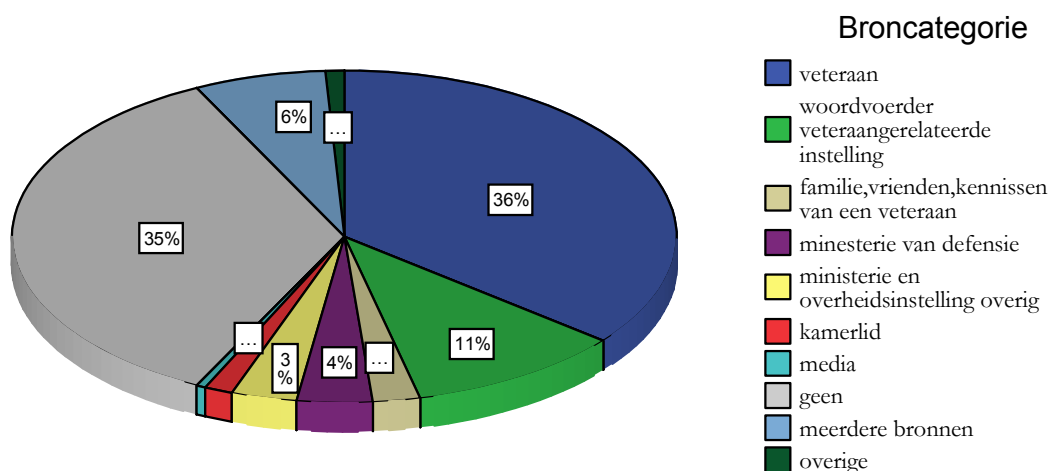
Gaat het bij deze berichten vooral over grote reportages met veel quotes van veteranen of zijn het vooral korte nieuwsberichtjes en aankondigingen? Naast de hoeveelheid aandacht is het ook van belang hoe groot de berichten waren. Onderstaand figuur geeft dit weer.

		Frequency	Percent
Valid	< 250	106	48,6
	250-500	95	43,6
	501-750	13	6,0
	751-1000	3	1,4
	1001-1250	1	,5
	Total	218	100,0

Figuur 4 Artikelen regionale dagbladen, aantal woorden

Het merendeel van de 218 berichten is kleiner dan 250 woorden, dit zijn voornamelijk de korte nieuwsberichtjes of aankondigingen van veteranendagen. Daarna volgen de grotere berichten van 250-500 woorden. Dit zijn veelal reportages/achtergrondverhalen en interviews. Slechts 1 bericht telde meer dan 1000 woorden.

Voor ieder artikel is ook gekeken of er een bron vermeld werd. Meestal was dit te zien door middel van een quote van een bepaald persoon. Er waren tien voorkomende categorieën. Bij artikelen die slechts een aankondiging bevatten of een korte feitelijke weergave van een regionale veteranendag is er 'geen bron' gecodeerd. Onderstaand figuur illustreert de verdeling van de broncategorieën.

Figuur 5 Artikelen regionale dagbladen, soort bron

Bij de meeste artikelen waarbij een bron (indirect) aangegeven was, was het de veteraan zelf die de bron was. Bij 36% van de berichten kwam de veteraan als bron voor. Na deze grote piek komen de ‘woordvoerders van een veteraan gerelateerde-instelling’, zoals het Veteraneninstituut. De meeste artikelen berusten op een of meerdere bronnen van dezelfde categorie. Een voorbeeld hiervan is een impressie van een regionale veteranendag in de Leeuwarder Courant. Hierbij waren drie bronnen, namelijk drie veteranen. Bij zes procent van de artikelen waren er meerdere broncategorieën. Meestal waren dit veteranen en een woordvoerder van een veteraan gerelateerde instelling. In 35% van de gevallen was de gebruikte bron niet af te leiden uit het artikel.

Alle onderzochte artikelen gingen over veteranen. Toch is er een verschil tussen de artikelen waarin veteranen de hoofdrol spelen, zoals een impressie van een veteranendag met interviews met veteranen, of artikelen die gaan over veteraangerelateerde zaken, zoals het dragen van witte anjers op veteranendag. Van de 218 artikelen in de regionale dagbladen speelden de veteranen bij 64% een hoofdrol, 36% van de artikelen gingen over randzaken.

Hij dacht dat het onweerde, die dag dat hij een tolk ophaalde in Lucovac. Maar ineens bleek Jan van der Vinne vlak tussen mortiergranaten te rijden. Mensen vluchtten alle kanten uit. „Die angst van toen heb ik nooit meer gevoeld.”

Bron: Leeuwarder Courant, 27 oktober 2007

Figuur 6 Veteraan hoofdzaak

Wat de ‘poppy’ (klaproos) is voor de Britten en het blauwe lint voor de Fransen, moet de witte anjer worden voor de Nederlanders: het nationaal symbool voor oorlogsveteranen. Volgende week donderdag, een dag voor veteranendag, worden op verschillende plekken in het land in totaal 25.000 witte anjers uitgedeeld.

Bron: Brabants Dagblad, 21 juni 2007

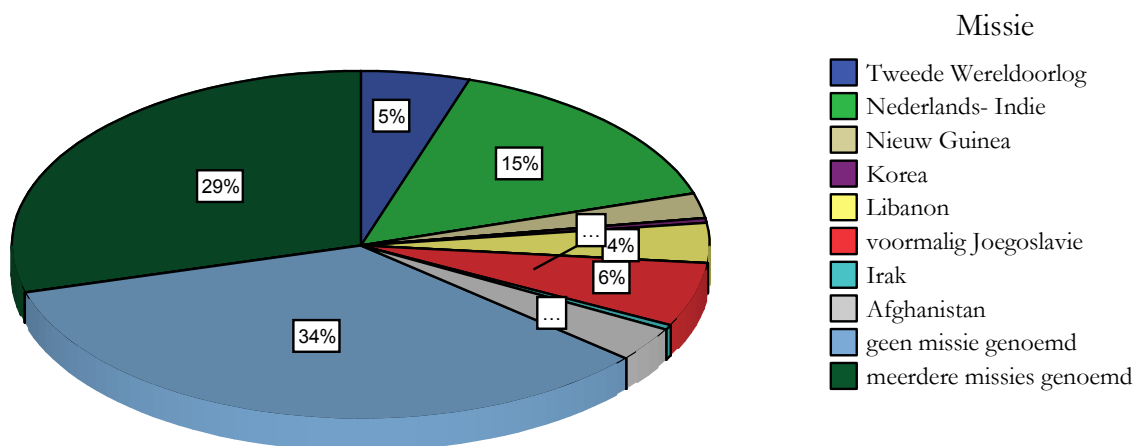
Figuur 7 Veteraan bijzaak

4.2 Profiel veteranen regionale dagbladen

De berichtgeving rondom de regionale en lokale veteranendagen in regionale dagbladen richt zich vooral op de oude veteraan. Zoals in de uitleg van het codeerschema staat, zijn de veteranen ingedeeld in de categorieën oud en jong. Veteranen van de Tweede Wereldoorlog, Nederlands-Indië, Nieuw-Guinea en Korea worden oud genoemd. De groep jonge veteranen wordt gevormd door de veteranen die deel hebben genomen aan vredesmissies. Verder kon een krantenbericht zich op beide groepen richten of was het niet duidelijk over welke groep de krant berichtte.

Van de 218 artikelen richtte dertig procent zich op de oude veteraan. Deze groep veteranen krijgt meer dan tweemaal zoveel aandacht als de jongere groep krijgt, dit is namelijk dertien procent van de berichtgeving. Bij zeventien procent van de berichtgeving staan zowel de oude als de jonge veteranen in de schijnwerper. Bij de overige veertig procent, was het niet duidelijk of het om oude of jonge veteranen ging.

Als er daarna gekeken wordt naar de missies die aan bod komen bij de berichten, vinden we de volgende verdeling:

Figuur 8 Artikelen regionale dagbladen, genoemde missies

Bij 29% van de berichten worden meerdere missies genoemd. Dit zijn de berichten waarin wordt benadrukt dat de veteranen zowel jong als oud zijn en waarin een opsomming gemaakt wordt van alle missies waaraan Nederland deelnam. Na de aandacht voor zowel de jonge als de oude veteraan als categorie, richt 15% van de berichtgeving zich op de Indië-veteraan. Hierna liggen de aantallen niet zo ver uit elkaar. Korea- en Irak veteranen krijgen verreweg de minste aandacht in de regionale dagbladen.

4.3 Stereotypering regionale dagbladen

De berichten rondom veteranendag zijn in te delen in stereotyperingen. De veteraan als held, dader slachtoffer miskenning of gezondheidsslachtoffer. De tweede deelvraag gaat over deze stereotyperingen:

Van welke stereotypen wordt in de berichtgeving rondom de regionale en lokale veteranendagen van 2007 gebruik gemaakt door de regionale dagbladen?

Van de 218 regionale berichten waren er 126 neutraal. Dit wil zeggen dat zij geen duidelijk stereotype van veteranen bevatten. Van de overige berichten hadden er 38 het stereotype held, 31 het stereotype slachtoffer miskenning, 21 het stereotype gezondheidsslachtoffer en 2 het stereotype dader.

		Stereotypering					Total
		Held	Dader	Gezondheid sslachtoffer	Slachtoffer miskenning	Neutraal	
Missie	Tweede Wereldoorlog	1	0	3	3	4	11
	Nederlands- Indië	12	0	1	11	9	33
	Nieuw Guinea	3	0	0	0	2	5
	Korea	0	0	0	1	0	1
	Libanon	2	0	0	0	6	8
	voormalig Joegoslavië	7	0	0	3	3	13
	Irak	1	0	0	0	0	1
	Afghanistan	1	0	0	1	5	7
	geen missie genoemd	0	2	12	4	57	75
	meerdere missies genoemd	11	0	5	8	40	64
Total		38	2	21	31	126	218

Figuur 9 Artikelen regionale dagbladen, stereotypering en missie

Bovenstaand figuur laat zien welke missies welke stereotyperingen kregen. Bij het kopje meerdere missies wordt gesproken over de veteraan in het algemeen en worden alle missies waar Nederland bij betrokken is geweest genoemd. De veteraan in het algemeen wordt in elf artikelen een held genoemd. Indië-veteranen worden vooral gestereotypeerd als helden en als slachtoffers miskenning.

		Stereotypering					Total
		Held	Dader	Gezondheidsslachtoffer	Slachtoffer miskenning	Neutraal	
Genre	Nieuwsbericht	4	1	12	2	65	84
	ingezonden brief	1	0	0	7	5	13
	Reportage/Achtergrondverhaal	24	1	4	15	28	72
	Bijschrift bij foto	0	0	1	0	3	4
	Aankondiging	0	0	1	0	17	18
	Nieuwsinterview	0	0	0	0	1	1
	Achtergrondinterview	9	0	2	4	0	15
	Portretterend interview	0	0	0	3	7	10
	column	0	0	1	0	0	1
Total		38	2	21	31	126	218

Figuur 10 Artikelen regionale dagbladen, stereotypering en genre

In figuur negen is te zien dat de Indië-veteraan in elf berichten het stereotype slachtoffer van miskenning toegewezen kreeg. Figuur twaalf laat zien dat veel van deze berichten ingezonden brieven waren van de Indië-veteranen zelf. Het stereotype slachtoffer van miskenning kennen ze zichzelf dus toe. In figuur tien is te zien van welk genre de berichten met een stereotypering waren. In het reportage/achtergrond verhaal werden veteranen vooral neergezet als helden. Veel van deze reportages kenmerkten zich doordat ze veteranen als bron hadden. Als de nieuwsberichten een stereotype bevatten dan is dat het stereotype gezondheidsslachtoffer. Dit is te verklaren door de vele nieuwsberichten over het zorgloket voor veteranen dat in juni geopend werd. Ook de achtergrondinterviews laten veelal het beeld van de veteraan als held zien. Dit zijn tevens de interviews waarbij de veteraan zelf als bron wordt gebruikt.

Opa begint enthousiast meteen herinneringen op te halen. Over die keer dat een trekbom te vroeg afging. Bijna was hij er geweest. 'En op een gegeven moment stonden we met negen man tegenover vierduizend Indonesiërs. Ik riep: 'Kom maar op!' Alhoewel, ik zeg het nu wel stoer, maar het was wel spannend!'

Bron: Brabants Dagblad, 30 juni 2007

Blijkbaar is Anton Assink (79) een lafaard. Tenminste, hij denkt dat anderen dat vinden. Hij heeft drie jaar in Indonesië gezeten, vlak na de oorlog. Hij had het gevoel dat hij en een boel anderen er tijdens de Veteranendag een beetje bij hingen. 'Zaten we aan een tafeltje achteraf. Blijkbaar omdat wij alleen een speldje hadden voor de goede diensten. De mannen die scheef hingen van de onderscheidingen, zaten vooraan.'

Bron: Deventer Dagblad de Stentor, 3 juli 2007

Figuur 11 Veteraan neergezet als held

Figuur 12 Veteraan neergezet als slachtoffer miskenning

4.4 Beoordeling regionale dagbladen

Naast het toekennen van een stereotypering kan een journalist ook een beoordeling aan een veteraan geven in zijn artikel. Dit hoeft niet gelijk te lopen met het geven van een stereotypering. Als in het artikel gesproken wordt over de goede dingen die een veteraan heeft verricht in een oorlogsgebied dan wordt het stereotype held gegeven, maar dit hoeft niet te betekenen dat de journalist de veteraan ook positief beoordeeld. Zijn heldendaden kunnen feitelijk beschreven worden zonder er een oordeel aan te geven. Deze paragraaf beantwoordt de volgende deelvraag:

Worden de veteranen in de berichten rondom de regionale en lokale veteranendagen van 2007 door de regionale dagbladen beoordeeld? Is deze beoordeling positief, negatief of genuanceerd?

Van de 218 berichten zijn er 208 neutraal. De journalisten beschrijven feitelijk een gebeurtenis maar kennen er geen oordeel aan toe. Van de tien overige berichten wordt de veteraan positief beoordeeld, in vijf negatief en in twee berichten genuanceerd. Dit laatste betekent dat zowel de positieve als de negatieve kant van de zaak wordt besproken. Een verklaring voor het vele aantal neutrale berichten is dat in dit onderzoek pas het label positief gegeven wordt als de journalist echt een positief oordeel geeft aan de veteraan zelf. Een artikel over de geslaagde veteranendag wordt niet als positief beoordeeld omdat dit niets zegt over de veteraan als persoon. Hetzelfde geldt voor een artikel over een stille veteranendag. Dit wil niet zeggen dat er geen negatieve of positieve kwesties besproken zijn in de regionale dagbladen, de journalist kende er slechts geen oordeel aan toe.

„We wisten dat de invasie eraan kwam. We sliepen al maanden in tenten. Zo moesten we wennen aan de leefomstandigheden die de legerleiding dacht aan te treffen in Frankrijk,” vertelt de veteraan. De toon van zijn stem is jong en vol enthousiasme.

Bron: Algemeen Dagblad, alle regionale edities, 6 juni 2007

Figuur 13 Veteraan beoordeling positief

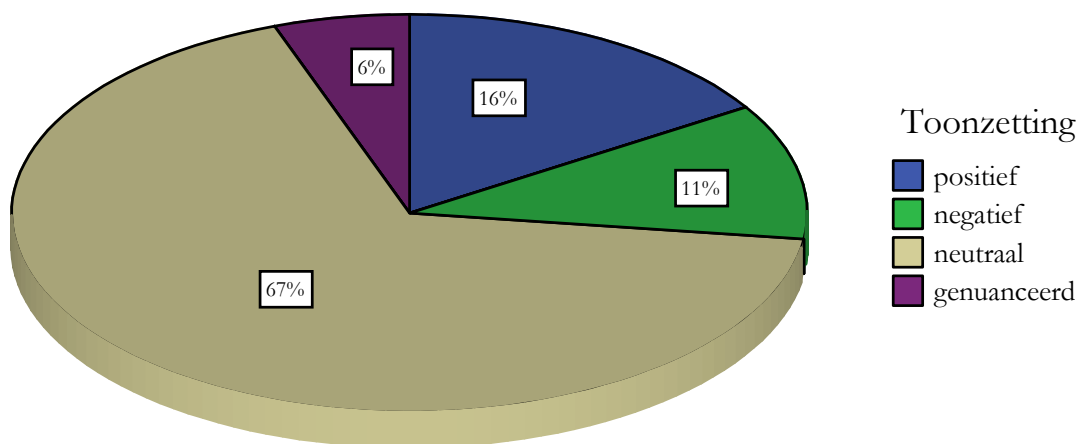
‘Ze zijn sociaal geïsoleerd, hebben problemen binnen hun gezin of relatie, kunnen niet goed meer functioneren op hun werk en zoeken niet zelden een vluchtweg in drugs of alcohol. Dat gaat meestal gepaard met grote schulden. Het kan ook leiden tot agressief gedrag. In feite kun je ze psychisch invalide noemen’

Bron: Twentsche Courant Turbantia, 29 juni 2007

Figuur 14 Veteraan beoordeling negatief

4.5 Toonzetting berichten regionale dagbladen

In de voorgaande paragraaf is er gekeken naar de feitelijke beoordeling van de journalist zelf. Alleen als de journalist zelf een echt oordeel uitsprak over de veteraan, werd het bericht positief, negatief of neutraal genoemd. Op deze manier komt er niet echt een resultaat uit het onderzoek, behalve dan dat de journalisten aardig objectief gebleven zijn als het om veteranen gaat. Daarom is ervoor gekozen om ook de toonzetting van het bericht te onderzoeken. De berichten hebben een positieve toonzetting als ze gaan over de goede dingen die de veteranen hebben gedaan in hun missies of als er wordt gesproken over de erkenning en waardering die de veteranen moeten krijgen. Veelal zijn dit de artikelen waarbij er veel ruimte is voor de veteraan zelf. De berichten hebben een negatieve toonzetting als ze spreken over de dingen die zijn misgegaan in de missies, of met de veteranen zelf na of tijdens de missies. Als een bericht echt duidelijk beide kanten belicht dan werd het als genuanceerd gecodeerd. Deze manier van onderzoeken levert het onderstaand figuur op.

Figuur 15 Artikelen regionale dagbladen, toonzetting

We zien gelijk een heel ander beeld dan bij de voorgaande paragraaf. Nog steeds is er een groot gedeelte van de berichten neutraal, 67%. Maar 16% heeft een positieve toonzetting. Er wordt ruimte gegeven aan de veteranen om hun verhaal te vertellen en de artikelen richten zich op de positieve dingen die er gebeurd zijn tijdens hun missies. Berichten met een negatieve toonzetting komen ook voor, 11%. Dit zijn de berichten waarin wordt besproken wat er fout is gegaan tijdens de missies. Onderstaand overzicht laat zien welke missies met welk oordeel in verband werden gebracht.

		Toonzetting				Total
		positief	negatief	neutraal	genuanceerd	
Missie	Tweede Wereldoorlog	3	0	8	0	11
	Nederlands- Indie	7	7	15	4	33
	Nieuw Guinea	1	0	2	2	5
	Korea	0	0	1	0	1
	Libanon	1	1	6	0	8
	voormalig Joegoslavië	1	1	10	1	13
	Irak	0	1	0	0	1
	Afghanistan	2	0	5	0	7
	geen missie genoemd	9	9	57	0	75
	meerdere missies genoemd	11	5	43	5	64
Total		35	24	147	12	218

Figuur 16 Artikelen regionale dagbladen, missies naar toonzetting

Opvallend in bovenstaand figuur is dat, als er een missie genoemd werd, het de veteranen uit Nederlands-Indië zijn die zowel de meeste positieve artikelen als de meeste negatieve artikelen op hun naam mogen schrijven. Als een bericht een positieve toonzetting had ging dit in 20 van de 35 keer over de veteranen in het algemeen, namelijk de artikelen waarin meerdere missies of geen missie genoemd werden. Ook bij de negatieve artikelen gaat het vooral over de veteraan in het algemeen, 14 van de 24.

		Toonzetting				Total
		positief	negatief	neutraal	genuanceerd	
Broncategorie	veteraan	15	14	41	8	78
	woordvoerder					
	veteraangerelateerde instelling	6	4	12	1	23
	familie,vrienden,kennis	1	1	3	0	5
	ten van een veteraan					
	ministerie van defensie	0	3	5	0	8
	ministerie en overheidsinstelling overig	3	0	4	0	7
	kamerlid	2	0	1	0	3
	media	0	0	1	0	1
	geen	4	2	71	0	77
	meerdere bronnen	2	0	9	3	14
	overige	2	0	0	0	2
Total		35	24	147	12	218

Figuur 17 Artikelen regionale dagbladen, broncategorie naar toonzetting

Als we dan nog verder kijken en de broncategorie erbij pakken dan blijkt dat het merendeel van zowel de berichten met een positieve als met een negatieve toonzetting, de veteraan zelf als bron

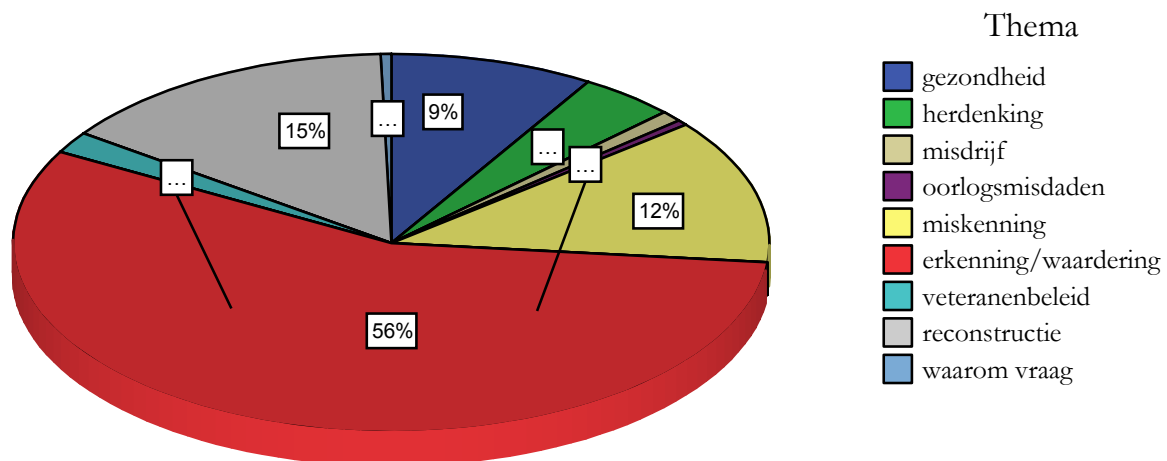
hadden. Bij de berichten met een negatieve toonzetting gaat het om de berichten waarin veteranen vertellen wat er mis is gegaan bij de missie, dat de missie geen nut heeft gehad of waarbij het gaat over de psychische en lichamelijke klachten die ze ondervinden na hun missie.

4.6 Frames regionale dagbladen

Zoals in de theorie besproken is, zijn frames een manier om naar een bepaald onderwerp te kijken. Stereotypering en beoordeling zeggen al iets over die frames. De volgende deelvraag richt zich op de onderwerpen die door de journalisten op de agenda gezet worden.

Van welke frames wordt gebruik gemaakt door de regionale dagbladen in de berichtgeving rondom de regionale en lokale veteranendagen van 2007?

Deze vraag geeft inzicht in de manier waarop er tegen veteranen aangekeken wordt. Gaan de artikelen vooral over hun heldendaden of worden de berichten overheerst door de gezondheidsproblemen die sommige veteranen kregen na hun missies. Om dit te beoordelen is er aan ieder artikel een thema gehangen. Onderstaand figuur geeft een overzicht van de overheersende thema's in de 218 regionale berichten.

Figuur 18 Artikelen regionale dagbladen, thema's

Erkenning/waardering is het meest voorkomende thema van de artikelen in de regionale dagbladen. Het onderwerp veteranen wordt bekeken vanuit het oogpunt dat veteranen erkenning en waardering

verdiene. Ze hebben een waardevolle taak verricht voor ons land en hiervoor moeten we ze eren. Naast erkenning en waardering is reconstructie een veel voorkomend thema. Hierbij wordt het onderwerp veteranen bekeken vanuit een geschiedkundig frame. De nadruk ligt vooral op de dingen die ze gedaan hebben terwijl ze in dienst waren. Het psychologisch frame, miskenning, wordt ook nogal eens gebruikt. Twaalf procent van alle berichten wordt bekeken vanuit dit frame. Het laatste thema dat veel aan bod komt is gezondheid. Het onderwerp veteraan wordt hierbij bekeken vanuit een medisch of psychologisch frame aangezien gezondheid zowel de lichamelijke als de geestelijke gezondheid beslaat in dit onderzoek.

Als we de thema's indelen naar artikelen die als hoofdonderwerp veteranendag hebben en de artikelen die als hoofdonderwerp veteranen hebben krijgen we een iets ander beeld.

		Hoofdonderwerp		Total
		Veteranendag 2007	veteranen	
Thema	gezondheid	1	18	19
	herdenking	3	6	9
	misdrijf	0	2	2
	oorlogsmisdaden	0	1	1
	miskenning	8	19	27
	erkenning/waardering	84	39	123
	veteranenbeleid	2	2	4
	reconstructie	1	31	32
	waarom vraag	0	1	1
Total		99	119	218

Figuur 19 Artikelen regionale dagbladen, thema en veteranen(dag)

De meeste artikelen worden nog steeds bekeken vanuit de invalshoek erkenning en waardering, maar het verschil met het historisch frame reconstructie is niet zo heel erg groot meer.

De veteranen zijn in de Tweede Wereldoorlog actief geweest of hebben deelgenomen aan vredesmissies in onder meer Libanon, voormalig Joegoslavië, Afghanistan en Irak. Het is de tweede keer dat Boxmeer de veteranendag houdt. De overheid wil de oud-soldaten met de speciale aandacht 'maatschappelijke erkenning' geven.
Bron: De Gelderlander, 9 juni 2007

Figuur 20 thema erkenning en waardering

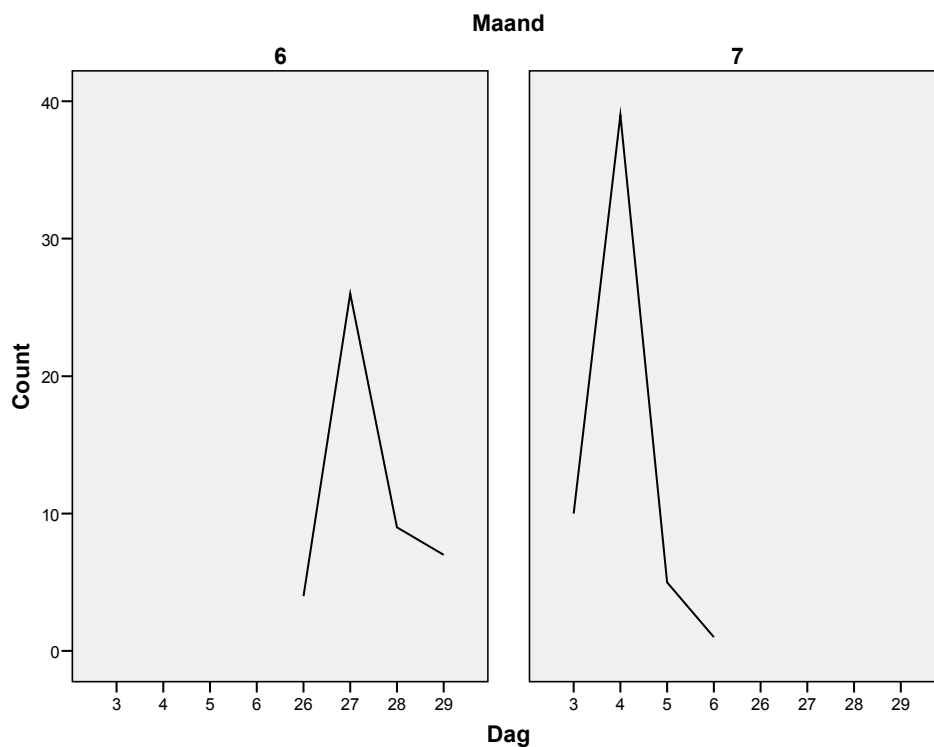
„In augustus 2004, drie maanden voordat wij aankwamen, werd een aanslag gepleegd op de Nederlandse basis. De Irakese militairen wilden toen niks meer met de Nederlanders te maken hebben, uit angst dat zij het volgende doelwit zouden zijn. Maar toen we het vertrouwen eenmaal teruggewonnen hadden, gingen ze voor ons door het vuur.”
Bron: De Gelderlander 27 juni 2007

Figuur 21 thema reconstructie

4.7 Hoeveelheid aandacht lokale kranten

Na de resultaten van de regionale kranten zijn nu de lokale huis-aan-huis bladen van Wegener aan de beurt. De analyse heeft op dezelfde manier plaatsgevonden. De deelvraag bij deze paragraaf is:

Hoeveel aandacht geven de lokale bladen aan veteranen in de berichtgeving rondom de regionale en lokale veteranendagen van 2007 en welke rol spelen de veteranen hierin?

Figuur 22 Artikelen lokale kranten, aandacht veteranen naar maand

De lokale kranten besteedden in de maanden juni 2007 en juli 2007 aandacht aan veteranen. In totaal wijdden ze er 101 artikelen aan. Er zijn twee duidelijke pieken te zien, de 27ste juni en de 4de juli.

Deze pieken zijn te verklaren omdat de huis aan huis kranten meestal weekkranten zijn. De meeste regionale veteranendagen waren rond de 29ste juni 2007 dus de 27ste juni 2007 is laatste uitgave voor het evenement en de 4de juli 2007 de uitgave direct na het evenement.

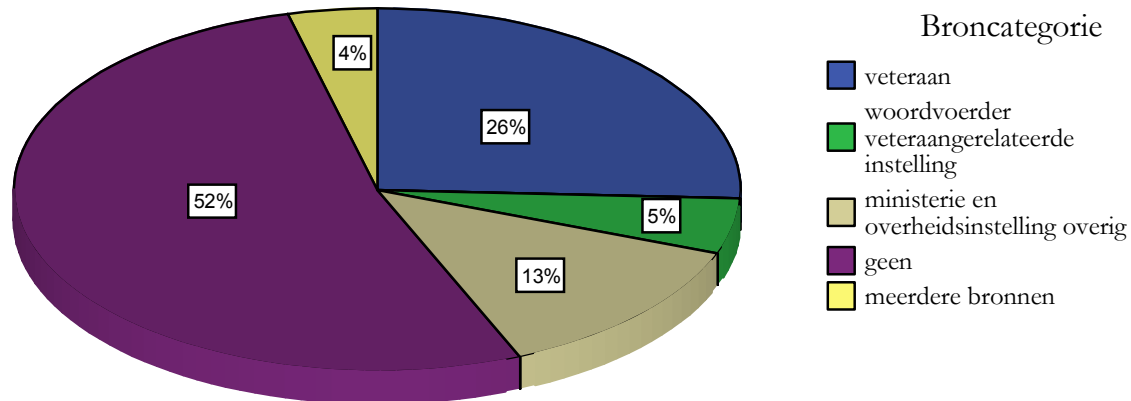
Als we daarna kijken naar de grootte van de berichten krijgen we de volgende figuur:

	Frequency	Percent
Valid < 250	65	64,4
250-500	33	32,7
501-750	2	2,0
751-1000	1	1,0
Total	101	100,0

Figuur 23 Artikelen lokale kranten, woordenaantal

Het merendeel van de berichten, 64%, zijn korte nieuwsberichten met minder dan 250 woorden. Hierna komen de grotere berichten van 250-500 woorden. Berichten groter dan 250-500 woorden komen sporadisch voor in de lokale kranten.

Een andere variabele die van belang is bij deze deelvraag is de broncategorie. In onderstaand figuur zijn de 101 artikelen ingedeeld naar deze variabele.

Figuur 24 Artikelen lokale kranten, broncategorie

Bij 48% van de artikelen was een zichtbare bron aan te wijzen. De veteraan zelf was in de meeste gevallen de bron, gevolgd door de categorie ministerie en overheidsinstelling overig, wat meestal een burgemeester betrof. Meerdere bronnen kwamen weinig voor, maar als ze voor kwamen waren dit meestal veteranen en de burgemeester.

„ In het begin deed het mij niet zoveel. Maar met de jaren komen de herinneringen aan mijn tijd als militair in Nieuw Guinea boven. Daarom ga ik ook naar de Veteranendag in Den Haag, en een dag laten in mijn woonplaats”, zegt de 65-jarige Middelburger Kees Bodbijn

Bron: Ons Eiland- Schouwen Duiveland 28 juni 2007

Figuur 25 broncategorie ‘veteraan’

„ Er zijn geen woorden te vinden en geen foto’s te maken die daadwerkelijk inzicht geven in het werk van soldaten. Dat maakt de onderlinge verbondenheid groot en daarom ben ik blij met uw aanwezigheid, en de ruimte in het programma om met elkaar nader kennis te maken”, aldus burgemeester Albertine van Vliet-Kuiper

Bron: Bunschoten / Amersfoort NU 4 juli 2007

Figuur 26 broncategorie ‘ministerie en overheidsinstellingen overig’

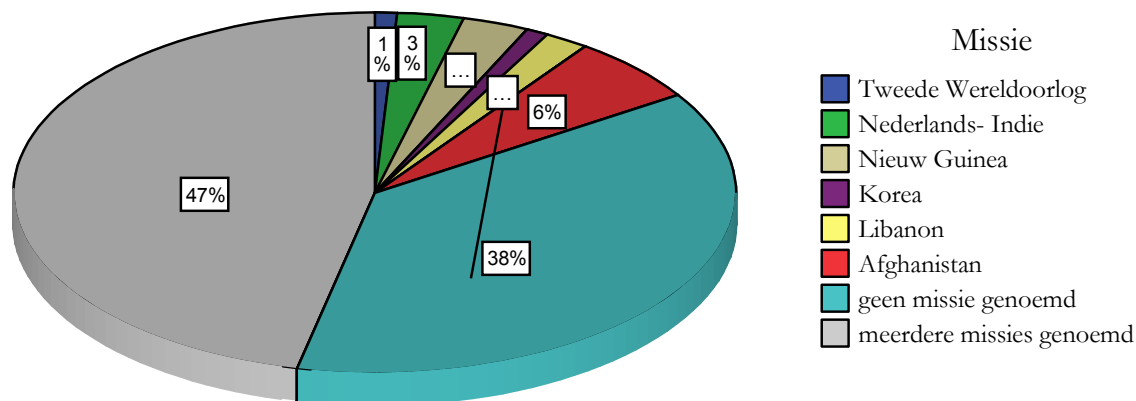
Ook in de lokale kranten zijn er artikelen waarbij veteranen de hoofdrol spelen en artikelen die gaan over randzaken. Bij 81% van de artikelen speelde de veteraan een hoofdrol. De artikelen waarbij de

veteraan bijzaak was gingen veelal over het dragen van de anjer als teken van erkenning en waardering.

4.8 Profiel veteranen lokale kranten

De lokale kranten richtten zich zowel op de oude als op de jonge veteranen. Bij 41% van de berichtgeving stonden beide veteranen centraal. Van alle artikelen richtte slechts 11% zich volledig op de oude veteraan en 3% op de jonge veteraan. Bij de overige 45% was het niet duidelijk of het om een oude of een jonge veteraan ging.

De aandacht voor zowel de oude als de jonge veteraan komt ook terug in de verdeling van de missies.

Figuur 27 Artikelen lokale kranten, verdeling missies

Bij bijna de helft van de artikelen werden meerdere missies genoemd. Dit zijn de artikelen waarbij alle missies genoemd worden waar Nederland in actief geweest is, dus dit besloeg zowel de jonge veteranen als de oude. Als er een afzonderlijke missie het meest genoemd werd, is dat Afghanistan. Dit is te verklaren door de dood van twee soldaten in Uruzgan, begin juni 2007. Tijdens de regionale en lokale veteranendagen is hier veel aandacht aan besteed. Drie procent van de artikelen gaan alleen over Nederlands-Indië. Verder liggen de missies dicht bij elkaar.

Nederland heeft een groot aantal militaire veteranen. Niet alleen de ruim honderdduizend nog in levende zijnde militairen die tijdens de Tweede Wereldoorlog of daarna in voormalig Nederlands-Indië, Korea of Nieuw Guinea zijn ingezet, maar ook de snel groeiende groep ‘jonge veteranen’. Dit zijn oud militairen die hebben deelgenomen aan vredesmissies in internationaal verband.
Bron: De Koerier Beuningen, 4 juli 2007

Figuur 28 aandacht voor oude en jonge veteranen

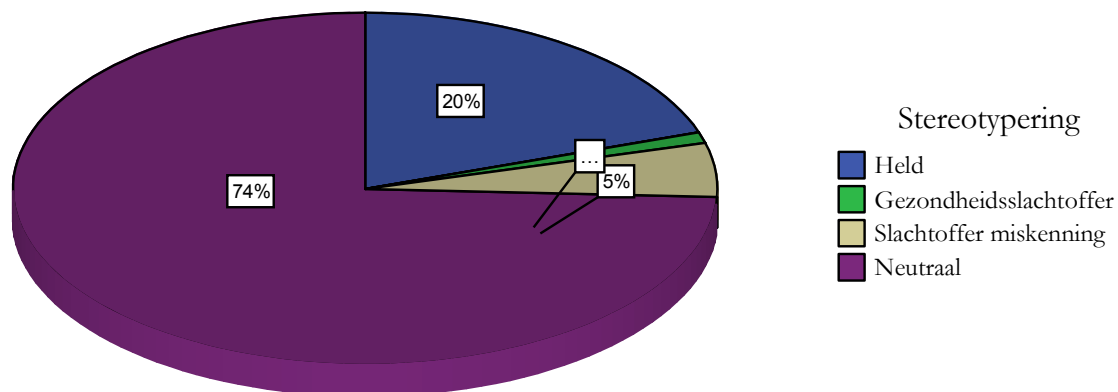
Het liefst was Henk Schottert naar de nationale herdenking in Den Haag gegaan. „Mijn cardioloog heeft me dat afgeraden” zegt de veteraan. Hij kampt met een slechte gezondheid. Wat hij in Duiven zag heeft hem goed gedaan. Er was een meisje van 15 jaar dat voor me kwam staan, haar hand op mijn schouder legde en me heel vriendelijk bedankte voor mijn inzet.”
Bron: Duiven Post 4 juli 2007

Figuur 29 aandacht voor de oude veteraan

Zijn veteranen helden, daders of slachtoffers? Ook bij de lokale kranten is er gekeken of er een stereotype kon worden ontdekt in de artikelen.

Van welke stereotypen wordt in de berichtgeving rondom de regionale en lokale veteranendagen van 2007 gebruik gemaakt door de regionale dagbladen?

De analyse van de 101 artikelen leert dat de lokale kranten, als ze gebruik maken van een stereotype, ze vooral het stereotype held gebruikten. Het stereotype de veteraan als dader komt niet voor bij de lokale huis-aan-huis bladen. Onderstaand figuur illustreert dit.

Figuur 30 Artikelen lokale kranten, verdeling stereotypen

Net als bij de regionale dagbladen is er naast het vaststellen van de stereotypen ook gekeken of deze stereotypen gebonden zijn aan een bepaalde missie.

		Stereotypering				Total
		Held	Gezondheidsslachtoffer	Slachtoffer miskennen	Neutraal	
Missie	Tweede Wereldoorlog	0	0	0	1	1
	Nederlands- Indie	0	0	1	2	3
	Nieuw Guinea	1	0	0	2	3
	Korea	1	0	0	0	1
	Libanon	0	0	0	2	2
	Afghanistan	0	0	0	6	6
	geen missie genoemd	7	0	0	31	38
	meerdere missies genoemd	11	1	4	31	47
Total		20	1	5	75	101

Figuur 31 Artikelen lokale kranten, stereotypering naar missie

Bovenstaande tabel laat zien dat de stereotypen die gegeven zijn, vooral gegeven zijn als er gesproken werd over de veteraan in het algemeen. Als er geen missie genoemd werd, spraken de berichten meestal over ‘de veteraan’ of ‘de veteranen’ en bij meerdere missies werden, zoals eerder gezegd, alle missies opgenoemd waarin Nederland actief geweest was. De Korea- en Nieuw-Guinea-veteraan worden beide eenmaal genoemd als helden. Dit is te verklaren doordat het interviews betreft met de betreffende veteranen in de lokale kranten waarbij hun goede daden in het oorlogsgebied centraal staan. De Indië-veteraan wordt een keer genoemd als slachtoffer miskenning. Ook dit is te verklaren doordat het een interview met een Indië-veteraan betreft waarin de nadruk ligt op het onbegrip dat de veteraan voelde toen hij terugkeerde naar Nederland.

Een verdere uitsplitsing naar genre laat geen verrassende resultaten zien. De interviews en reportages waarin veteranen aan het woord komen tonen meestal het stereotype held. Ook de bijschriften bij foto’s laten ditzelfde stereotype zien.

4.10 Beoordeling lokale kranten

De journalist van de lokale krant is erg objectief, tenminste als het om artikelen over veteranen rondom de regionale en lokale veteranendagen van 2007 gaat. Maar liefst 98 van de 101 berichten hadden geen oordeel. Twee berichten waren positief en één bericht genuanceerd. Geen enkel bericht was negatief. Dit heeft te maken met de manier waarop in dit onderzoek ‘positief’, ‘negatief’, en ‘genuanceerd’ gecodeerd is. De berichten gingen wel over negatieve onderwerpen of over heugelijke gebeurtenissen rondom veteranen, maar de veteraan zelf werd door de journalist niet positief of negatief beoordeeld. Hierdoor zijn bijna alle artikelen neutraal te noemen.

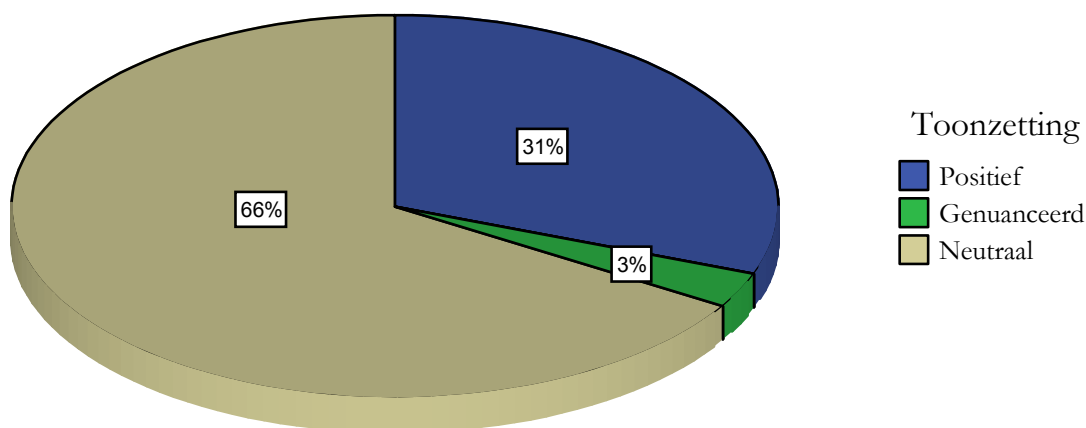
Verleden jaar was ik op zijn minst gezegd teleurgesteld over het feit dat de gemeente Beuningen geen lokale invulling aan Veteranendag gaf, dat zelfs de vlag niet bij het gemeentehuis gehesen werd. In een aantal lokale periodieken heb ik toen mijn ongenoegen hierover kenbaar gemaakt in een artikel met de titel ‘Houdt Beuningen niet van zijn veteranen?’

Bron: De Koerier Beuningen, 4 juli 2007

Figuur 32 Artikel met een negatieve ondertoon, echter jegens de gemeente en niet jegens de veteranen. Bovendien uitgesproken door een bron en niet door de journalist zelf. Gecodeerd als neutraal

4.11 Toonzetting lokale kranten

Ook bij de lokale kranten zien we een ander beeld als we ons richten op de toonzetting in plaats van puur de mening van de journalist. Onderstaande grafiek geeft de resultaten van de lokale kranten weer.

Figuur 33 Artikelen lokale kranten, toonzetting

Maar liefst 31% van de berichten in de lokale kranten is nu positief. Negatieve berichten komen helemaal niet voor. Neutrale berichten hebben nog steeds de overhand. De berichten met een positieve toonzetting zijn veelal interviews met lokale veteranen waarin hun goede daden tijdens de missie worden besproken en het gevaar waarin zij verkeerden terwijl ze voor het vaderland vochten.

		Toonzetting			Total
		Positief	Genuanceerd	Neutraal	
Missie	Tweede Wereldoorlog	1	0	0	1
	Nederlands- Indie	2	0	1	3
	Nieuw Guinea	1	0	2	3
	Korea	0	0	1	1
	Libanon	0	0	2	2
	Afghanistan	0	0	6	6
	geen missie genoemd	11	0	27	38
	meerdere missies genoemd	16	3	28	47
Total		31	3	67	101

Figuur 34 Artikelen lokale kranten, missies naar toonzetting

Bijna alle berichten die een positieve toonzetting hadden gingen over de veteraan in het algemeen. 27 van de 31 berichten. Twee positieve berichten waren voor de veteraan uit Nederlands-Indië en twee voor en Tweede Wereldoorlog en Nieuw Guinea veteraan. Als we vervolgens de resultaten uitsplitsen naar broncategorie krijgen we het onderstaande overzicht.

		Toonzetting			Total
		Positief	Genuanceerd	Neutraal	
Broncategorie	veteraan	15	3	8	26
	woordvoerder				
	veteraangerelateerde instelling	1	0	4	5
	ministerie en overheidsinstelling overig	6	0	7	13
	geen	6	0	47	53
	meerdere bronnen	3	0	1	4
Total		31	3	67	101

Figuur 35 Artikelen lokale kranten, broncategorie naar toonzetting

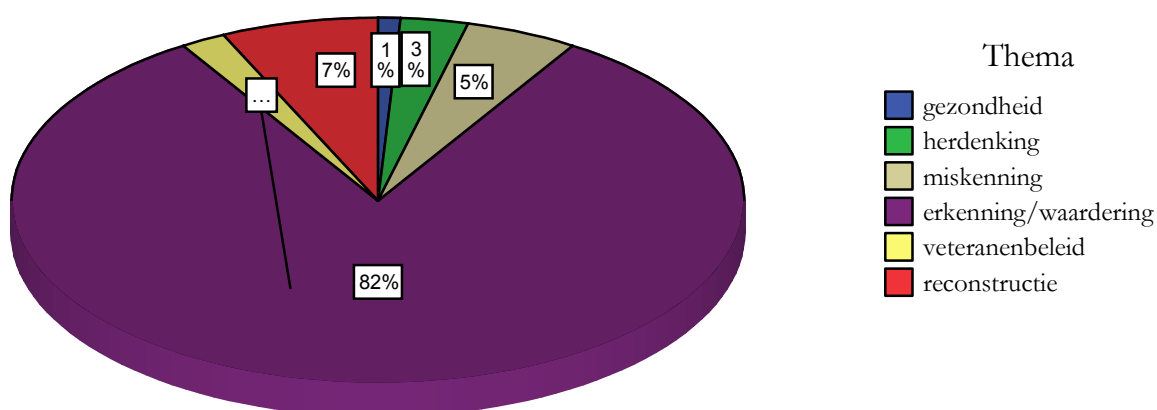
Een artikel met een positieve toonzetting had in bijna 50% van de gevallen als broncategorie de veteraan zelf. Ook de categorie ‘ministerie en overheidsinstelling overig’ komt vaak voor bij een bericht met een positieve toonzetting. Dit bedroeg in alle gevallen de burgemeester.

4.12 Frames lokale kranten

Uit het onderzoek naar stereotypering en beoordeling blijkt nog geen duidelijk frame. De heldendaden van de veteranen overheersen en de toon van het bericht is neutraal. Naast de stereotypering en beoordeling zijn ook de thema's onderzocht. Bij dit hoofdstuk hoort de volgende deelvraag:

Van welke frames wordt gebruik gemaakt door de lokale bladen in de berichtgeving rondom de regionale en lokale veteranendagen van 2007?

Onderstaand figuur geeft een overzicht van de voorkomende thema's.

Figuur 36 Artikelen lokale kranten, thema's

Het onderwerp veteranen wordt door de lokale kranten vooral bekeken uit het oogpunt van erkenning en waardering. De nadruk wordt gelegd op de goede dingen die de veteranen hebben gedaan en de erkenning en waardering die zij daarvoor verdienen. Zeven procent van de berichten wordt bekeken vanuit een historisch frame. Die berichten gaan over de ervaringen van de veteranen in oorlogsgebieden.

Als we de berichten uitsplitsen in berichten die zich meer richten op de veteraan zelf en de berichten die de veteranendag als hoofdonderwerp hebben krijgen we de volgende verdeling.

		Hoofdonderwerp		Total
		Veteranendag 2007	veteranen	
Thema	gezondheid	0	1	1
	herdenking	1	2	3
	miskening	2	3	5
	erkenning/waardering	62	21	83
	veteranenbeleid	1	1	2
	reconstructie	0	7	7
Total		66	35	101

Figuur 37 Artikelen lokale kranten, hoofdonderwerp en thema's

Nog steeds blijft de nadruk liggen op de erkenning en waardering die veteranen verdienen en op de historie van de conflicten. De medische kant(gezondheid) en de beleidskant(veteranenbeleid) komen amper aan bod.

4.13 Een vergelijking tussen de regionale dagbladen en de lokale kranten

Het eerste wat opvalt na de uiteenzettingen van de regionale en lokale kranten is de hoeveelheid aandacht. Niet alleen besteden de regionale dagbladen veel meer aandacht aan de veteranen, ook is het verspreid over een grotere periode. De berichten van de lokale kranten liggen allemaal in de periode eind juni- begin juli. De artikelen in de regionale dagbladen zijn echter verspreid over de maanden juni, juli en oktober. Een simpele verklaring hiervoor ligt in de kwantiteit. De regionale dagbladen zijn, zoals de naam het al zegt, ‘dag’ bladen en verschijnen dus dagelijks. Daarom hebben ze meer plaats om ook berichten over randzaken te plaatsen en verschijnen er zodoende meer artikelen en artikelen verspreid over een grotere periode. De meeste lokale kranten verschijnen of wekelijks of twee keer per week, een enkele uitzondering daargelaten en hebben zodoende minder ruimte om artikelen te plaatsen. Daar komt nog bij dat de lokale huis-aan-huis kranten voor zo’n

vijftig procent gevuld zijn met advertenties, wat de ruimte voor artikelen beperkter maakt. Er vindt dus een strengere selectie plaats.

De grootte van de artikelen ligt zo'n beetje gelijk. Bij beide categorieën komen de berichtjes van minder dan 250 woorden het meeste voor. De kleine artikelen zijn vooral aankondigingen en korte nieuwsberichten. De artikelen van 250-500 woorden zijn veelal reportages/achtergrondverhalen of interviews. Nog grotere berichten komen amper voor.

De regionale dagbladen maken van meer broncategorieën gebruik dan de lokale kranten. De veteraan is bij beiden de meest gebruikte bron, bij de regionale dagbladen in 36% van de berichten en bij de lokale kranten in 26% van de berichten. Op de tweede plek als bron bij de regionale dagbladen staan de woordvoerders van veteraangerelateerde instellingen. Bij de lokale kranten worden vooral de bronnen uit de categorie 'overige ministerie- en overheidsinstellingen' gebruikt als bron naast de veteraan zelf.

Het profiel van de veteranen dat de regionale dagbladen gaven was vooral die van de oude veteraan, 30% van de berichten was aan hem gewijd. Dit is een groot verschil met de lokale kranten. Die wijdden slechts 11% van de berichten alleen aan de oude veteraan. In de lokale bladen was 41% van de berichten gericht op zowel de oude als de jonge veteraan. Bij de regionale dagbladen was dit 17%. Een verklaring hiervoor kan gevonden worden in de vele interviews die de regionale dagbladen hielden met vooral de oude veteraan. De lokale kranten hadden vooral artikelen waarin de lokale veteranendag werd beschreven en daarbij werd de nadruk vaak gelegd op de oude én de jonge veteranen die de desbetreffende gemeente kende. Ook kwamen portretten voor van zowel oude als jonge veteranen.

Bij de genoemde missies lieten zowel de regionale als de lokale kranten zien dat er zowel jonge als oude veteranen zijn. Bij beide kwam het meest voor dat er meerdere missies genoemd werden. Hiermee wordt een opsomming bedoeld van alle missies waar Nederland aan deelgenomen heeft. Bij de regionale kranten was dit het geval bij 29% van de berichten en bij de lokale kranten in 47% van de berichten. Als een missie genoemd werd dan was dat bij de regionale kranten vooral Nederlands-Indië en bij de lokale kranten vooral Afghanistan. Dit is te verklaren door de grote hoeveelheid interviews die de regionale dagbladen hielden met Indië-veteranen en door de ingezonden brieven van de Indië-veteranen. Dat Afghanistan veel genoemd werd bij de lokale kranten is te verklaren door een serie berichten over de dood van twee militairen in de lokale krant van hun gemeente. In de berichtgeving over de regionale en lokale veteranendagen werd hier veel aandacht aan besteed.

Als het om het beoordelen van de veteranen gaat, waren zowel de journalisten van de regionale dagbladen als die van de lokale kranten overwegend neutraal. Bij beide kranten is dit oordeel in zo weinig berichten terug te vinden dat gesproken kan worden van een sterk overheersende neutrale berichtgeving. Dit is, zoals eerder gezegd, te verklaren door de manier van coderen.

De regionale dagbladen maakten meer gebruik van stereotyperingen dan de lokale kranten. Bij beide kranten kwam het stereotype 'de veteraan als held' het meeste voor. Bij de regionale dagbladen was dit het geval in 38% van de berichten en bij de lokale kranten bij 20% van de berichten. Naast held kwam bij de regionale dagbladen het stereotype slachtoffer miskenning ook vaak voor, 31% van de berichten werd gekenmerkt door dit stereotype. Bij de lokale kranten was dit slechts 6%. Gezondheidsslachtoffer was tevens een veel voorkomend stereotype bij de regionale dagbladen, namelijk in 21% van de berichten.

Tot slot wordt gekeken naar de frames van waaruit de veteranen worden bekeken. Zowel de regionale als de lokale krant bekijkt de veteraan vanuit het oogpunt dat ze erkenning en waardering verdienen voor hun diensten. Als tweede is het historisch frame een populaire manier om het onderwerp veteraan aan het publiek te presenteren. De nadruk hierbij ligt op de dingen die de veteranen gedaan hebben in de oorlogsgebieden waarin zij ingezet zijn.

5. Conclusie en discussie

In dit laatste hoofdstuk zal antwoord gegeven worden op de hoofdvraag. De belangrijkste conclusies van de deelvragen zullen worden samengevat. Als afsluiting worden de tekortkomingen van dit onderzoek besproken en eventuele aanbevelingen voor vervolgonderzoeken gedaan.

5.1 Hoofdvraag

De hoofdvraag van dit onderzoek luidt:

Welke beelden van veteranen domineren in de berichtgeving van regionale dagbladen en lokale kranten rondom de regionale en lokale veteranendagen van 2007?

Er zijn in totaal elf deelvragen beantwoord om deze hoofdvraag te kunnen beantwoorden. De belangrijkste conclusies van de deelvragen worden hieronder samengevat.

De regionale en lokale kranten geven vooral aandacht aan veteranen rond de dag van de nationale veteranendag en de week erna. De rest van de maanden juni- juli zijn er in de regionale kranten ook berichten te vinden over veteranen, maar lang niet zoveel als in de weken rondom de nationale veteranendag. De artikelen zijn vooral kort. Nieuwsberichten van minder dan 250 woorden domineren de berichtgeving. Toch wordt ook veel gebruik gemaakt van langere reportages en achtergrondverhalen met de veteraan zelf als bron. De veteraan is sowieso de meest gebruikte bron in het lokale en regionale krantennieuws. Interviews met veteranen, reportages waarin veteranen aan het woord komen en ingezonden brieven door veteranen, de veteraan is vaak prominent aanwezig. Naast de veteraan wordt ook van andere bronnen gebruik gemaakt, veteraan gerelateerde instellingen en Ministerie van Defensie en andere overheidsinstellingen komen ook vaak voor.

Als we naar het profiel van de veteraan kijken in de regionale en de lokale kranten is er een verschil te bemerken. De regionale krant richt zich vooral op de oudere veteraan, terwijl bij de lokale kranten de nadruk wordt gelegd op zowel oud als jong. De genoemde missies in de artikelen zijn vooral meerdere missies. Wat betekent dat alle veteranen recht wordt gedaan, want bij een artikel met meerdere missies, worden alle missies genoemd waarbij Nederland betrokken is geweest.

Aan aandacht ontbreekt het de veteranen dus niet in de regionale media. Maar wordt er ook nog een oordeel gegeven over de veteraan? Bij het onderzoek naar stereotyperingen bleek dat, als er een stereotypering gegeven werd, dit vooral het stereotype 'held' is. De lokale media laten het hier

wel bij, maar in de regionale dagbladen komen ‘slachtoffer miskenning’ en ‘gezondheidsslachtoffer’ ook nog regelmatig terug in de berichten. Uit de genre-analyse blijkt dat vooral het stereotype slachtoffer miskenning door de veteraan zelf gevormd wordt door middel van interviews of ingezonden brieven.

De journalist kan ook nog een wending aan het artikel geven, door middel van het gebruik van positieve of juist negatieve bijvoeglijke naamwoorden. De veteranen worden echter zowel in de regionale als in de lokale kranten niet beoordeeld. Een enkele keer komt er een positief, negatief of genuanceerd bericht naar voren maar dit is eerder uitzondering dan regel.

Toch kan een bericht ook zonder dat de journalist zijn oordeel geeft een bepaalde toonzetting bevatten. Door middel van het sterk naar voren laten komen van de heldendaden van de veteraan, krijgt een bericht een positieve toonzetting, terwijl een artikel dat zich puur richt op de misstanden tijdens de missie, een negatieve toonzetting krijgt. Bij zowel de regionale als de lokale dagbladen overheersen bij deze andere manier van coderen, nog steeds de neutrale berichten, namelijk 67% van de regionale dagbladen en 66% van de lokale kranten. Van de 218 berichten in de regionale dagbladen, had 16% een positieve toonzetting en 11% een negatieve toonzetting. Zowel de berichten met een positieve als een negatieve toonzetting hadden de veteraan zelf als meest gebruikte bron. Als er een missie genoemd werd, was het vooral Nederlands-Indië die het meest naar voren kwam. Zowel bij de positieve als bij de negatieve artikelen. Toch richtten de meeste artikelen waarbij een positieve of negatieve toonzetting naar voren kwam zich op de veteraan in het algemeen. Bij de lokale kranten hadden maar liefst 31% van de berichten een positieve toonzetting. Berichten met een negatieve toonzetting kwamen niet voor en 3% van de berichten was genuanceerd. De positieve berichten in de lokale kranten richtten zich niet op een speciale missie of groep veteranen, maar gingen meestal over de veteraan in het algemeen. In bijna vijftig procent van de gevallen was het diezelfde veteraan die de bron was van de berichten. Ook de burgemeester had een aardig aandeel in de berichten met een positieve toonzetting.

Een andere manier voor een journalist om een wending aan een artikel te geven is het soort frame waardoor hij/zij het onderwerp veteranen bekijkt. Bij zowel de regionale als de lokale media is dit vooral vanuit het oogpunt dat veteranen erkenning en waardering verdienen. Op de tweede plaats staat het historisch frame. Het onderwerp veteranen wordt besproken vanuit de geschiedenis van de oorlog waarin zij actief waren, meestal uit de mond van de veteraan zelf.

Concluderend kan worden gesteld dat in de regionale en lokale media positieve beelden van veteranen domineren. De oude en de jonge veteraan krijgen aandacht, zij het de ene iets meer van de

regionale en de ander iets meer van de lokale krant, het meest gebruikte stereotype is held en er wordt naar ze gekeken vanuit het frame dat veteranen erkenning en waardering verdienen. De journalisten geven geen oordeel aan de veteranen en berichten hebben vaak een neutrale of zelfs positieve toonzetting, waarbij de veteraan zelf de meest gebruikte bron is. Er is veel aandacht voor de regionale en lokale veteranendagen en naast de korte nieuwsberichtjes worden er veel reportages en foto's geplaatst. Het thema van de veteranendag 2007 'Praat eens met een veteraan' heeft in de regionale en lokale media in ieder geval zijn weerslag gegeven.

5.2 Discussie

De selectie van regionale en lokale kranten kan in dit onderzoek een punt van discussie zijn. Vanwege de beperkte beschikbaarheid van archieven van lokale kranten, is gekozen om alleen de lokale kranten van uitgeverij Wegener te onderzoeken. Zij beschikken over een archief in Enschede en zijn de grootste uitgever van lokale kranten. Er zou gesteld kunnen worden dat het feit dat alle kranten van dezelfde uitgever komen invloed heeft op de analyse. Een tegenargument hierbij is dat er bij al die verschillende huis-aan-huis-kranten amper dubbele artikelen zaten en er mag worden aangenomen dat ze over hun eigen redactie met selectieprocedures beschikken en dus weinig te maken hebben met de overkoepelende uitgever Wegener.

Een ander punt van discussie is de selectiemethode bij lexis nexis. Gekozen is om de zoektermen 'veteraan, veteranen en veteranendag' te gebruiken. Artikelen die wel over veteranen gaan, maar die onverhoopt niet een van bovenstaande woorden in de tekst hadden staan, zouden hierdoor niet meegenomen zijn. Aangenomen mag worden dat de kans hierop klein is.

Tot slot kan er een kanttekening geplaatst worden bij de manier van het analyseren van de beoordeling. De toonzetting van een bericht bekijken is lastig en zou subjectief genoemd kunnen worden. In dit onderzoek heeft een bericht alleen maar te code 'positieve toonzetting' gekregen als de nadruk lag op de goede dingen die veteranen gedaan hebben tijdens hun missies en waarom ze erkenning en waardering verdienen. Ook de code 'negatieve toonzetting' werd alleen gegeven als er nadrukkelijk gepraat werd over de mindere kanten van de missie en de psychische of lichamelijke klachten. Een ander die dit onderzoek zou doen zou de berichten die ik positief of negatief beoordeel heb, een heel andere code kunnen geven. Om dit onderzoek zo betrouwbaar mogelijk te maken is nadrukkelijk boven beschreven codes aangehouden.

Een onderzoek naar de regionale televisie en het internet zou een goede aanvulling kunnen zijn op dit onderzoek. Tevens zou een onderzoek naar de rol van de vrouwelijke veteraan ook een

welkome aanvulling zijn op de resultaten van dit onderzoek. Mijns inziens is het beeld dat de regionale en lokale media in 2007 gaven vooral het beeld van de mannelijke veteraan. Dit zou echter nader onderzocht moeten worden.

Met deze conclusies en aanbevelingen eindigt dit onderzoek naar de beeldvorming van veteranen in de lokale en regionale kranten van 2007. Na het lezen van alle veteranenverhalen in de dagbladen kan ik wel stellen: veteranen hebben een levend verleden.

Literatuurlijst

- Baarda, D.B. Goede de, M.P.M. & Kalmijn, M.** 2002. *Basisboek Enqueteren en gestructureerd interviewen. Praktische handleiding voor het maken van een vragenlijst en afnamen van gestructureerde interviews.* Groningen: Wolters-Noordhoff
- Boer de, C & Brennecke, S.** 2003. *Media en Publiek. Theorieën over media-impact.* Amsterdam: Boom
- Carey, J.W.** 1988 *Communication as culture. Essays on media and Society.* New York Routledge, 13-36
- Elands, M.** 2005. *Veteranenbeleid in vogelvlucht, 1990-2005.* Carré 6, 1-3
- Entman, R.** 2007. *Framing Bias: Media in the Distribution of Power* Journal of Communication 57 163-173 International Communication Association
- Hansen A., Cottle C., Negrine R. & Newbold C.** 1998. *Mass Communication Research Methods* Houndmills: Palgrave
- Lippmann, W.** 1950. *Public Opinion* New York: Harcourt Brace
- Plantinga J.** 2007. *Dat mag in het nieuws, een onderzoek naar berichtgeving over veteranen rond bevrijdings- en veteranendag.* Masterthesis. Erasmus Universiteit Rotterdam/ Media&Journalistiek
- Scheufele D.A.** 1999. *Framing as a theory of media effects* Journal of Communication 49 (1) 103-122 International Communication Association
- Sharon S Brehm, Ivan Mervielde, Alain Van Hiel, Saul Kassin, Steven Fein,** 2007 *Sociale Psychologie* Gent: Academia Press
- Schoeman J,** 2003. *Van Sectie IX tot Stichting Veteraneninstituut,* Carre 4/5
- Tennekes, J.** 1990. *Cultuur als alledaagse werkelijkheid* Apeldoorn: Maklu 18-62
- Veteraneninstituut,** 2007. *Handboek veteraan* (10^e herziene druk, 1^e oorspronkelijke uitgave 2002).
- Wester F.P.J.** 2003. *Lessen uit lezen* Radboud University

Kranten

Regionale Dagbladen

Nummer	Titel	Naam Krant	Datum
1.	Veteranen herdenken op 'eigen dag' gesneuvelde kameraden	Dagblad van het Noorden	06-06-2007
2.	Zorgloket voor veteranen	Dagblad van het Noorden	09-06-2007
3.	Tentoonstelling over veteranen	Dagblad van het Noorden	15-06-2007
4.	Veteranen op foto's	Dagblad van het Noorden	15-06-2007
5.	Pekela vlagt tijdens veteranendag	Dagblad van het Noorden	19-06-2007
6.	'Ingrijpen was gelijk aan zelfmoord'	Dagblad van het Noorden	20-06-2007
7.	Oorlogsveteranen vertellen over hun uitzending	Dagblad van het Noorden	21-06-2007
8.	'Als die aanval was doorgegaan, waren we in de pan	Dagblad van het Noorden	26-06-2007

	gehakt!		
Nummer	Titel	Naam Krant	Datum
9.	Gastlessen	Dagblad van het Noorden	26-06-2007
10.	Veteranendag in Slochteren	Dagblad van het Noorden	27-06-2007
11.	'Veteranen verdienen respect'	Dagblad van het Noorden	28-06-2007
12.	Meneer Hansen, gaat u vandaag naar de nationale herdenking in Den Haag? 'Nee, ik zit midden in een verhuizing'	Dagblad van het Noorden	29-06-2007
13.	Welke stad krijgt het Nationaal Historisch Museum?	Dagblad van het Noorden	29-06-2007
14.	Regionale bijeenkomsten	Dagblad van het Noorden	29-06-2007
15.	'Die blauwe baret willen ze nooit meer op'	Dagblad van het Noorden	29-06-2007
16.	Bloemetje voor veteranen Tynaarlo	Dagblad van het Noorden	29-06-2007
17.	'Je moet erbij geweest zijn om het te kunnen begrijpen'	Dagblad van het Noorden	29-06-2007
18.	Veteranendag	Dagblad van het Noorden	29-06-2007
19.	Meneer Bakker, gaat u vandaag naar de nationale herdenking in Den Haag? 'Ja ik ben uitgenodigd voor de officiële opening in de Ridderzaal.'	Dagblad van het Noorden	29-06-2007
20.	Veteranen in Slochteren luisteren en herkennen	Dagblad van het Noorden	30-06-2007
21.	Veteranen verenigen zich in stichting: 'In Drenthe houden we elkaar in de gaten.'	Dagblad van het Noorden	
22.	Veteraan mist kameraadschap nog elke dag	Dagblad van het Noorden	17-07-2007
23.	Veteranen richten stichting op	Dagblad van het Noorden	03-07-2007
24.	'Ik bemoei me met mijn leger!' Dertig jaar was hij beroepsmilitair, waarvan bijna vijf jaar in Nederlands Indie. Daarna werd Wieger Wijbenga dominee in de gereformeerde kerk.	Dagblad van het Noorden	09-07-2007
25.	Andere aanpak Dametin	Dagblad van het Noorden	09-07-2007
26.	Veteranen halen herinneringen op met Indische geuren	Dagblad van het Noorden	08-10-2007
27.	Wietke van Dort neemt cd op met JWF-kapel	Dagblad van het Noorden	08-10-2007
28.	Zorgloket veteranen nog dit jaar	Leeuwarder Courant	09-06-2007
29.	Veteranen	Leeuwarder Courant	22-06-2007
30.	Vlag gaat voortaan uit op veteranendag	Leeuwarder Courant	23-06-2007
31.	Neerstorten Dakota had veel impact	Leeuwarder Courant	28-06-2007
32.	'Gevoel van waardering'	Leeuwarder Courant	28-06-2007
33.	Leeuwarden viert met ontbijt veteranendag	Leeuwarder Courant	29-06-2007
34.	Kamerleden dragen solidariteitsanjer	Leeuwarder Courant	29-06-2007
35.	Veteranendag	Leeuwarder Courant	07-07-2007
36.	Veteranen	Leeuwarder Courant	17-07-2007
37.	Bezoek Dutchbatters Bosnie krijgt vervolg	Leeuwarder Courant	23-10-2007
38.	'Die angst van toen is er nooit meer geweest'	Leeuwarder Courant	27-10-2007
39.	Enschede krijgt veteranendag	Dagblad Turbantia/Twentsche Courant	13-06-2007
40.	Lokale Veteranendag in De Assinkhof	Dagblad Turbantia/Twentsche Courant	22-06-2007
41.	Gemeente geeft lunch voor 160 veteranen	Dagblad Turbantia/Twentsche Courant	26-06-2007
42.	'Praat eens met een veteraan'	Dagblad	27-06-2007

		Turbantia/Twentsche Courant	
Nummer	Titel	Naam Krant	Datum
43.	Veteranendag Oldenzaal	Dagblad Turbantia/Twentsche Courant	28-06-2007
44.	Veteranendag haalt oud zeer boven	Dagblad Turbantia/Twentsche Courant	29-06-2007
45.	Veteranen	Dagblad Turbantia/Twentsche Courant	29-06-2007
46.	Lunch veteranen	Dagblad Turbantia/Twentsche Courant	29-06-2007
47.	Nederlands Indïee: Huub Vertegaal	Dagblad Turbantia/Twentsche Courant	29-06-2007
48.	Herinneringen aan Java	Dagblad Turbantia/Twentsche Courant	29-06-2007
49.	Voormalig Joegoslavië: Roelof Kleine Deters	Dagblad Turbantia/Twentsche Courant	29-06-2007
50.	Veteranen praten met veteranen	Dagblad Turbantia/Twentsche Courant	30-06-2007
51.	‘Luister eens naar een veteraan’	Dagblad Turbantia/Twentsche Courant	30-06-2007
52.	Veteranen	Dagblad Turbantia/Twentsche Courant	30-06-2007
53.	Veteranensociëteit nog weinig bekend	Dagblad Turbantia/Twentsche Courant	30-06-2007
54.	Veteranendag	Dagblad Turbantia/Twentsche Courant	04-07-2007
55.	5-5 RI: Tukkers onder de tropen	Dagblad Turbantia/Twentsche Courant	04-07-2007
56.	Bredere blik door guerilla-oorlog	Dagblad Turbantia/Twentsche Courant	04-07-2007
57.	‘Beroepsmilitairen zijn nu veel beter bewapend dan dienstplichtigen toen. ‘	Dagblad Turbantia/Twentsche Courant	04-07-2007
58.	Bevrijders komen niet meer naar Hengelo	Dagblad Turbantia/Twentsche Courant	05-07-2007

59.	Onaangedaan over haar marinier	Dagblad Turbantia/Twentsche Courant	09-07-2007
Nummer	Titel	Naam Krant	Datum
60.	‘Geen wandelende tijdbommen.’	Dagblad Turbantia/Twentsche Courant	13-07-2007
61.	‘Het was in het donker één groot gekkenhuis	AD/alle regionale edities	06-06-2007
62.	Tom Hanks laat Veenendaler beeld maken	AD/alle regionale edities	06-06-2007
63.	VS: te weinig psychologen voor veteranen	AD/alle regionale edities	18-06-2007
64.	‘Je had een pistool om een tank tegen te houden’	AD/Utrechts nieuwsblad, AD/Rivierenland	27-06-2007
65.	2 minuten	AD/alle regionale edities	28-06-2007
66.	Teveel veteranen voor veteranendag	AD/alle regionale edities	28-06-2007
67.	2minuten	AD/alle regionale edities	29-06-2007
68.	‘We stonden allemaal in de kogelregen’	AD/alle regionale edities	29-06-2007
69.	De anjer van de prins- Witte anjer als symbool van verzet	AD/alle regionale edities	29-06-2007
70.	In het nieuws	AD/alle regionale edities	29-06-2007
71.	Praatje met de prins op Veteranendag	AD/alle regionale edities	30-06-2007
72.	Kort nieuws	AD/Amersfoortse courant	05-06-2007
73.	CDA wil militaire parade op Veteranendag	AD/Amersfoortse courant	09-06-2007
74.	Davis was niet Beps enige Canadees	AD/Amersfoortse courant	15-06-2007
75.	De week die komt	AD/Amersfoortse courant	23-06-2007
76.	Eerste lokale veteranendag een groot succes	AD/Amersfoortse courant	27-06-2007
77.	VETERANENDAG Eerste lokale reunie in Amersfoort- ‘Hecht team is sleutel tot succes’	AD/Amersfoortse courant	27-06-2007
78.	Apeldoornse zitkamer van de prins gaat open voor het publiek – Op bezoek bij Bernard in Het Loo	AD/Amersfoortse courant	29-06-2007
79.	Ingezonden	AD/Amersfoortse courant	30-06-2007
80.	Boevée: Veteranen moeten zich meer laten zien	AD/alle regionale edities	30-06-2007
81.	Witte anjers op veteranendag	AD/Haagsche Courant	21-06-2007
82.	Wageningen – Nederlands Indie	AD/Haagsche Courant	30-06-2007
83.	Het wordt beter- Joegoslavië	AD/Haagsche Courant	30-06-2007
84.	Veel te laat- Korea	AD/Haagsche Courant	30-06-2007
85.	Maten van toen zien én erkenning	AD/Haagsche Courant	30-06-2007
86.	Niet voor mezelf- Afghanistan	AD/Haagsche Courant	30-06-2007
87.	Mensen vóór ons- Bosnie	AD/Haagsche Courant	30-06-2007
88.	Soort Poppy-day- Afghanistan	AD/Haagsche Courant	30-06-2007
89.	Oude maten ontmoeten- Libanon	AD/Haagsche Courant	30-06-2007
90.	Foto tekst	AD/Haagsche Courant	30-06-2007
91.	Casper Postmaa-DEINING-Soldaten en oude herinneringen	AD/Haagsche Courant	30-06-2007
92.	Vrees dat Den Haag Indisch Centrum verliest	AD/Haagsche Courant	14-07-2007
93.	Lezersbrieven	Brabants Dagblad	02-06-2007
94.	Haaren krijgt een eigen veteranendag	Brabants Dagblad	02-06-2007
95.	Veghel houdt 29 juni eigen veteranendag	Brabants Dagblad	05-06-2007
96.	‘Soldaat zijn in oorlogstijd is hard’	Brabants Dagblad	05-06-2007
97.	Dag voor veteranen begint te leven	Brabants Dagblad	05-06-2007
98.	‘In Bosnië waren de tegenstellingen soms bizar groot’	Brabants Dagblad	05-06-2007
99.	Schijndel geeft lunch voor veteranen	Brabants Dagblad	06-06-2007

100.	Anjer als symbool	Brabants Dagblad	21-06-2007
Nummer	Titel	Naam Krant	Datum
101.	Gemeente Den Bosch nodigt veteranen uit	Brabants Dagblad	22-06-2007
102.	De veteranen mogen het zelf zeggen	Brabants Dagblad	26-06-2007
103.	Gemeente Oss houdt veteranendag	Brabants Dagblad	27-06-2007
104.	Al 82 veteranen schrijven zich in voor veteranendag	Brabants Dagblad	27-06-2007
105.	Veteranendag	Brabants Dagblad	28-06-2007
106.	Nazorg	Brabants Dagblad	28-06-2007
107.	‘Als je kunt praten over je gevoel, heb je minder last van de emoties- Een militair kent de risico’s maar blijft mens’	Brabants Dagblad	28-06-2007
108.	Veteranen bezoeken Beekse burgemeester	Brabants Dagblad	29-06-2007
109.	Beekse veteranen op bezoek bij Huisman	Brabants Dagblad	29-06-2007
110.	Lekker losse veteranendag	Brabants Dagblad	30-06-2007
111.	Oud-minister Bram Stemerding breekt een lans voor veteranen	Brabants Dagblad	30-06-2007
112.	Veteranen missen fly-over	Brabants Dagblad	30-06-2007
113.	Haarense veteranen komen samen	Brabants Dagblad	30-06-2007
114.	Stemerding breekt een lans voor veteraan	Brabants Dagblad	30-06-2007
115.	‘Bij veteranen denk je vooral aan oudjes’	Brabants Dagblad	30-06-2007
116.	Majoor buiten dienst Ebel Dijkman vertelde gisteren in Kamp Vught...	Brabants Dagblad	09-07-2007
117.	Lezersbrieven	Brabants Dagblad	19-07-2007
118.	Veteranencafé voor oud marinepersoneel	Brabants Dagblad	24-07-2007
119.	Bronbeek voert overleg met ministerie	De Gelderlander	05-06-2007
120.	Bronbeek soepeler	De Gelderlander	05-06-2007
121.	Nog dit jaar zorgloket voor veteranen	De Gelderlander	09-06-2007
122.	Honderd veteranen welkom in Boxmeer	De Gelderlander	09-06-2007
123.	Veteranencafé Duiven met zomerstop	De Gelderlander	09-06-2007
124.	Anjer als symbool	De Gelderlander	21-06-2007
125.	Jaap van Hensbergen	De Gelderlander	22-06-2007
126.	Veteranendag op stadhuis Montferland	De Gelderlander	22-06-2007
127.	Naar Indonesië	De Gelderlander	22-06-2007
128.	Vlag gaat uit op Veteranendag	De Gelderlander	23-06-2007
129.	Dag voor veteranen in Cuijk	De Gelderlander	25-06-2007
130.	‘Te triest voor woorden dat ik hiertoe door gemeente word gedwongen’- Drugsboot besmet heilige grond’	De Gelderlander	26-06-2007
131.	‘In Irak kan achter elke deur een bom liggen’	De Gelderlander	27-06-2007
132.	Veteranencafés zijn populair.	De Gelderlander	27-06-2007
133.	Druten uit waardering voor veteranen	De Gelderlander	27-06-2007
134.	Henwick brengt groet aan ‘makkers’	De Gelderlander	27-06-2007
135.	Nationale Veteranendag	De Gelderlander	27-06-2007
136.	Veteranencafé in Grenadier Grave	De Gelderlander	27-06-2007
137.	Graafse veteranen gast gemeentebestuur	De Gelderlander	27-06-2007
138.	veteranen	De Gelderlander	29-06-2007
139.	NOS toont Nijmeegse veteranendocu	De Gelderlander	29-06-2007
140.	Veteranendag haalt oud zeer boven	De Gelderlander	29-06-2007
141.	Samenkomst veteranen Veenendaal in Eltheto	De Gelderlander	29-06-2007
142.	Wageningen eerst vandaag veteranen	De Gelderlander	29-06-2007
143.	Veteranen praten met veteranen	De Gelderlander	30-06-2007
144.	‘Mooi dat veteranen zo een gezicht krijgen	De Gelderlander	30-06-2007

145.	'U hebt uw leven in de waagschaal gesteld. U hebt het er heelhuids afgebracht'	De Gelderlander	30-06-2007
Nummer	Titel	Naam Krant	Datum
146.	Uiteenlopende emoties bij veteranen	De Gelderlander	30-06-2007
147.	'Door mijne velden manoeuvreren hoorde gewoon bij het leven' 'Bij het Wilhelmus schiet ik weer vol'	De Gelderlander	30-06-2007
148.	Gesloten boek weer afgestoofd	De Gelderlander	30-06-2007
149.	Oog in oog met bange joden	De Gelderlander	03-07-2007
150.	Gerard van der Meer Moht (89) overleden	De Gelderlander	03-07-2007
151.	Edenaar zag wereld vergaan in Nagasaki	De Gelderlander	03-07-2007
152.	'Stoottroepen van het eerste uur gaan overall mee naar toe'	De Gelderlander	20-07-2007
153.	'Prachtige dubbelslag maar geen verband tussen deze twee besluiten' Arnhem flikt 't weer met Indisch centrum	De Gelderlander	27-07-2007
154.	Zorgloket veteranen	De Stentor/alle regionale edities	09-06-2007
155.	Vlag uit op veteranendag	de Stentor/alle regionale edities	23-06-2007
156.	Geschiedenis Indië veteranen steeds meer in de belangstelling	Gelders Dagblad de Stentor	26-06-2007
157.	Nederland Indie: Huub Vertegaal	De Stentor/alle regionale edities	29-06-2007
158.	Veteranendag haalt oud zeer boven	De Stentor/alle regionale edities	29-06-2007
159.	Veteranen	De Stentor/alle regionale edities	29-06-2007
160.	Veteranendag meer een grote reunie	De Stentor/alle regionale edities	29-06-2007
161.	Lezersbrieven	De Stentor/alle regionale edities	06-07-2007
162.	Lezersbrieven	De Stentor/alle regionale edities	20-07-2007
163.	Anjer als nationaal symbool veteranen	De Stentor/alle regionale edities	21-06-2007
164.	Veteranendag nu ook in Deventer	Deventer Dagblad de Stentor	26-06-2007
165.	Voormalig Joegoslavië: Roelof Kleine Deters	De Stentor/alle regionale edities	29-06-2007
166.	Memorabele verhalen en de borst vol lintjes	Deventer Dagblad de Stentor	30-06-2007
167.	'De droge witte wijn was uitstekend'- Held of lafaard?	Deventer Dagblad de Stentor	03-07-2007
168.	'Ik was een stropdas kwijt en die moest ik nog terugbetalen ook'- Held of lafaard?	Deventer Dagblad de Stentor	
169.	Defilé veteraan over de Veluwe	Zwolsche Courant de Stentor	20-06-2007
170.	Veel animo voor eerbetoon aan prins Bernhard in Heerde	Zwolsche Courant de Stentor/Veluws Dagblad de Stentor	22-06-2007
171.	Schreeuw van een Indie-veteraan	Veluws Dagblad de Stentor	07-06-2007
172.	Meer respect nodig voor veteranen	Veluws Dagblad de Stentor/Dagblad Flevoland de Stentor	28-06-2007

173.	'Elke missie in het buitenland kent zijn eigen moeilijkheden- 'Je wist niet wie vriend of vijand was'	Veluws Dagblad de Stentor	29-06-2007
Nummer	Titel	Naam Krant	Datum
174.	De jongste veteraan is pas 32 jaar. Ook hij heeft veel behoefte aan erkenning- Erkenning voor veteranen bij de parade	Veluws Dagblad de Stentor	02-07-2007
175.	Materieel, activiteiten en spectaculaire acties	Dagblad Flevoland de Stentor	01-06-2007
176.	Veteranen komen samen in Aviodrome	Dagblad Flevoland de Stentor	13-06-2007
177.	Een schoenendoos van herinneringen gaat open, de verhalen en de pijn. Drontenaar krijgt alsnog het ereteken	Dagblad Flevoland de Stentor	27-06-2007
178.	Zevenhonderd veteranen uit Apeldoorn troffen elkaar in Schouwborg Orpheus- Jonge en oude veteranen, maar je ervaart hetzelfde	Apeldoornse Courant de Stentor	25-06-2007
179.	School de Korf op veteranendag	Apeldoornse Courant de Stentor	30-06-2007
180.	Nog dit jaar zorgloket voor veteranen	Provinciale Zeeuwse Courant	09-06-2007
181.	Oorlog om Falklands herdacht	Provinciale Zeeuwse Courant	18-06-2007
182.	Zeeuwse veteranen samen in Middelburg	Provinciale Zeeuwse Courant	19-06-2007
183.	Veteranendag in Middelburg	Provinciale Zeeuwse Courant	19-06-2007
184.	Het moet een soort Koninginnedag worden, overal feest- Veteraan niet langer scheldwoord.	Provinciale Zeeuwse Courant	20-06-2007
185.	Een burger, excuseert u mij, die begrijpt het niet	Provinciale Zeeuwse Courant	20-06-2007
186.	Zeeuwse veteranendag 30 juni Middelburg	Provinciale Zeeuwse Courant	20-06-2007
187.	Witte anjer symbool Nederlandse veteranen	Provinciale Zeeuwse Courant	21-06-2007
188.	Lezersbrieven	Provinciale Zeeuwse Courant	25-06-2007
189.	Veteranendag haalt oud zeer boven	Provinciale Zeeuwse Courant	26-06-2007
190.	Nederlands- Indie: Huub Vertegaal	Provinciale Zeeuwse Courant	29-06-2007
191.	Voormalig Joegoslavië: Roelof Kleine Deters	Provinciale Zeeuwse Courant	29-06-2007
192.	Veteranen	Provinciale Zeeuwse Courant	29-06-2007
193.	Veteranen laten zich door regen en wind niet uit het veld slaan	Provinciale Zeeuwse Courant	30-06-2007
194.	Niet meer zo strak, maar wel fanatiek	Provinciale Zeeuwse Courant	02-07-2007
195.	Veteranen leggen kransen op Abdijplein	Provinciale Zeeuwse Courant	02-07-2007
196.	350 veteranen weer bijeen	Provinciale Zeeuwse Courant	03-07-2007

197.	Lezersbrieven	Provinciale Zeeuwse Courant	11-07-2007
Nummer	Titel	Naam Krant	Datum
198.	Veteranen in beeld in raadhuis Drimmelen	BN/De Stem	05-06-2007
199.	Veteranen komen samen	BN/De Stem	26-06-2007
200.	Veteranendag haalt oud zeer boven	BN/De Stem	29-06-2007
201.	Nederlands-Indie: Huub Vertegaal	BN/De Stem	29-06-2007
202.	Voormalig Joegoslavie: Roelof Kleine Deters	BN/De Stem	29-06-2007
203.	Libanon: Wilfred Vasseur	BN/De Stem	29-06-2007
204.	Veteranen	BN/De Stem	29-06-2007
205.	Tekst bij foto	BN/De Stem	30-06-2007
206.	Veteranen praten vooral met veteranen	BN/De Stem	30-06-2007
207.	Extra geld voor veteranendag	Het Parool	09-06-2007
208.	NOS zendt defile Veteranendag direct uit	Het Parool	27-06-2007
209.	Stoet van veteranen	Het Parool	30-06-2007
210.	Bedevaart oudstrijders	Eindhovens Dagblad	09-06-2007
211.	Anjer symbool voor veteranen	Eindhovens Dagblad	21-06-2007
212.	Veteranendag haalt oud zeer boven	Eindhovens Dagblad	29-06-2007
213.	Nederlands Indie- Huub Vertegaal	Eindhovens Dagblad	29-06-2007
214.	Voormalig Joegoslavie: Roelof Kleine Deters	Eindhovens Dagblad	29-06-2007
215.	Veteranen	Eindhovens Dagblad	29-06-2007
216.	Veteranendag in Indoor Sportcentrum	Eindhovens Dagblad	29-06-2007
217.	'Iedere werkgever heeft veteranen in dienst, vaak zonder dat hij het weet'- 'Komst van veteranenhuis is complete verrassing'	Eindhovens Dagblad	30-06-2007
218.	'In Afghanistan ben je zelf het doelwit'	Eindhovens Dagblad	30-06-2007

Lokale Kranten

Nummer	Titel	Naam krant	Datum
1.	Veteranendag in Rotterdam	Het Kompas- Woensdag	27-06-2007
2.	Herinneringen ophalen tijdens veteranendag	Het Zuiden - Barendrecht	27-06-2007
3.	'Erkenning voor alle veteranen'	Ijssel en Lekstreek , Krimpen Capelle	04-07-2007
4.	Veteranendag in 2008	3B – Krant	04-07-2007
5.	Praat eens met een veteraan – Den Haag verwelkomt veteranen tijdens Nederlandse Veteranendag	Posthoorn – Alle edities	27-06-2007
6.	Verkeersmaatregelen Veteranendag	Posthoorn – Alle edities	27-06-2007
7.	Stad belegerd- Megabasis Malieveld rekt op 50.000 bezoekers	Posthoorn – Alle edities	27-06-2007
8.	Eigen bar veteranen	Posthoorn – Alle edities	27-06-2007
9.	The British Legion met danseressen in taptoe	Posthoorn – Alle edities	27-06-2007
10.	Afzien op het Spuiplein – Veteranendag eindigt met een taptoe om nooit te vergeten	Posthoorn- Alle edities	04-07-2007
11.	Fotobijschrift – Dapper door de regen	Posthoorn – Alle edities	04-07-2007
12.	150 Veteranen op Veteranendag	Westlander – Dinsdag	03-07-2007
13.	Anjers veteranen	Westlander – Dinsdag	03-07-2007
14.	Fotobijschrift- Krasse knarren op appèl	Het Kanton	04-07-2007
15.	'We hadden geen keus'	Het Kanton	04-07-2007

16.	Fotobijschrift- Regen en trotse blikken	Het Kanton	04-07-2007
17.	Witte anjers voor de veteranen in Altena	Nieuwsblad	28-06-2007
Nummer	Titel	Naam krant	Datum
18.	‘Die band blijft altijd’	Nieuwsblad	05-07-2007
19.	Niet vergeten	Groot Eindhoven	04-07-2007
20.	Fotobijschrift- Belangrijk voor veteranen	Groot Eindhoven	04-07-2007
21.	In een half uur was het over- Ouders krijgen één gulden per dag voor elk kind dat in Nederlands Indie dient	Groot Voorschoten	05-07-2007
22.	Erkenning voor veteranen	Wassenaars Nieuwsblad	28-06-2007
23.	Lof en show voor Rijswijkse Veteranen	Groot Rijswijk	05-07-2007
24.	Nederlandse Veteranendag 2007	Leidschendammer + Voorburgsche Courant	28-06-2007
25.	Veteranen en Leidschendam-Voorburg	Leidschendammer + Voorburgsche Courant	28-06-2007
26.	Anjer als symbool	Leidschendammer + Voorburgsche Courant	28-06-2007
27.	Veteranendag op Midvliet FM	Leidschendammer + Voorburgsche Courant	28-06-2007
28.	Burgemeester ontvangt 175 oud-strijders	Delfse Post – Woensdag	27-06-2007
29.	Ode aan veteranen	Streekblad – Woensdag	04-07-2007
30.	Veteranenavond	Streekblad – Woensdag	04-07-2007
31.	Thalita voor veteranen	Groot Vlaardingse	27-06-2007
32.	Veteranen verzameld	De Sleutel	04-07-2007
33.	Ook Vianen doet mee aan de Nederlandse Veteranendag	Vijfheerenlanden	28-06-2007
34.	‘Het slechte vergeet je of dring je terug’	Vijfheerenlanden	05-07-2007
35.	Onderscheiding Looye	Westlander	03-07-2007
36.	Veteranen in het zonnetje in Lingewaal	Extra Nieuws Leerdam	27-06-2007
37.	Veteranen genieten van aandacht	Extra Nieuws Leerdam	04-07-2007
38.	Edese veteranen naar Chrudim	Edense Post	29-06-2007
39.	Veteranen op stap	Gorcumse Courant	04-07-2007
40.	Wageningen eert veteranen- Eerste plaatselijke veteranendag mag zich verheugen in warme belangstelling	De Veluwsepost	06-07-2007
41.	‘Woorden zijn genoeg’	Oprechte Dalfser Courant	04-07-2007
42.	Belangstelling voor veteranendag groeit	Oprechte Dalfser Courant	04-07-2007
43.	Afghanistan	Oprechte Dalfser Courant	04-07-2007
44.	Nationale Veteranendag	Heerde Huis aan Huis	26-06-2007
45.	Respect, erkenning, waardering	Ermelo’s Weekblad	27-06-2007
46.	Respect, erkenning, waardering	Putten’s Weekblad	27-06-2007
47.	Drie generaties veteraan	Ermelo’s Weekblad	27-06-2007
48.	Drie generaties veteraan	Putten’s weekblad	27-06-2007
49.	Unieke Samenwerking, defilé, muziek, harderwijk, vlaggen	Ermelo’s Weekblad	27-06-2007
50.	Unieke Samenwerking, defilé, muziek, harderwijk, vlaggen	Putten’s Weekblad	27-06-2007

51.	Fotobijschrift Veteranen bijeen in Lebuinus	Deventer Post	04-07-2007
52.	Bijeenkomst veteranen	Deventer Weekendkrant	29-06-2007
Nummer	Titel	Naam krant	Datum
53.	Veteraan	Weekendtotaal Apeldoorn	29-06-2007
54.	Veteranendag 29 juni in HvCB in Nijverdal	Twents Volksblad	26-06-2007
55.	Nederlandse Veteranendag 29 juni 2007	Twents Volksblad	26-06-2007
56.	Veteranendag	Twents Volksblad	03-07-2007
57.	Onafscheidelijke mariniers	Huis aan Huis Enschede	04-07-2007
58.	Veteranen bijeen	Nieuwsblad Oldenzaal	03-07-2007
59.	Foto-expositie over veteranen in stadhuishal	Nieuwsblad Oldenzaal	03-07-2007
60.	Krans voor piloten	Aalten vooruit	04-07-2007
61.	Veteranendag	De Toren	28-06-2007
62.	Witte anjer prominent	De Toren	05-07-2007
63.	Veteranen staan vrijdag centraal	Boxmeer Weekend	29-06-2007
64.	Veteranen te gast in Duiven	Rijnwaarden Post	04-07-2007
65.	Veteranen te gast in Duiven	Liemers Vizier	04-07-2007
66.	Respectvolle veteranendag	Huis aan Huis Nunspeet	03-07-2007
67.	Respect, Erkenning en waardering	Huis aan Huis Nunspeet	03-07-2007
68.	Respect, erkenning, waardering	Harderwijker Courant	27-06-2007
69.	Drie generaties veteraan	Harderwijker Courant	27-06-2007
70.	Unieke Samenwerking, defilé, muziek, harderwijk, vlaggen	Harderwijker Courant	27-06-2007
71.	Eerbetoon	Harderwijker Courant	04-07-2007
72.	'Pa, kom je niet zo verknipt terug'	Montferland Journaal	26-06-2007
73.	'Den Haag kan het niet beter'	Montferland Journaal	03-07-2007
74.	'Alleen voor jezelf tekenen is zinloos'	Montferland Journaal	03-07-2007
75.	Witte anjers als erbetoon aan de Duivense veteranen	Westervoort Post	04-07-2007
76.	Veteraan Centraal	Cuijks Weekblad	27-06-2007
77.	Veteranenreceptie	Cuijks Weekblad	04-07-2007
78.	Praat eens met een veteraan	Doetinchems Vizier	27-06-2007
79.	Veteranen bevochten de vrijheid	Boxmeers Weekblad	04-07-2007
80.	Extra respect voor veteranen op Veteranendag	Graafsche Courant	27-06-2007
81.	Waardige Veteranendag in Grave	Graafsche Courant	04-07-2007
82.	1 ^e Veteranenbijeenkomst Grave geslaagd!	Graafsche Courant	04-07-2007
83.	Veteranendag in de Gemeente Grave	Graafsche Courant	04-07-2007
84.	Veteranen staan stil bij overlijden Jos Leunissen	Duiven Post	27-06-2007
85.	Duiven staat op veteranendag stil bij overlijden Jos Leunissen	Duiven Post	27-06-2007
86.	Een witte anjer voor veteranen als erkenning	Duiven Post	04-07-2007
87.	Witte anjers als erbetoon aan de Duivense Veteranen	Duiven Post	04-07-2007
88.	De veteraan staat vrijdag centraal	Weekendkrant Gennep	29-06-2007
89.	De veteraan staat vrijdag centraal	Weekendkrant Cuijk	29-06-2007
90.	Chris Rimmel is blij dat de gemeente Beuningen dit jaar aandacht heeft geschonken aan de Nederlandse Veteranendag - Praat eens met een veteraan	De Koerier Beuningen	04-07-2007
91.	Veel veteranen bij burgemeester	De Koerier Beuningen	04-07-2007

92.	De vlag halfstok- Herdenken en vieren op Veteranendag in Veghel	Veghels Nieuwsblad/De Koerier Veghel	27-06-2007
Nummer	Titel	Naam krant	Datum
93.	Veteranendag volop erkenning in Veghel	Veghels Nieuwsblad/De Koerier Veghel	04-07-2007
94.	Veteranen krijgen waardering en erkenning	De Waalkanter	04-07-2007
95.	Fotobijschrift Erkenning voor veteranen	Leusden Nu	04-07-2007
96.	Verbondenheid tijdens Veteranendag	Bunschoten Nu	04-07-2007
97.	Verbondenheid tijdens Veteranendag	Amersfoort Nu	04-07-2007
98.	'Herinneringen delen'	De Vechtstroom	04-07-2007
99.	Erkenning voor veteranen	Amersfoort Nu	29-06-2007
100.	Veteranendag	Nieuwsbode Heuvelrug	04-07-2007
101.	Veteraan is vol van verleden	Ons Eiland- Schouwen Duiveland	28-06-2007

Internet

Factsheet: Veteranen en media, nr. 10, december 2006

Factsheet Veteraneninstituut, nr 1, december 2007

Factsheet Veteranenbeleid, nr 2, december 2007

Factsheet: Veteranen en hun missies nr 5, december 2007

<http://www.un.org/Depts/dpko/dpko/index.asp> geraadpleegd 26 juni 2008

http://www.mindef.nl/personeel/oud_medewerkers/veteranen/, geraadpleegd 20 juni 2008

<http://www.wegenerhuisaanhuiskranten.nl/pagina/?itemID=474> geraadpleegd 20 juni 2008

http://www.landmacht.nl/legergroen/Historie/Tijdslijn/1945_1950.aspx, geraadpleegd 26 juni 2008

http://www.minaz.nl/Actueel/Toespraken/2007/Juni/Toespraak_minister_president_Balkenende_ter_gelegenheid_van_Veteranendag_29_juni_2007, geraadpleegd 15 juli 2008

Bijlagen

Bijlage I, Overzicht regionale veteranendagen en opkomst indien bekend

	Soort	Opkomst	Datum
Provincie/Gemeenten			
<u>GRONINGEN</u>			
Delfzijl	Lunch	Niet bekend	18-07-07
Eemsmond	Bijeenkomst ochtend	66 uitgenodigd 46 veteranen gekomen 82 bezoekers totaal (met partner)	29-06-07
Groningen	Bijeenkomst ochtend	400 met partners	27-06-07
Haren	Veteranendag	45 man, enkele vrouw	29-06-07
Hogezand-Sappermeer	Henny Stoel gespreksleidster gesprekken met veteranen gemeenten op school, hapje drankje	100 inclusief partner	28-06-07
Slochteren	Bijeenkomst middag	21 exclusief partners	29-06-07
Veendam en Menterwolde	Bijeenkomst ochtend	100 inclusief partners	29-06-07
Winschoten	Veteranendag	150	29-06-07
<u>FRIESLAND</u>			
Heerenveen	Bijeenkomst avond	80 inclusief partners	26-10-07
Leeuwarden	Ontbijt	150	29-06-07
Littenseradiel	Veteranendag	35 exclusief partners	29-06-07
Smallingerland	Lunch	250 inclusief	28-06-07
Tytsjerksteradiel	Bijeenkomst middag	Niet bekend	06-07-07
<u>DRENTHE</u>			
Hoogeveen	Bijeenkomst middag	217 inclusief partner	29-06-07
Midden Drenthe	Bijeenkomst Middag	30-35 exclusief partner 50 inclusief	28-06-07
Valthe	Café	129 inclusief partners, 25 partner	22-07-07
<u>OVERIJSEL</u>			
Dalfsen	Lunch	83	30-06-07
Deventer	Bijeenkomst ochtend	250-300	29-06-07
Enschede	Bijeenkomst ochtend	200 veteranen	29-06-07
Hellendoorn	Bijeenkomst middag	Niet bekend	29-06-07
Hengelo	Bijeenkomst middag	250 inclusief partner	29-06-07
Oldenzaal	Bijeenkomst middag	Niet bekend	28-06-07
Steenwijkerland	Bijeenkomst middag	105 exclusief partner	28-06-07
<u>GELDERLAND</u>			
Apeldoorn	Bijeenkomst middag	750 inclusief partner	23-06-07
Doetinchem	Veteranendag	80-100	29-06-07
Druten	Bijeenkomst middag	36 exclusief partners	29-06-07
Duiven	Bijeenkomst middag	70 inclusief partners	29-06-07
Groesbeek & Millingen aan de Rijn	Bijeenkomst middag	5 veteranen	29-06-07
Heerde	Uitnodiging via krant.	50 veteranen exclusief	29-06-07

	Bijeenkomst avond, kruisboogschieten, film, artillerie, gezellig ontvangst.	partner	
Lingewaal	Ontbijt en busreis Den Haag	9 veteranen	29-06-07
Noord-West-Veluwe	Defilé	Niet in te schatten, gemotoriseerd door 6 gemeentes, ong 10.000	30-06-07
Wageningen	Bijeenkomst ochtend	50-60 veteranen	29-06-07
Zaltbommel	Koffie bij burgemeester	50 inclusief partner	29-06-07
Zutphen	Bijeenkomst avond	Niet bekend	28-06-07
FLEVOLAND			
Lelystad	Bijeenkomst ochtend	206 veteranen	29-06-07
UTRECHT			
Amersfoort en Leusden	Bijeenkomst middag	Niet bekend	26-06-07
Breukelen	Bijeenkomst avond	50 met aanhang	29-06-07
Maarsssen	Bijeenkomst middag	Niet bekend	02-07-07
Utrechtse Heuvelrug	Veteranendag	90-120 geregistreerde	29-06-07
Wijk bij Duurstede	Bijeenkomst avond	Niet bekend	07-06-07
NOORD HOLLAND			
Amstelveen	Bijeenkomst middag	Niet bekend	16-06-07
Anna Palowna	Bijeenkomst middag	73	29-06-07
Bergen	Bijeenkomst ochtend	Niet bekend	29-06-07
Bloemendaal	Bijeenkomst ochtend	35	29-06-07
Drechterland	Bijeenkomst avond	70 inclusief partner	29-06-07
Enkhuizen	Veteranendag	Niet bekend	29-06-07
Haarlemmerliede en Spaanderwoude	Bijeenkomst ochtend	15 van de 20 genodigden	29-06-07
Heerhugowaard	Bijeenkomst avond	Niet bekend	25-06-07
Heiloo		Niet bekend	
Heemstede	Lunch	85 veteranen 139 inclusief partner	29-06-07
Hoorn	Bijeenkomst avond	Niet bekend	29-06-07
Naarden en Bussum	Bijeenkomst ochtend	Niet bekend	29-06-07
Niedorp	Bijeenkomst ochtend + ontbijt	Niet bekend	29-06-07
ZUID-HOLLAND			
Alphen aan den Rijn	Bijeenkomst avond Publiekelijk toegankelijk	250 veteranen inclusief aanhang	29-06-07
Barendrecht	Bijeenkomst middag	Niet bekend	22-06-07
Capelle aan den IJssel	Ontbijt	85	29-06-07
Delft	Bijeenkomst ochtend	Niet bekend	29-06-07
Den Haag	Bijeenkomst middag/avond	Niet bekend	29-06-07
Hillegom	Lunch	45 veteranen	29-06-07
Hoogvliet Rotterdam	Veteranendag	Niet bekend	29-06-07
Maassluis	Bijeenkomst middag	70 veteranen 110 inclusief partner	29-06-07
Noordwijk	Bijeenkomst avond	Niet bekend	29-06-07
Noordwijkerhout en de Zilk	Bijeenkomst middag	Niet bekend	29-06-07
Ridderkerk	Veteranendag	130-150 inclusief partner	29-06-07
Rijnwoude	Bijeenkomst ochtend	17	29-06-07
Rijswijk	Bijeenkomst ochtend	Niet bekend	29-06-07

Sliedrecht	Bijeenkomst middag	Niet bekend	29-06-07
Zoetermeer	Bijeenkomst avond	Niet bekend	29-06-07
Westland	Bijeenkomst ochtend	Niet bekend	29-06-07
ZEELAND			
Middelburg	Veteranendag	Niet bekend	30-06-07
NOORD-BRABANT			
Aalburg, Werkendam, Woudrichem	Bijeenkomst middag/avond	Niet bekend	29-06-07
Cuijk	Bijeenkomst middag	Niet bekend	29-06-07
Den Bosch	Bijeenkomst middag	Niet bekend	29-06-07
Drimmelen	Bijeenkomst middag	Niet bekend	29-06-07
Eindhoven	Veteranendag	Niet bekend	29-06-07
Geertruidenberg	Bijeenkomst middag	Niet bekend	29-06-07
Grave	Niet bekend	Niet bekend	29-06-07
Haaren	Veteranendag	Niet bekend	29-06-07
Hilvarenbeek	Bijeenkomst ochtend	Niet bekend	29-06-07
Land van Leusden en Altena	Veteranendag	Niet bekend	29-06-07
Mill en st. Hubert	Bijeenkomst middag	Niet bekend	29-06-07
Oosterhout	Bijeenkomst middag	Niet bekend	29-06-07
Rucphen	Veteranendag	Niet bekend	29-06-07
Schijndel	Bijeenkomst middag	Niet bekend	28-06-07
Veghel	Bijeenkomst middag	Niet bekend	29-06-07
Woensdrecht	Bijeenkomst middag	Niet bekend	29-06-07
LIMBURG			
Beek	Veteranendag	40 veteranen, geen partners	29-06-07
Landgraaf	Niet bekend	Niet bekend	
Roermond	Veteranendag	Niet bekend	29-06-07
Venlo Blerick	Veteranendag	300 inclusief partner 190 exclusief	29-06-07

Bijlage II, Regionale kranten volgens Lexis Nexis naar aanwezigheid

Onderstaande tabel geeft aan waar de dagbladen vandaan kwamen. Groen betekent dat Lexis Nexis beschikte over de krant van de periode juni-juli. Bij aanwezigheid in Lexis Nexis was het niet nodig om naar de Koninklijke Bibliotheek (KB) te gaan en daarom is er gebruik gemaakt van een grijs vakje, niet van toepassing. De rode vakken waren niet aanwezig in Lexis Nexis.

Regionale kranten volgens Lexis Nexis	Periode juni-juli 2007 aanwezig?	In KB?
AD/ De Amersfoortse Courant	JA	N.v.t.
AD/ De Dordtenaar	JA	N.v.t.
AD/ Groene Hart	JA	N.v.t.
AD/ Haagsche Courant	JA	N.v.t.
AD/ Rivierenland	JA	N.v.t.
AD/ Rotterdams Dagblad	JA	N.v.t.
AD/ Utrechts Nieuwsblad	JA	N.v.t.
Apeldoornse Courant	JA	N.v.t.
BN/ De Stem	NEE	JA
Brabants Dagblad	JA	N.v.t.
Dagblad Flevoland	JA	N.v.t.
Dagblad Turbantia	JA	N.v.t.
Dagblad van het Noorden	JA	N.v.t.
Deventer Dagblad	JA	N.v.t.
Eindhoven's Dagblad	JA	N.v.t.
Gelders Dagblad	JA	N.v.t.
De Gelderlander	JA	N.v.t.
Leeuwarder Courant	JA	N.v.t.
Nieuw Kamper Dagblad	JA	N.v.t.
Het Parool	JA	N.v.t.
Provinciale Zeeuwse Courant	JA	N.v.t.
Veluws Dagblad	JA	N.v.t.
Zwolse Courant	JA	N.v.t.

Bijlage III, Huis-aan-Huis kranten naar aandacht veteranen

Naam	Aandacht veteranen?
3B krant	Ja
Aalten Vooruit	Ja
Almelo's Weekblad	Nee
Amersfoort nu-woensdag	Ja
Apeldoorns Stadsblad	Nee
Arnhemse Koerier	Nee
Barendrecht – Het Zuiden	Ja
Barneveld Vandaag	Nee
Bennekoms Nieuwsblad	Nee
Berkelbode	Nee
Berkelland Nieuws Borculo	Nee
Bevelander	Nee
Biltse & Bilthovense Courant	Nee
Bossche Omroep	Nee
Boxmeer Weekendkrant	Ja
Boxmeers Weekblad	Ja
Brielsche Courant	Nee
Bunschoten Nu	Ja
Cuijks Weekblad	Ja
De Ahrenberger	Nee
De Band	Nee
De Betuwe	Nee
De Botlek	Nee
De Brug	Nee
De Brug Nijmegen	Nee
De Driehoek	Nee

De Koerier	Nee
De Koerier Landerd	Nee
De Koerier Mill	Nee
De Kombinatie	Nee
De Krant Kampen	Nee
De Maas route	Nee
De Meierij	Nee
De Molenkruier	Nee
De Nieuwe Krant	Nee
De Nieuwsbode Heuvelrug	Ja
De Nieuwsbode Zeist	Nee
De Peperbus	Nee
De Sleutel	Ja
De Toren	Ja
De Vonk	Nee
De Waalkanter	Ja
De Weekendkrant Maas en Waal	Nee
Delfse Post- Vrijdag	Nee
Delfse Post- Woensdag	Ja
Deventer Post	Ja
Deventer Weekendkrant	Ja
Dinkelland	Nee
Doetinchems Vizier	Ja
Dordt Nu	Nee
Duiven Post	Ja
Dukenburgs Weekjournaal	Nee
Edense Post – Vrijdag	Ja
Edense Post- Woensdag	Nee

Ermelo's Weekblad	Ja
Extra Nieuws Leerdam	Ja
Gorcumse Courant	Ja
Goudse Post	Nee
Graafsche Courant	Ja
Groot Bergen op Zoom - Roosendaal	Nee
Groot Eindhoven	Ja
Groot Vlaardingen	Ja
Groot Voorschoten	Ja
Haaksberger Koerier	Nee
Harderwijker Courant	Ja
Hattem Huis aan Huis	Nee
Havenloods, edities Alexander, IJsselmonde, Feijenoord, Charlois, Noord	Nee
Heerde Huis aan Huis	Ja
Hellevoetse Post	Nee
Hengelo's Weekblad	Nee
Het Kanton	Ja
Het Kompas- Vrijdag	Nee
Het Kompas- Woensdag	Ja
Het Stadsblad – Breda	Nee
Heusdense Courant	Nee
Huis aan Huis Elburg	Nee
Huis aan Huis Enschede	Ja
Huis aan Huis Nunspeet	Ja
IJssel en Lekstreek – Krimpen, Capelle	Ja
Kleine Posthoorn	Nee
Koerier Beuningen	Ja

Leusden Nu	Ja
Liemers Vizier	Ja
Maaskoerier	Nee
Montferland Journaal	Ja
Needse Winkelstand Berkelland Nieuws	Nee
Nieuwe Dinkellander	Nee
Nieuwe Stadsblad	Nee
Nieuws van de Week	Nee
Nieuwsblad	Ja
Nieuwsblad Oldenzaal	Nee
Nieuwsbode Bunnik	Nee
Ommer Nieuws	Nee
Ons Eiland- Goeree Overflakkee	Nee
Ons Eiland- Schouwen Duivenland	Ja
Oost Gelre	Nee
Oprechte Dalfser Courant	Ja
Oude IJsselstreek Vizier	Nee
Papendrechts Nieuwsblad	Nee
Posthoorn Loosduinen- edities Laak, Loosduinen, Escamp West, Escamp Oost, Segbroek, Haagse Hout, Centrum, Scheveningen, Leidschenveen	Ja
Putten's Weekblad	Ja
Rhenense Betuwse Courant	Nee
Ridderkerk- het Zuiden	Nee
Rijnpost – Vrijdag	Nee
Rijnpost –Woensdag	Nee
Rijnwaarden Post	Ja
Soest Nu	Nee
Stad Wageningen	Nee

Stadsblad	Nee
Stadsblad Stad Noord	Nee
Stadsblad Stad Utrecht	Nee
Stadsblad Stad Zuid	Nee
Stadsnieuws- Woensdag	Nee
Stadsnieuws Zondag	Nee
Streekblad- Woensdag	Ja
Traverse	Nee
Trefpunt Houten	Nee
Twenth Ruiten Drie	Nee
Twents Volksblad	Ja
Udens Nieuwsblad/ De Koerier Uden	Nee
Valkenwaards weekblad	Nee
Veghels Nieuwsblad/De Koerier Veghel	Ja
Veluwe Post- Weekend	Ja
Veluws Nieuws	Nee
Vijfheerenlanden	Ja
Voorburgse Courant, Leidschendammer Courant	Ja
Wassenaars Nieuwsblad	Ja
Weekblad van Salland	Nee
Weekend Totaal Apeldoorn	Ja
Weekendkrant Cuijk	Ja
Weekendkrant Eindhoven	Nee
Weekendkrant Gennep	Ja
Weekendkrant Twente	Nee
Weekjournaal	Nee
West- Twente	Nee
Westervoort Post	Ja

Westlander- Dinsdag	Ja
Westlander- Donderdag	Nee
Wijchens Weekjournaal	Nee
Wijkse Courant	Nee
Winterswijkse Weekkrant	Nee
Zenderstreeknieuws Montfort, Oudewater, IJsselstein, Lopik	Nee
Zevenaar Post	Nee
Zondagkrant Doetinchem	Nee
Zondagskrant Arnhem	Nee
Zondagskrant Nijmegen	Nee
Zutphense Koerier	Nee

Bijlage IV, Codeerschema inclusief uitleg bron Plantinga

Nummer	Elk geanalyseerd artikel krijgt een uniek nummer
Dag - Maand – Jaar	De datum wordt in drie losse variabelen weergegeven om later bij de verwerking van de gegevens eventueel te kunnen generaliseren naar maand of jaar.
Naam medium	Elk krantenartikel komt uit één van de volgende regionale of lokale kranten: Dagblad van het Noorden, Leeuwarder Courant, Twentsche Krant Turbantia, AD/Utrechts Nieuwsblad, AD/Amersfoortse Courant, AD/Groene Hart, AD/de Dordtenaar, AD/Haagsche Courant, AD/Rotterdams Dagblad, AD/Rivierenland, AD/Meerdere regionale edities, Brabants Dagblad, De Gelderlander, De Stentor/ Gelders Dagblad, De Stentor/ Deventer Dagblad , De Stentor/Nieuw Kamper Dagblad, De Stentor/ Zwolse Courant, De Stentor/ Veluws Dagblad, De Stentor/ Dagblad Flevoland, De Stentor/ Apeldoornse Courant, De Stentor/ Meerdere regionale edities, PZC, BN/De Stem, Het Parool, Eindhovens Dagblad, 3B krant, Aalten Vooruit, Amelo's Weekblad, Amersfoort Nu-Woensdag, Apeldoorns Stadsblad, Arnhemse Koerier, Barendrecht- Het Zuiden, Barneveld Vandaag, Bennekoms Nieuwsblad, Berkelbode, Berkelland Nieuws Borculo, Bevelander, Biltse & Bilthovense Courant, Bossche Omroep, Boxmeer Weekendkrant, Boxmeers Weekblad, Brielsche Courant, Bunschoten Nu, Cuijks Weekblad, De Ahrenberger, De Band, De Betuwe, De Botlek, De Brug, De Brug Nijmegen, De Driehoek, De Koerier, De Koerier Landerd, De Koerier Mill, De Combinatie, De Krant Kampen, De Maas route, De Meijerij, De Molenkruier, De Nieuwe Krant, De Nieuwsbode Heuvelrug, De Nieuwsbode Zeist, De Peperbus , De Sleutel, De Toren, De Vonk, De Waalkanter, De Weekendkrant Maas en Waal, Delfse Post-Vrijdag, Delfse Post- Woensdag, Deventer Post, Deventer Weekendkrant, Dinkelland, Doetinchems Vizier, Dordt Nu, Duiven Post, Dukenburgs Weekjournaal, Edense Post- vrijdag, Edense Post- woensdag, Ermelo's Weekblad, Extra Nieuws Leerdam, Gorcumse Courant, Groot Bergen op Zoom- Roosendaal, Groot Eindhoven, Groot Vlaardingen, Groot Voorschoten, Haaksberger Koerier, Harderwijker Courant, Hattum Huis aan Huis, Havenloods, edities Alexander, Ijsselmonde, Feijenoord, Charlois, Noord, Heerde Huis aan Huis, Hellevoetse Post, Hengelo's Weekblad, Het Kanton, Het Kompas – Vrijdag, Het Kompas – Woensdag , Het Stadsblad – Breda, Heusdense Courant, Huis aan Huis Elburg, Huis aan Huis Enschede, Huis aan Huis Nunspeet, Ijssel en Lekstreek – Krimpen Capelle, Kleine Posthoorn, Koerier, Beuningen, Leusden Nu, Liemens Vizier, Maaskoerier, Montferlandjournaal, Needse Winkelstand Berkelland Nieuws , Nieuwe Dinkellanders, Nieuwe Stadsblad, Nieuws van de Week, Nieuwsblad, Nieuwsblad Oldenzaal , Nieuwsbode Bunnink, Ommer Nieuws, Ons Eiland – Goeree Overflakkee, Ons Eiland – Schouwen Duivenland, Oost Gelre, Oprechte Dalfser Courant, Oude Ijsselstreek Vizier, Papendrechts Nieuwsblad, Posthoorn Loosduinen- edities Laak, Loosduinen, Escamp West, Escamp Oost, Segbroek, Haagse Hout, Centrum, Scheveningen, Leidschenveen, Putten's Weekblad, Rhenense Betuwse Courant, Ridderkerk – Het Zuiden, Rijnpost – Vrijdag, Rijnpost – Woensdag, Rijnwaarden Post, Soest Nu, Stad Wageningen, Stadsblad, Stadsblad Stad Noord, Stadsblad Stad Utrecht, Stadsblad Stad Zuid, Stadsnieuws- Woensdag, Stadsnieuws Zondag, Streekblad – Woensdag, Traverse, Trefpunt Houten, TwentH Ruiten Drie, Twents Volksblad, Udens Nieuwsblad/ De Koerier Uden,

Valkenwaards Weekblad, Veghels Nieuwsblad/De Koerier Veghel, Veluwe Post – Weekend, Veluws Nieuws, Vijfheerenlanden, Voorburgse Courant/Leidschendammer Courant, Wassenaars Nieuwsblad, Weekblad van Salland, Weekend Totaal Apeldoorn, Weekendkrant Cuijk, Weekendkrant Eindhoven, Weekendkrant Gennep, Weekendkrant Twente, Weekjournaal. West-Twente, Westervoort Post, Westlander – Dinsdag, Westlander – Donderdag, Wijchens Weekjournaal, Wijkse Courant, Winterswijkse Weekkrant, Zenderstreeknieuws Montfort, Oudewater, IJsselstein, Lopik, Zevenaar Post, Zondagkrant Doetinchem, Zondagskrant Arnhem, Zondagskrant Nijmegen, Zutphense Koerier

Naam verslaggever / naam persbureau / redactie/extern Per artikel wordt genoteerd of de naam van de verslaggever genoemd wordt, een aanduiding als ‘door onze redactie’ of verwante termen, een persbureau als bron genoemd wordt of geen enkele aanduiding gegeven wordt. Tevens kan een externe lezer de tekst geschreven hebben. Namen van redacteurs zouden eventueel in vervolgonderzoek van belang kunnen zijn.

Aantal woorden De lengte van artikelen wordt vastgelegd door deze te categoriseren per 250 woorden. Zo ontstaan tot aan 1250 woorden vijf categorieën. De artikelen die langer zijn dan 1250 woorden vormen de zesde categorie. De meeste artikelen van de regionale dagbladen zijn digitaal beschikbaar, waarbij het aantal woorden exact wordt vermeld. Indeling in één van de categorieën is dan eenvoudig. Bij de artikelen die niet digitaal beschikbaar zijn moet een schatting gemaakt worden van het aantal woorden. Dit gebeurt door bijvoorbeeld één alinea te tellen en vervolgens dit aantal te vermenigvuldigen met het aantal tekstblokken van vergelijkbare grootte dat voorkomt. Indelen per 250 woorden is feitelijk een compromis tussen het precieze aantal woorden te moeten tellen en het zeer grof indelen van artikelen in categorieën als klein, middel groot.

Genre Bij de analyse van de krantenartikelen worden de volgende genres onderscheiden:

- Nieuwsbericht. Het gaat hier vaak om relatief korte berichten waarin een ‘nieuw’ onderwerp gepresenteerd wordt. Er is sprake van kernachtige aankondiging of verslaggeving van een gebeurtenis.
- Reportage / achtergrondartikel. Artikel waarin uitgebreid verslag wordt gedaan van een gebeurtenis of waarin een nieuwsonderwerp van achtergrondinformatie wordt voorzien. Vaak is in deze artikelen meer ruimte voor directe bronnen dan in bijvoorbeeld een nieuwsbericht.
- Ingezonden brief. Een relatief korte bijdrage van een krantenlezer of expert die zich uitlaat over een nieuwsonderwerp.
- Opiniestuk. Hierin komt de schrijver zelf actief aan het woord. De mening van de journalist staat centraal en het stuk is bedoeld om die mening te onderbouwen met argumenten.
- Column. Relatief kort artikel waarin de schrijver vaak op ironische wijze een nieuwsonderwerp belicht vanuit zijn / haar eigen perspectief.
- Bijschrift bij foto. Kort stuk tekst dat uitleg geeft aan dat wat op de foto te zien is. Alleen als apart artikel beschouwd wanneer een ander genre krantenartikel bij het onderwerp ontbreekt.

- Achtergrondinterview: Het interview richt zich op de achtergrond van de geïnterviewde of wordt gebruikt als achtergrondinformatie.
- Portretterend interview: Het interview geeft een portret weer van de geïnterviewde.

Missie	Per artikel wordt vastgelegd of er een missie wordt genoemd en zo ja, welke. Het kan bijvoorbeeld gaan om de Tweede Wereldoorlog, Nederlands-Indië, Nieuw-Guinea, Korea, Libanon, voormalig Joegoslavië, Irak of Afghanistan. Bovendien zijn er de opties ‘meerdere missies’ en ‘geen missie genoemd’. Missies die nog niet als mogelijkheid genoemd waren in het codeerschema kunnen gemakkelijk toegevoegd worden.
Soort veteraan	Een veelgebruikte indeling van veteranen is die van ‘jong’ of ‘oud’. De ‘oude’ veteranen zijn diegenen die in de jaren 1940-1962 gediend hebben in de Tweede Wereldoorlog, Nederlands-Indië, Nieuw Guinea of Korea. De groep van ‘jonge’ veteranen wordt gevormd door al diegenen die deelnamen aan vredesmissies in internationaal verband. Daarbij zijn de mogelijkheden ‘geen missie genoemd’ en ‘meerdere missies genoemd’ gevoegd.
Thema	De algemene thema’s waarover het bericht in de krant handelt, zullen vastgelegd worden. Het overheersende thema van het artikel wordt genoteerd. De thema’s zijn: - Gezondheid. Zowel lichamelijke als psychische klachten van veteranen vallen onder dit thema. - Herdenking. Het artikel behandelt een herdenking van oorlogsslachtoffers. - Misdrijf. Er is een veteraan betrokken bij een criminele daad buiten het dienstverband. - Oorlogsmisdaden. Er is een veteraan betrokken bij een criminele daad tijdens het dienstverband. Dit kan bijvoorbeeld ook het gebruik van het wapen buiten de geweldsinstructie om zijn. - Miskenning. De veteranen in kwestie ervaren een gebrek aan respect, erkenning en / of beloning voor de door hen geleverde diensten. - Erkenning / waardering. Er is nadrukkelijke aandacht voor erkenning en waardering die veteranen krijgen voor het werk dat zij verricht hebben. - Veteranenbeleid. Regeringsbeleid met betrekking tot veteranen komt aan bod. - Reconstructie. Er wordt teruggeblikt op een feit / gebeurtenis uit de militaire historie van de vetera(a)n(en).
Focus	Per artikel wordt bekeken of er gesproken wordt op microniveau (dat wil zeggen: het gaat over de specifieke situatie van één veteraan), op mesoniveau (het gaat dan om een groep veteranen) of op macroniveau (het gaat over ‘de veteraan’ in het algemeen). Een vierde mogelijkheid is dat meerdere niveaus te onderscheiden zijn.
Aantal bronnen	Per artikel wordt geteld hoeveel bronnen er zichtbaar aan het woord komen.
Soort bron	Per artikel wordt aangegeven welke van de volgende bronnen direct of indirect aan het woord komen. - Veteraan - Veteraangerelateerde instelling. Woordvoerders van dergelijke

instellingen spreken namens veteranen en behartigen nadrukkelijk de belangen van veteranen..

- Ministerie van Defensie. Minister, bewindslieden, woordvoerders maar ook (hooggeplaatste) militairen vallen onder deze categorie bronnen.
- Overige ministeries en overheidsinstellingen.
- Kamerleden.
- Oud-politici.
- Familie / bekenden van veteraan.
- Overig. Hier vallen alle personen onder die niet te plaatsen zijn onder één van de eerder genoemde categorieën.

Nationaliteit vetera(n)en. De nationaliteit van de veteranen wordt vastgelegd met het onderscheid tussen Nederlands of buitenlands. Daarnaast zijn er de opties ‘zowel Nederlands als buitenlands’ en ‘onbekend’.

Aandacht Bij deze variabele wordt onderscheid gemaakt tussen de veteraan als hoofdzaak en de veteraan als bijzaak. Dit om eventuele vertekening van de resultaten te kunnen ondervangen.

Vanaf dit moment in de analyse was er vooral sprake van kwantitatieve analyse. In de nu volgende variabelen verschuift de nadruk naar het kwalitatief analyseren van krantenberichten.

Stereotypering veteraan Per artikel wordt bekeken of er sprake is van één van onderstaande stereotypingen. Over het hele artikel gezien moet één van de stereotypingen overheersen, anders wordt de optie ‘geen stereotypering’ ingevuld.

- Held. De veteraan wordt beschreven met de nadruk op de waardevolle bijdrage die zij geleverd hebben in de oorlogssituatie waarin zij zich bevonden hebben.
- Dader. De veteraan wordt beschreven met betrekking tot criminele / illegale activiteiten die gepleegd zijn na de dienstdienst.
- Oorlogsmisdadiger. De veteraan wordt beschreven in het licht van ongeoorloofde handelingen gedurende de dienstdienst.
- Gezondheidsslachtoffer. De nadruk ligt hierbij op lichamelijke of psychische schade die de veteraan op heeft gelopen in de dienstdienst.
- Slachtoffer miskennis. De veteraan voelt zich in verhouding ondergewaardeerd of niet gerespecteerd met betrekking tot de geleverde diensten.

Oordeel De journalist kan zich bewust of onbewust uitspreken over de te beschrijven kwestie. Per artikel zal bekeken worden of hiervan ook in berichtgeving over veteranen sprake is. Het gaat dan om een eventueel oordeel dat specifiek gericht moet zijn op de veteraan in kwestie. Een andere mogelijkheid zou zijn om te zoeken naar de toon van de berichtgeving. De keuze tussen het beoordelen van de toon van het bericht of de toon van de beschrijving van de veteranen in kwestie is niet eenvoudig te maken. Beide keuzes hebben voordelen en op beide keuzes is ook zeker iets aan te merken. Zo zal de toon van een bericht waarschijnlijk makkelijker opgepikt worden door een willekeurige lezer. Het op consequente wijze vastleggen hiervan is echter een ingewikkelde zaak die een zeer betrouwbaar meetinstrument vereist. Het gaat namelijk om breed interpreteerbare gegevens. Het beoordelen van

de beschrijving van de veteraan is een beperktere handeling, wat de analysemogelijkheden in kwantitatieve zin behoorlijk doet toenemen. Helaas ontbreekt hierbij wel de sfeer van het bericht als geheel, waardoor de gegevens mogelijk incompleet zijn. In dit onderzoek is gekozen voor het vastleggen van de beschrijving van de veteraan. Deze keuze is onder meer om praktische redenen gemaakt. Het coderen van alle artikelen op toon van bericht was binnen de beschikbare tijd een te omvangrijke klus. Bovendien staat de rol van de veteraan centraal. Doel van het onderzoek is om te inventariseren op welke manieren veteranen in het nieuws komen. Het is daarom ook vanuit het onderzoek gezien te rechtvaardigen dat alleen het oordeel over veteranen vastgelegd is.

De volgende mogelijkheden zijn opgesteld bij vastleggen van het oordeel:

- Positief. Hiervan is sprake wanneer nadrukkelijk positieve evaluatieve uitdrukkingen in het artikel voorkomen. Het zal in de praktijk vaak gaan om bijvoeglijk naamwoorden als dapper(e), goed(e) of heldhaftig(e) die direct over de veteranen gaan.
- Negatief. Hiervan is sprake wanneer nadrukkelijk negatieve evaluatieve uitdrukkingen in het artikel voorkomen. Ook hierbij geldt dat het in de meeste gevallen om bijvoeglijk naamwoorden zal gaan.
- Genuanceerd. Deze antwoordmogelijkheid wordt toegekend wanneer de kwestie die besproken wordt, nadrukkelijk van meerdere kanten belicht wordt. De journalist laat hiermee zien een evenwichtig beeld te willen geven.
- Neutraal. Hiervan is sprake wanneer er niet nadrukkelijk een positief, dan wel negatief oordeel in het artikel voorkomt.

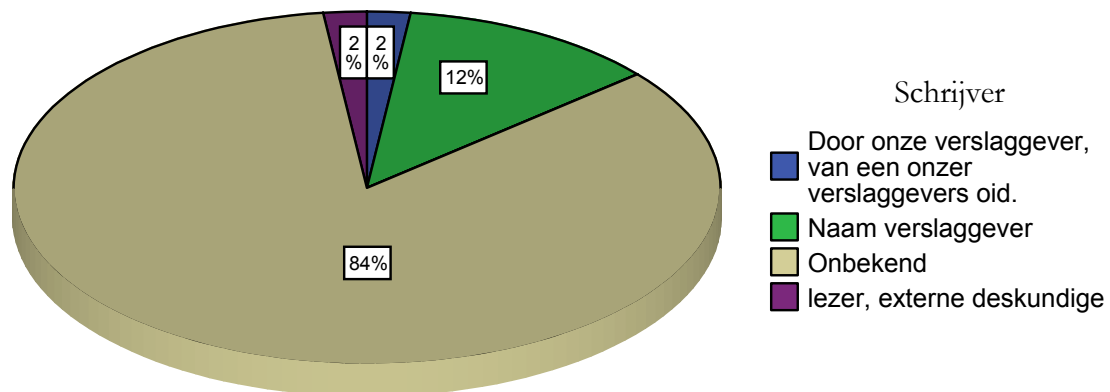
Toonzetting

Naast het daadwerkelijk uitspreken van een oordeel door de journalist, kan een artikel ook een indirect oordeel bevatten door de toonzetting. De volgende mogelijkheden zijn vastgesteld bij het onderzoeken van de toonzetting:

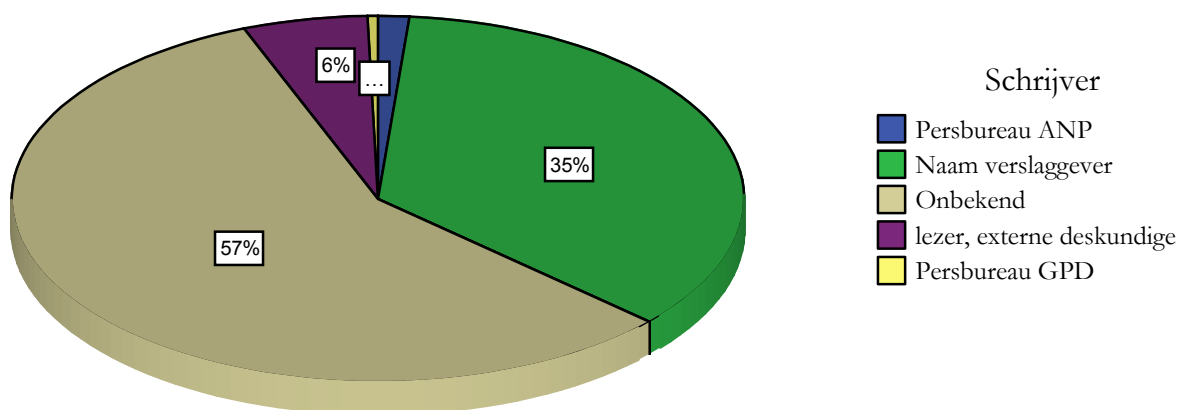
- Positief: Als er in een artikel duidelijk de nadruk wordt gelegd op de goede dingen die veteranen hebben gedaan tijdens hun missies en waarom de veteranen erkenning en waardering verdienen wordt een artikel gecodeerd met positief.
- Negatief: Als er in een artikel duidelijk de nadruk wordt gelegd op de dingen die zijn mis gegaan tijdens of na de missies van veteranen wordt een artikel gecodeerd met negatief
- Genuanceerd: Als er nadrukkelijk twee kanten van de zaak worden belicht wordt een artikel gecodeerd met genuanceerd
- Neutraal: Als er feitelijk een gebeurtenis of nieuwsfeit wordt beschreven zonder een oordeel te vellen wordt een artikel gecodeerd met neutraal.

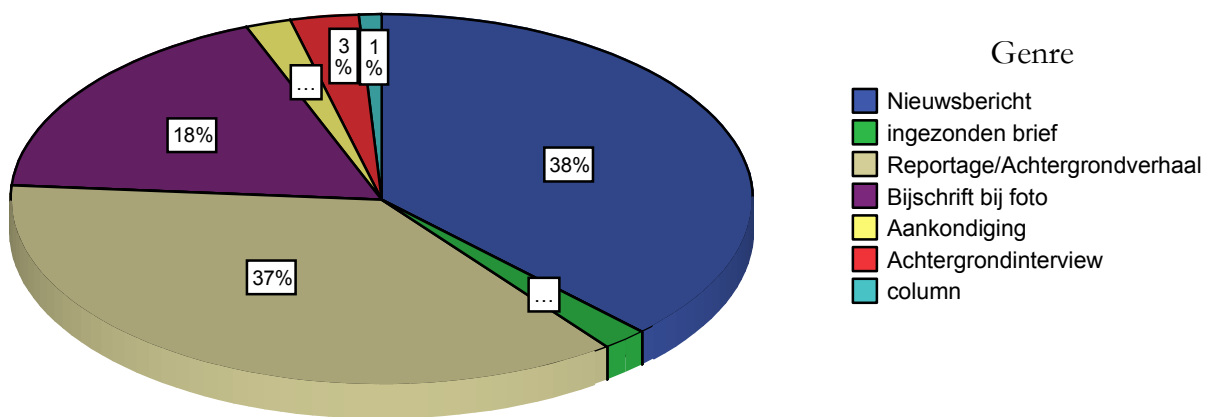
Bijlage V, niet gebruikte figuren

Bijlage V-a schrijver lokale krant

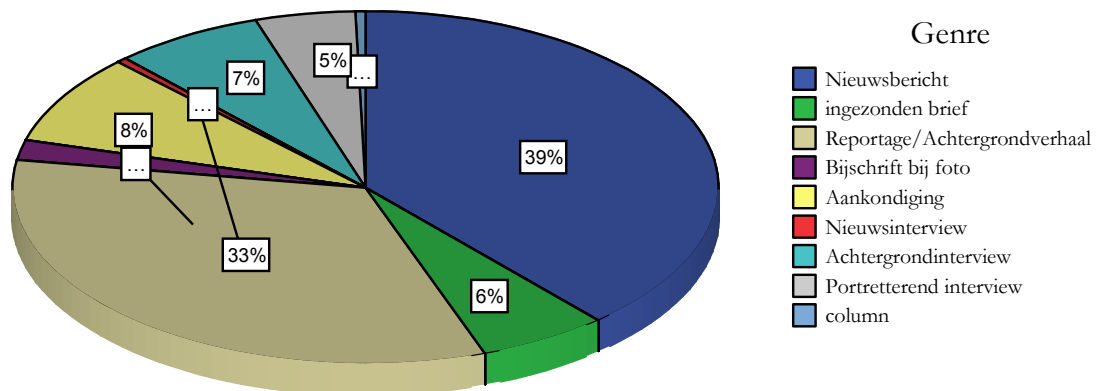

Bijlage V-b schrijver regionale dagbladen

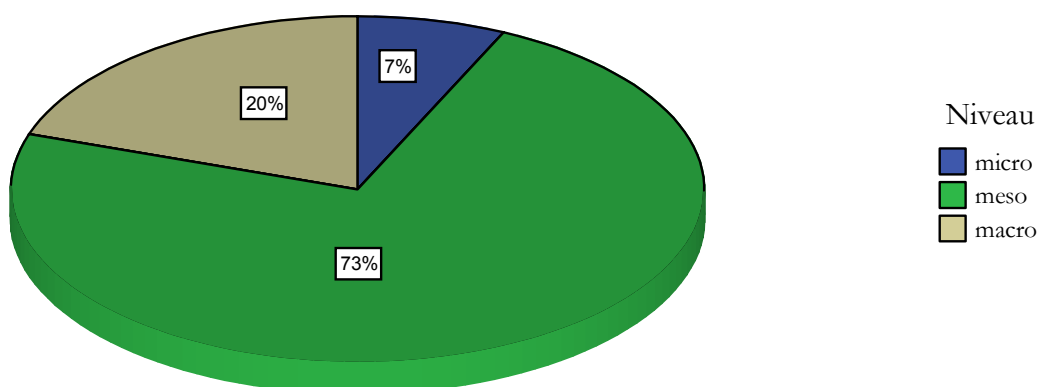

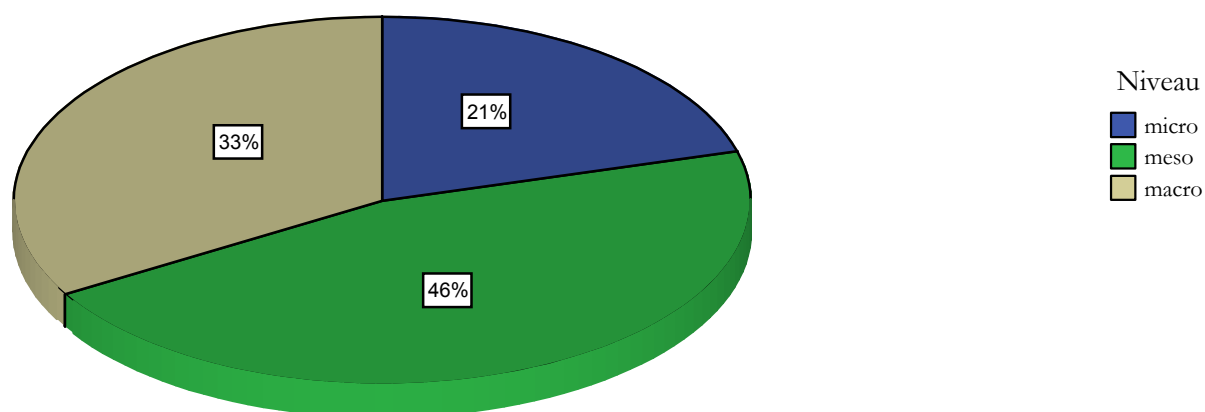
Bijlage V-c genre lokale kranten

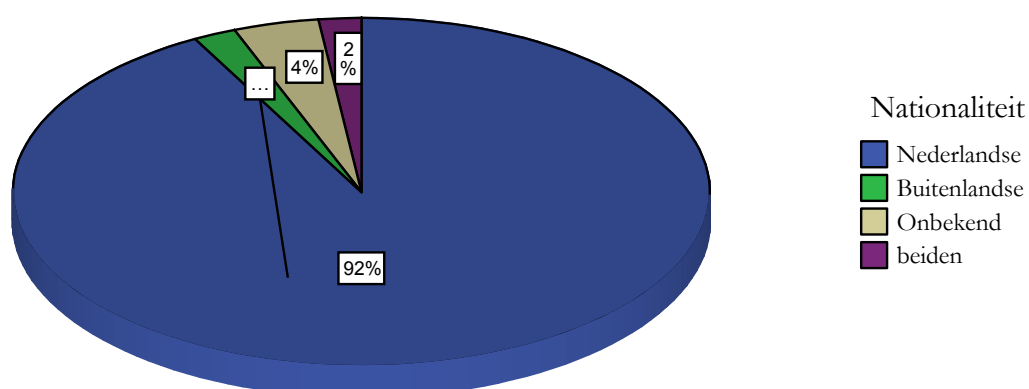
Bijlage V-d genre regionale dagbladen

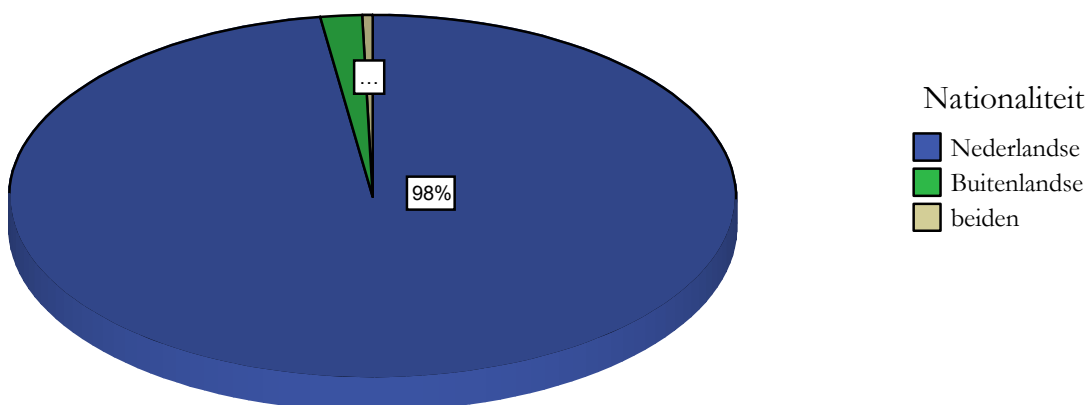
Bijlage V- e niveau lokale kranten

Bijlage V-f regionale kranten niveau

Bijlage V-g Lokale kranten nationaliteit

Bijlage V-h Regionale kranten nationaliteit

		Toonzetting				Total
		positief	negatief	neutraal	genuanceerd	
Woorden	< 250	7	5	91	3	106
	250-500	20	12	55	8	95
	501-750	6	6	1	0	13
	751-1000	1	1	0	1	3
	1001-1250	1	0	0	0	1
Total		35	24	147	12	218

Bijlage V-I Regionale kranten toonzetting vs woordenaantal

		Toonzetting				Total
		positief	negatief	neutraal	genuanceerd	
Thema	gezondheid	1	8	9	1	19
	herdenking	1	0	8	0	9
	misdrijf	1	1	0	0	2
	oorlogsmisdaden	1	0	0	0	1
	miskenning	8	8	8	3	27
	erkenning/waardering	15	3	99	6	123
	veteranenbeleid	0	0	4	0	4
	reconstructie	7	4	19	2	32
	waarom vraag	1	0	0	0	1
Total		35	24	147	12	218

Bijlage V-J Toonzetting naar thema regionale kranten

		Woorden				Total
		< 250	250-500	501-750	751-1000	< 250
Toonzetting	Positief	14	14	2	1	31
	Genuanceerd	1	2	0	0	3
	Neutraal	50	17	0	0	67
Total		65	33	2	1	101

Bijlage V-K Toonzetting naar woorden lokale kranten

		Toonzetting			Total
		Positief	Genuanceerd	Neutraal	
Thema	gezondheid	1	0	0	1
	herdenking	1	0	2	3
	miskenning	3	1	1	5
	erkenning/waardering	21	2	60	83
	veteranenbeleid	0	0	2	2
	reconstructie	5	0	2	7
Total		31	3	67	101

Bijlage V-L Toonzetting naar thema lokale kranten